

ΚΩΣΤΑΣ ΚΑΠΠΟΣ

Η επανάσταση που έρχεται

ΑΠΑΝΤΗΣΗ ΣΤΑ ΨΕΥΔΗ
ΤΗΣ ΚΥΡΙΑΡΧΗΣ ΙΔΕΟΛΟΓΙΑΣ

ΓΝΩΣΕΙΣ
1991

ΚΩΣΤΑΣ ΚΑΠΠΟΣ

Η επανάσταση που έρχεται

ΑΠΑΝΤΗΣΗ ΣΤΑ ΨΕΥΔΗ
ΤΗΣ ΚΥΡΙΑΡΧΗΣ ΙΔΕΟΛΟΓΙΑΣ
ΠΡΟΛΟΓΙΖΕΙ Ο ΚΩΣΤΑΣ ΘΥΜΗΣ

ΓΝΩΣΕΙΣ
1991

Την επιμέλεια είχε ο Σταύρος Κυπραίος
του Εκδοτικού Οίκου «ΓΝΩΣΕΙΣ»
Χαρ. Τρικούπη 22 Τηλ. 3619138, 3627153

«Η ΕΠΑΝΑΣΤΑΣΗ ΠΟΥ ΕΡΧΕΤΑΙ»
φωτοστοιχειοθετήθηκε στο εργαστήριο
Γραφικών Τεχνών «ΠΟΛΥΤΥΠΟ»
Α. Μηττάκου Σ. Γούλα-Λένη
Χαρ. Τρικούπη 41 Τηλ. 36 16 072

Περιεχόμενα

Πρόλογος	7
Εισαγωγή	13
Δήλωση για την Κυβέρνηση Τζανετάκη	17
Οι αληθινοί εχθροί του εργατικού κινήματος	19
Αφού ο μαρξισμός πέθανε γιατί πυροβολού;	24
Εκφυλισμένο μόρφωμα ο Συνασπισμός Συνέντευξη με το δημοσιογράφο Τάσο Παπά (Ελευθεροτυπία 19/5/1991)	30
Και όμως ο Λένιν ζει	38
Ένας είναι ο εχθρός Η εργατική τάξη πρέπει να παλέφει ενάντια στην Ευρωπαϊκή Ολοκλήρωση	41
Επιτακτική ανάγκη η ανασύνταξη του ΚΚΕ	45
«Κομμουνιστές» θαυμαστές του Καπιταλισμού	49
Ποιες είναι οι επιδιώξεις των κυρίων εκσυγχρονιστών	53
Ποιοι και γιατί φταίνε για τις εξελίξεις στη Σοβιετική Ένωση Τι να κάνουν τώρα οι κομμουνιστές	57
Οι κομμουνιστές δεν είναι με τα τανκς	63
Το ΚΚΕ και το μέλλον Στο 14ο Συνέδριο να γίνει αυτοκριτική επιμερισμός ευθυνών και επαναδιατύπωση στρατηγικής	67
Ξέχασαν την Επανάσταση	70
Πανηγυρίζουν για το τέλος των ιδεολογιών. Θα πανηγυρίσουν και για το τέλος της πραγματικότητας;	74
Ολοκληρώσεις· η νέα φάση του Ιμπεριαλισμού	78
Ο μύθος του «Λαϊκού Καπιταλισμού»	82

Δεν επιτρέπεται η σιωπή για τις θέσεις του ΚΚΕ για το 14ο Συνέδριο	86
Σύγχρονος είναι όποιος χειροκτοτεί τον ιμπεριαλισμό Αποσπάσματα από τη συζήτηση με το δημοσιογράφο Μάκη Τριανταφυλλόπουλο και το Σπ. Λυκούδη μέλος του Ε.Γ. της ΕΑΡ	92
Και οι θέσεις για το 14ο Συνέδριο του ΚΚΕ κινούνται στα πλαίσια του συστήματος Αποσπάσματα από τη συνέντευξη στο δημοσ. Μ. Γαργαλάχο που μεταδόθηκε από το «ΔΙΑΥΛΟ» 8/10/1991	108
Τι χρειάζεται το ΝΑΤΟ αφού δεν υπάρχει σοβιετική απειλή Αποσπάσματα από συνέντευξη στο δημοσ. Μ. Γαργαλάχο στο «ΚΑΝΑΛΙ 1» τδυ Πειραιά 15/10/1991	119
Από το ΣΕΚΕ στην «Πρώτη» και τα εξώδικα	136
Ο Στάλιν και οι επικριτές του	140
Επιλόγος	143

Πρόλογος

Στις αρχές του αιώνα ο Κάουτσκι και ο Μπέρνσταϊν συμφωνούσαν ότι μπορούμε ήσυχοι να αφήσουμε για το μακρινό μέλλον την απόφαση για την επανάσταση και τη δικτατορία του προλεταριάτου.

Και να που το «μακρινό μέλλον», το κατώφλι του 21ου αιώνα έφτασε. Μόνο που οι σημερινοί πολιτικοί επίγονοι του Κάουτσκι και του Μπέρνσταϊν δεν εναποθέτουν για ένα νέο «μακρινό μέλλον» την απόφαση για την επανάσταση και τη δικτατορία του προλεταριάτου. Την θεωρούν πλέον άχρηστη, ξεπερασμένη υπόθεση και την ρίχνουν στα αζήτητα.

Μερικοί προχωρούν ακόμα παραπέρα. Θεωρούν την Οκτωβριανή Επανάσταση ιστορικό ατόπημα. Ο ίδιος ο Γχορμπατσόφ όταν ήταν ακόμα γραμματέας του ΚΚΣΕ, χωρίς ίχνος ντροπής δήλωνε, ότι η τακτική των μπολσεβίκων το 1914 που ήλθαν σε ρήξη με τους μενσεβίκους ήταν λάθος. Με άλλα λόγια ότι η Επανάσταση του Οκτώβρη ήταν ιστορικό λάθος, που πρέπει σήμερα να επανορθωθεί με την άρση του σχίσματος κομμουνιστών-σοσιαλδημοκρατίας.

Στην πραγματικότητα αυτή η υπόθεση της άρσης του σχίσματος κομμουνιστών-σοσιαλδημοκρατίας έχει βαθιές ρίζες στο πρόσφατο ιστορικό παρελθόν, που χρειάζεται σήμερα να φωτιστεί.

Τα «σοσιαλιστικά-εργατικά» κόμματα που ήρθαν στην εξουσία σε ορισμένες χώρες της Ανατολικής Ευρώπης μέσα από συγχωνεύσεις κομμουνιστικών-σοσιαλιστικών-σοσιαλδημοκρατικών κομμάτων αποδείχτηκαν αδύνατος κρίκος του συστήματος του υπαρκτού σοσιαλισμού. Χαρακτηριστικότερα παραδείγματα το Ουγγρικό Σοσιαλιστικό Εργατικό Κόμμα (ΟυΣΕΚ) και το Πολωνικό Ενοποιημένο Εργατικό κόμμα (ΠΕΕΚ).

Η περίφημη στρατηγική της «ειρηνικής συνύπαρξης» αποδείχτηκε σαν μέσο αλλαγής των ταξικών συμμαχιών, και συσχετισμών, τόσο μέσα στη Σοβιετική Ένωση και το ίδιο το ΚΚΣΕ, όσο και διεθνώς. Με την «ειρηνική συνύπαρξη» τα κομμουνιστικά κόμματα στον αναπτυσσόμενο καπιταλισμό μπήκαν στην τροχιά της σύγκλισης με τη σοσιαλδημοκρατία, τον κοινοβουλευτισμό και τον κυβερνητισμό. Η «ειρηνική συνύπαρξη» λειτούργησε στην πράξη σαν προκάλυμμα της διολίσθησης των ηγεσιών των Κ.Κ στην πολιτική της «ταξικής ειρήνης». Ο ειρηνικός λεγόμενος δρόμος απολυτοποιήθηκε και οι θεμελιακές αρχές του επαναστατικού κινήματος και της εργατικής κοσμοθεωρίας άρχισαν να ξηλώνονται από τα προγράμματα και τα καταστατικά των κομμουνιστικών κομμάτων.

Σαν αποτέλεσμα αυτής της εξέλιξης το Γαλικό Κομμουνιστικό Κόμμα βρέθηκε ανέτοιμο και έξω από τα γεγονότα το Μάη του '68, γεγονός που σημάδεψε την παραπέρα πορεία του.

Το Ισπανικό Κόμμα κοινορτοποιήθηκε. Το ιταλικό κόμμα που άμεσα πήγε να καταλάβει και τον πολιτικό χώρο της σοσιαλδημοκρατίας, με στόχο την κυβερνητική εξουσία, μεταβλήθηκε τελικά το ίδιο και τυπικά σε σοσιαλδημοκρατικό, μπήκε σε τροχιά εκλογικής συρρίκνωσης και τώρα πλέον κάθε άλλο παρά κοντά στην κυβερνητική εξουσία είναι. Γενικά το κομμουνιστικό κίνημα στη Δυτική Ευρώπη μπήκε σε μία φάση συνεχούς πτώσης της επιρροής του.

Στην ίδια τη Σοβιετική Ένωση πίσω από το φόντο της «ειρηνικής συνύπαρξης» εντάθηκε στην αρχή αργά και μετά ταχύτερα μία έρπουσα διαστρωμάτωση της σοβιετικής κοινωνίας. Προνομιά στρώματα του κρατικού μηχανισμού, «μεσάζοντες» κάθε είδους, άνθρωποι που πλούτιζαν από την εκμετάλλευση του εξωτερικού εμπορίου, βαθμιαία πήραν το πάνω χέρι διαβρώνοντας κόμμα και κρατικό μηχανισμό ιδεολογικά και πολιτικά. Η περεστρόικα αποτέλεσε την ανοικτή αντεπαναστατική επίθεση αυτών των στρωμάτων που κατέληξε στη σημερινή τραγωδία.

Η κατάρρευση αυτής της άτυπης-ιδιότυπης πορείας άρσης του σχίσματος κομμουνιστών-σοσιαλδημοκρατίας, που στη πραγματικότητα έχει αρχίσει από δεκαετίες οδήγησε στην εικόνα του σημερινού κόσμου. Ενός κόσμου που σπαράσσεται από τις ενδοϊμπεριαλιστικές αντιθέσεις που το ξαναμοίρα-

σμα αγορών, εδαφών και πλουτοπαραγωγικών πηγών με πολέμους και βίαιες προσαρτήσεις έχει μπει για τα καλά στην ημερήσια διάταξη.

Οι Αμερικάνοι θέλουν να κάνουν επαρχία τους τον Αραβικό κόσμο, έχοντας ήδη κάνει «κατοχή» στα πετρέλαιά του. Μετά την «καταιγίδα της ερήμου» προετοιμάζουν «καταιγίδες» στις σοβιετικές στέπες. ενώ απειλούν ανοικτά την Κουβανική Επανάσταση. Παρεμβαίνουν ανοικτά και από τα μέσα με τα λεγόμενα «Δημοκρατικά κόμματα» σε όλα τα Βαλκάνια, παίζουν επικίνδυνα με το τούρκικο επεκτατισμό.

Στις Δυτικοευρωπαϊκές χώρες η συγκέντρωση κεφαλαίων για ληστρικά δάνεια, προσαρτήσεις εδαφών, εξαγωγές κεφαλαίων και σχηματισμό δυτικοευρωπαϊκού στρατού οδηγεί στην εξαθλίωση και το περιθώριο εκατομμύρια εργατών και αγροτών. Στις χώρες του τρίτου κόσμου η πείνα και η εξαθλίωση παίρνει πρωτοφανείς διαστάσεις, ενώ στην Ιαπωνία και στις χώρες του Ειρηνικού με νόμους και διατάγματα οι καπιταλιστές γίνονται ιδιοκτήτες των εργατών τους, όπως ακριβώς επί φεουδαρχίας.

Αυτά είναι τα αποτελέσματα της άρσης του σχίσματος κομμουνιστών - σοσιαλδημοκρατίας, η εγκατάλειψη των στρατηγικών στόχων του προλεταριάτου, η εξαφάνιση από την ημερήσια διάταξη της πάλης για την επανάσταση και την εργατική εξουσία, τη δικτατορία του προλεταριάτου.

Και όμως οι δικοί μας αναθεωρητές επιμένουν. Στο Συνασπισμό έχουν ήδη καταλήξει: Δεν χρειάζεται κομμουνιστικό κόμμα, αφού ο λενινισμός, η θεωρία του ιμπεριαλισμού, η θεωρία της επαναστατικής ανατροπής, η υπόθεση της εργατικής εξουσία, έχουν πλέον ξεπεραστεί. Χρειάζεται μια μεγάλη σοσιαλδημοκρατική παράταξη που θα συνάψει ένα... καλό «κοινωνικό συμβόλαιο» με την αστική τάξη. Μοναδικά «αγκάθια» ο Παπανδρέου και η Αυριανή.

Στο ΚΚΕ βέβαια αναγνωρίζουν την ανάγκη ύπαρξης Κομμουνιστικού Κόμματος και την ανάγκη βέβαια του δημοκρατικού συγκεντρωτισμού. Η δικτατορία του προλεταριάτου και η επανάσταση εν τούτοις έχουν εξαφανιστεί από την ορολογία, τα κείμενα, τα ντοκουμέντα του ΚΚΕ. Όμως το λενινιστικό κόμμα νέου τύπου θεμελιώθηκε στην αναγκαιότητα της πάλης του προλεταριάτου για την επανάσταση και τη δικτατορία του προλεταριάτου. Η ιστορική επικαιρότητα της επανάστασης που έχει ήδη γίνει

καθημερινό θέμα του εργατικού κινήματος είναι η θεμελιώδης σκέψη του Λένιν, το καθοριστικό σημείο που τον συνδέει με τον Μαρξ.

Στο ΚΚΕ επιμένουν να δικαιολογούν την ανάγκη ύπαρξης κομμουνιστικού κόμματος, έξω από την ανάγκη καθημερινής πάλης για την επανάσταση και την εργατική εξουσία. Και βέβαια ο δημοκρατικός συγκεντρωτισμός καταλήγει σε ... συγκεντρωτικό συγκεντρωτισμό ή ... φραξιονιστικό συγκεντρωτισμό, αφού ο Λένιν επιμένει ότι επαναστατικό κόμμα και δημοκρατική πειθαρχία δεν μπορούν να υπάρξουν χωρίς επαναστατική πολιτική.

Στις θέσεις του ΚΚΕ για το 14ο Συνέδριο, η παραγωγική ανασυγχρότηση της χώρας νοείται χωρίς εργατική εξουσία. Όμως παραγωγική ανασυγχρότηση της χώρας σε προοδευτική κατεύθυνση δεν μπορεί να γίνει από την αστική τάξη, γιατί τότε πρέπει να παραδεχτούμε ότι με «πίεση από τα κάτω» η αστική τάξη της χώρας μας μπορεί να παίζει προοδευτικό ρόλο. Οι ίδιες αυταπάτες του Κάουτσκι και του Μπέρνσαϊν έρχονται και επανέρχονται. Όλα, για να αποφευχθεί η ακανθώδης ιστορικά επίκαιρη άναγκαιότητα. Αυτή της σύνδεσης της πάλης για μεταρρυθμίσεις με την καθημερινή πάλη για την επανάσταση και την εργατική εξουσία.

Είναι βέβαια γεγονός ότι δεν αρκεί να ξαναδιαβάσουμε τους κλασικούς του μαρξισμού-λενινισμού για να χαράξουμε την επαναστατική πολιτική του σήμερα. Η μαρξιστική-λενινιστική θεωρία χρειάζεται δημιουργική επέκταση στη σημερινή εποχή της τεχνολογικής αναστάτωσης και των ολοκληρώσεων για να μπορέσει να χαραχθεί μια νικηφόρα στρατηγική του εργατικού επαναστατικού κινήματος. Απαιτείται μελέτη της εποχής μας.

Όμως για τη στρατηγική που ήττήθηκε πρέπει να ξαναδιαβάσουμε με προσοχή τους κλασικούς. Δεν είναι υπερβολή να πούμε ότι όχι μόνο ο Μαρξ και ο Λένιν αλλά όλη η προβληματική του μαρξιστικού επαναστατικού κινήματος των αρχών του αιώνα περιστρέφεται στο πώς, η επανάσταση θα περάσει και θα επικρατήσει τελικά σε ένα τμήμα τουλάχιστον της αναπτυγμένης καπιταλιστικής ζώνη. Η ίδια η στρατηγική που χάραξε η λενινιστική θεωρία για τον ιμπεριαλισμό στις αρχές του αιώνα δεν είναι τίποτα άλλο παρά το με επιστημονικό τρόπο «άνοιγμα» σε αυτή τη δυνατότητα.

Η επανάσταση μπορεί να νικήσει σε μια χώρα του μη αναπτυγμένου καπιταλισμού και να αποκτήσει επαναστατικό ορμητήριο και κέντρο για την επέκτασή της σε χώρες της αναπτυγμένης καπιταλιστικής ζωής. Αυτή είναι η λογική του Λένιν. Αυτή η αιτία της «αυτοκριτικής» του και της κριτικής στους Γερμανούς επαναστάτες μετά την ήττα της επανάστασης στη Γερμανία. Η μαρξιστική - λενινιστική υποθήκη σ' αυτό το ζήτημα είναι αδιαμφισβήτητη. Η σοσιαλιστική επανάσταση μπορεί να επικρατήσει σε χώρες του μη αναπτυγμένου καπιταλισμού. Ο σοσιαλισμός μπορεί να οικοδομείται σε μια μόνο χώρα. Όμως το κρίσιμο σημείο για την οριστική νίκη του για το προχώρημα και την ολοκλήρωση αυτής της οικοδόμησης είναι το κατά πόσο η επανάσταση περνάει στη ζώνη που η παραγωγική δύναμη της εργασίας είναι ασύγκριτα μεγαλύτερη, στις χώρες του αναπτυγμένου καπιταλισμού.

Δεν είναι υπερβολή να πούμε ότι η προσπάθεια για να αποκαταστήσουμε τις μαρξιστικές-λενινιστικές έννοιες περνάει από αυτή την απαίτηση να αποκαταστήσουμε την παγκοσμιότητά τους. Αυτή η ίδια η έννοια της δικτατορίας του προλεταριάτου σαν ανώτερη μορφή δημοκρατίας, σαν «κράτος που μαραίνεται» εξαρτάται άμεσα από το πόσο γίνεται κτήμα των εκατομμυρίων επαναστατημένων εργατών, από το κατά πόσο η επανάσταση επεκτείνεται στις χώρες του καπιταλισμού, γίνεται παγκόσμια υπόθεση.

Μ' αυτές τις σκέψεις εμείς παραμένουμε αθεράπευτα μαρξιστές-λενινιστές και επιμένουμε να μην αναζητούμε τις κύριες αιτίες της ήττας σε ψυχολογικές μελέτες ή στην ηθική επαναστατών και ηγετών, ή ακόμα να αναπαράγουμε επί το ηθικότερον τη χυδαία εκδοχή του σοσιαλισμού σε μια μόνο χώρα, όπως κάνουν διάφοροι περισπούδαστοι διανοητές και φευτοφιλόσοφοι καθηγητές στις μέρες μας.

Η δημιουργική επέκταση του μαρξισμού-λενινισμού, η μελέτη του σήμερα κάτω από το πρίσμα του, η χάραξη μιας νικηφόρας στρατηγικής του ανασυγκροτημένου κομμουνιστικού κινήματος είναι το καθήκον των ημερών μας.

Αυτή η υπόθεση είναι και πιο δύσκολη και πιο εύκολη από κάποτε.

Είναι πιο δύσκολη γιατί τα προβλήματα της εποχής μας είναι πιο σύνθετα. Γιατί η διεθνοποίηση του κεφαλαίου «ενοποιεί» και «χωρίζει» τον

κόσμο σε σύνολα και συγκροτήματα που τείνουν να ξεπεράσουν στις αναπτυγμένες καπιταλιστικές περιοχές τα διαμορφωμένα καπιταλιστικά σύνορα και να σχηματίσουν ευρύτερα σύνολα (Γερμανική ζώνη, ΗΠΑ-Καναδάς, Ιαπωνία-Χώρες Ειρηνικού). Ενώ σε άλλες περιοχές κράτη «υποδιπλασιάζονται» και τα εθνικιστικά ζητήματα γνωρίζουν πρωτοφανή παροξυσμό. Γιατί τα αναπτυγμένα καπιταλιστικά κράτη εξοπλίζονται στρατιωτικά με πρωτοφανέρωτο για την ανθρωπότητα τρόπο και έκταση. Γιατί οι τεχνολογικές αναστατώσεις πολυδιαστρωματώνουν την εργατική τάξη και δυσκολεύουν την ενότητά της. Γιατί υπάρχει απογοήτευση από την ήττα του παγκόσμιου κομμουνιστικού κινήματος.

Είναι πιο εύκολη, γιατί η εργατική τάξη γίνεται η συντριπτική πλειοψηφία της γης και οι εν δυνάμει δυνατότητές της είναι υπερπολλαπλασιασμένες. Γιατί υπάρχει πλέον εμπειρία του επαναστατικού κινήματος, που έχει διδάξει τις μάζες ότι ο καπιταλισμός μπορεί να νικηθεί. Γιατί ο καπιταλισμός είναι καπιταλισμός που σαπίζει στο έπακρο και οι αντιφάσεις και εσωτερικές αντιθέσεις του οξύνονται στο έπακρο.

Αν όμως μπορούσαμε να χαρακτηρίσουμε το καθήκον του σήμερα, του «τώρα», είναι να σωθεί η κοινωνικοποιημένη ιδιοκτησία των χωρών του παλιού συστήματος του υπαρκτού σοσιαλισμού, που είναι εν δυνάμει τελικά ιδιοκτησία της παγκόσμιας εργατικής τάξης. Ο δρόμος της καπιταλιστικοποίησης σε αυτές τις χώρες, συναντάει τρομερά εμπόδια, αφού ο σχηματισμός εγχώριας μεγάλης αστικής τάξης με συγχέντρωση και συγκεντροποίηση κεφαλαίων σε ιδιωτικά χέρια αποδεικνύεται πολύ δύσκολη υπόθεση, πολύ δυσκολότερη από ότι αρχικά νόμιζαν οι ιμπεριαλιστές. Αυτή είναι η αιτία που οι χώρες αυτές μπαίνουν όλο και βαθύτερα στη δίνη μιας άνευ προηγουμένου κοινωνικής, οικονομικής και πολιτικής κρίσης που όλο και περισσότερο ρίχνει τις εργατικές μάζες στην αρένα των ταξικών συγκρούσεων έστω και με εντελώς αντιφατικό τρόπο. Σε αυτή την περιοχή απαιτείται άμεσα η παρέμβαση των δυνάμεων του κομμουνιστικού κινήματος και όχι μόνο για να σωθεί η Κούβα.

Μπαίνουμε σε μια νέα εποχή. Στην εποχή της οριστικής αναμέτρησης της εργατικής τάξης με τον καπιταλισμό, στην εποχή της τελικής νικηφόρας πορείας του εργατικού επαναστατικού κινήματος, έστω και αν αυτό δεν είναι άμεσα φανερό σήμερα.

Κώστας Θύμης

Εισαγωγή

Η αντεπανάσταση στις χώρες της Κεντρικής και Ανατολικής Ευρώπης έδωσε την ευκαιρία στους ιδεολόγους του ιμπεριαλισμού να πανηγυρίσουν για το «τέλος του μαρξισμού και του λενινισμού». Συχνά διαβάζουμε αγγελτήρια θανάτου του Μαρξ και του Λένιν, που ισοδυναμούν με αναγγελία του τέλους των απεργιών, της ταξικής πάλης και των επαναστάσεων. Οι καπιταλιστές, όμως, με το ένστικτό τους καταλαβαίνουν ότι όλα αυτά είναι αέρας κοπανιστός. Γι' αυτό και συνεχίζουν ή και εντείνουν τα αυταρχικά μέτρα ενάντια στην εργατική τάξη και όλο το λαό. Ο αντιαπεργιακός νόμος στην Ελλάδα π.χ. δεν θεσπίστηκε το 1890 αλλά το 1990. Δηλαδή σχεδόν ένα χρόνο μετά την κορύφωση της αντεπανάστασης στις πρώην σοσιαλιστικές χώρες.

Η αντεπανάσταση, βέβαια έχει δώσει, έτσι ή αλλιώς, τη δυνατότητα να εξαπολυθεί μια άνευ προηγουμένου επίθεση ενάντια στο βιοτικό επίπεδο και τις κατακτήσεις των εργαζομένων με στόχο να ανεβεί το μέσο ποσοστό κέρδους ώστε να μπορέσει να ανασυγκροτηθεί το σύστημα της καπιταλιστικής βαρβαρότητας.

Στις συνθήκες αυτές οι κομμουνιστές έχουν χρέος να σηκώσουν πιο ψηλά τη σημαία της ιδεολογικής, της πολιτικής και οικονομικής πάλης για να υπερασπιστούν τα άμεσα και μακροπρόθεσμα συμφέροντα της εργατικής τάξης. Οι κομμουνιστές πάντοτε στις δυσκολίες έδειξαν την ταυτότητά τους, είτε στη διχτατορία του Μεταξά, είτε στη ναζιστική κατοχή, είτε στη διχτατορία της χούντας και έτσι κέρδισαν την εμπιστοσύνη του λαού. Η παράδοση πρέπει να συνεχιστεί. Όταν υπάρχει σκοτάδι χρειάζεται να βλέπεις και να οδηγείς και όχι όταν υπάρχει φως

και ο λαός είναι έτοιμος να σε χειροκροτήσει πριν βγεις στο μπαλκόνι.

Μέσα στα πλαίσια αυτά εντάσσονται και τα κείμενα που έχετε στα χέρια σας. Τα κείμενα αυτά έχουν την ιστορία τους. Από το 1986-87 άρχισα να μελετώ τις βαθύτερες οικονομικές και κοινωνικές διαδικασίες ανάπτυξης του καπιταλισμού (διαρθρωτικές και κυκλικές κρίσεις, επαναστατικές διαδικασίες κλπ.) με στόχο τα αποτελέσματα της μελέτης να εκδοθούν σε βιβλίο.

Τη μελέτη αυτή δεν μπόρεσα για διάφορους λόγους να ολοκληρώσω. Εν τω μεταξύ ο προγραμματισμός του 14ου συνεδρίου του ΚΚΕ και ο αντεπαναστατικός κατήφορος στην ίδια τη Σοβιετική Ένωση με ανάγκασαν να μιλήσω σ' αυτή τη φάση είτε με άρθρα σε εφημερίδες που για δικούς τους λόγους τα δημοσίευσαν, είτε με συνεντεύξεις που μου ζητήθηκαν.

Στόχος μου ήταν η απόκρουση των αντιμαρξιστικών αντιλήψεων, των αστήριχτων ισχυρισμών και των ψευδολογιών που δηλητηριάζουν την ελληνική κοινωνία.

Ενδεικτικά γίνεται προσπάθεια να επαναβεβαιωθεί ότι:

- ΔΕΝ καταργήθηκε η εκμετάλλευση και η ταξική πάλη.
- ΔΕΝ πέρασε ο καπιταλισμός σε μεταϊμπεριαλιστικό στάδιο.
- ΔΕΝ είναι αναγκαιότητα για την εργατική τάξη η αποδοχή της ενταξής μας στην ΕΟΚ.
- ΔΕΝ υπάρχει δυνατότητα μετάβασης στο σοσιαλισμό με μεταρρυθμίσεις.
- ΔΕΝ ήταν μικροαστικός ο χαρακτήρας του ΚΚΕ.
- ΔΕΝ ήταν «επανάσταση μέσα στην επανάσταση» η περεστρόικα, αλλά αντεπανάσταση και προσπάθεια παλινόρθωσης του καπιταλισμού.
- ΔΕΝ είναι εύκολο να οικοδομηθεί καπιταλισμός στις πρώην σοσιαλιστικές χώρες.

Αφιεθριακό σημείο για τις τοποθετήσεις αυτές αποτελούν τα ζητήματα που είχα βάλει στην ΚΕ του ΚΚΕ, όταν ήμουν μέλος της και συμπυκνώνονται γενικά στη δήλωση που έκανα τον Ιούλιο του 1989 με την ευκαιρία του σχηματισμού της Κυβέρνησης Τζανετάκη.

Από τις τοποθετήσεις αυτές γίνεται φανερό ότι η ταξική πάλη δεν

μπορεί να καταργηθεί πριν καταργηθούν οι τάξεις, και το επαναστατικό κίνημα δεν μπορεί να χαθεί πριν νικήσει, καταργήσει τον καπιταλισμό και εγκαθιδρύσει το σοσιαλισμό και τον κομμουνισμό.

Σήμερα βέβαια αυτά φαίνεται ότι αποτελούν παραφωνία. Δεν πρέπει όμως να ξεχνούμε ότι οι μπολσεβίκοι το 1912, πέντε χρόνια δηλαδή πριν πάρουν την εξουσία, σε προκήρυξή τους έγραφαν: «... Πλησιάζει το τέλος της κρίσης του κόμματός μας... Δεν είναι απαραίτητο να κυνηγάμε μεγάλους αριθμούς μελών... Όλη η υπόθεση βρίσκεται στην ποιότητα των συντρόφων. Πρέπει (οι σύντροφοι εργάτες) να αποβάλουν μια για πάντα αυτή την ανώφελη για όλους μετριοφροσύνη και τον φόβο μπρος στην «ασυνήθιστη» δουλειά και πρέπει να έχουν το θάρρος να καταπιάνονται με τις σύνθετες κομματικές υποθέσεις!... Οι Μπέμπελ δεν πέφτουν από τον ουρανό, αλλά αναδείχνονται μόνο από τα κάτω, στη πορεία της κομματικής δουλειάς...» Δεν πρέπει επίσης να ξεχνούμε ότι ο Λένιν, ένα μήνα πριν την επανάσταση του Φλεβάρη σε διάλεξή του στη Ζυρίχη έλεγε «Εμείς οι ηλικιωμένοι, ίσως να μη ζήσουμε ως τις αποφασιστικές μάχες αυτής της επανάστασης που έρχεται» (Άπαντα τόμος 30 σελ. 328). Δεν νομίζω, λοιπόν ότι πρέπει να είμαστε απαισιόδοξοι, γι' αυτό διάλεξα και τον τίτλο «Η Επανάσταση που έρχεται». Σε αυτό με ενθάρρυνε και το γεγονός ότι όταν οι κομμουνιστές λένε ότι θα πάρουν την εξουσία οι αστοί κάνουν αρκετά δευτερόλεπτα για να βρουν τον ειρμό της σκέψης τους.

Οι εξελίξεις, βέβαια, στο παγκόσμιο επαναστατικό κίνημα θέτουν, έτσι ή αλλιώς, το μεγάλο ζήτημα της ανάπτυξης της μαρξιστικο-λενινιστικής θεωρίας στη σημερινή εποχή. Το ζήτημα αυτό, οπωσδήποτε, αναδειχνεται με τις τοποθετήσεις αυτές. Γίνεται φανερό η ανάγκη ανάπτυξης του μαρξισμού — και όχι βέβαια υπέρβασης — όπως διακηρύσσουν οι κάθε λογής θαυμαστές του καπιταλισμού.

Τα ζητήματα που τίθενται για την ανάπτυξη της θεωρίας είναι: — Η αξιοποίηση όλων των προλεταριακών επαναστάσεων και της οικοδόμησης για τον προσδιορισμό του σοσιαλιστικού οράματος στις νέες συνθήκες.

— Οι αλλαγές του ιμπεριαλισμού στην εποχή των ολοκληρώσεων και της αντεπανάστασης.

— Η κατάσταση της εργατικής τάξης στις σημερινές συνθήκες.

Η ανάπτυξη της μαρξιστικο-λενινιστικής θεωρίας, δεν μπορεί να γίνει παρά με βάση τη διδασκαλία των κλασικών, την ανάλυση των κοινωνικών αντιθέσεων και των τάξεων στην εποχή μας. Σ' αυτή την κατεύθυνση απαιτείται οπωσδήποτε η εκ νέου ανάγνωση των κλασικών του μαρξισμού-λενινισμού.

Αυτό είναι το μεγάλο ζητούμενο σήμερα. Γι' αυτό χρειάζεται συλλογική αλλά και σκληρή ατομική δουλειά. Η παγκόσμια εργατική τάξη είναι σε θέση να λύσει αυτό το ζήτημα που αποτελεί όρο για να νικήσει.

Δήλωση για την Κυβέρνηση Τζανετάκη

ΙΟΥΛΗΣ 1989

Κατά την ψηφοφορία για την εκλογή α, β και γ αντιπροέδρων της Βουλής των Ελλήνων ψήφισα λευκό, γιατί είμαι αντίθετος στη συνεργασία του Συνασπισμού με τη Νέα Δημοκρατία.

Βεβαίως, είμαι κατά της συνεργασίας του Συνασπισμού και με το ΠΑΣΟΚ. Η δική μου θέση είναι ότι έπρεπε να διατηρηθεί η Βουλή για λίγες μέρες, έτσι ώστε να εξασφαλιστεί η συγκρότηση προανακριτικής επιτροπής, ώστε να διακοπεί η παραγραφή για τις ποινικές ευθύνες των υπουργών του ΠΑΣΟΚ και στη συνέχεια να διαλυθεί η Βουλή και να προκηρυχθούν εκλογές.

Αυτό, βέβαια, θα αποδυνάμωνε τα επιχειρήματα υπέρ της απλής αναλογικής, αλλά είμαι βαθιά πεπεισμένος ότι το κόστος της συνεργασίας Συνασπισμού και Νέας Δημοκρατίας, είναι πολύ μεγαλύτερο για την εργατική τάξη και για όλους τους εργαζόμενους. Πιστεύω επίσης, ότι η συνεργασία αυτή είναι ολέθρια για το ΚΚΕ.

Επίσης δηλώνω ότι θα ψηφίσω «παρών» κατά την ψηφοφορία για τις προγραμματικές δηλώσεις της κυβέρνησης, διότι προεκλογικά ο Συνασπισμός είχε αποκλείσει οποιαδήποτε συνεργασία με τη Νέα Δημοκρατία. Θα ψηφίσω «παρών» διότι το ΚΚΕ τείνει να υποταχτεί σε μικροαστικές και αστικές «εκσυγχρονιστικές» θέσεις.

Αυτό γίνεται φανερό, αν πάρουμε υπόψη μας το κοινό πόρισμα ΚΚΕ-Ε.ΑΡ., που άλλαξε τη θέση του ΚΚΕ για την αποδέσμευση της χώρας από την ΕΟΚ, αποδυνάμωσε τις θέσεις για τις α-

μερικανικές βάσεις και το ΝΑΤΟ και στη στρατηγική και τακτική, τη θέση για την επαναστατική αλλαγή της ελληνικής κοινωνίας.

Με την απόφαση για τη μη συγκρότηση ανεξάρτητης κοινοβουλευτικής ομάδας του ΚΚΕ στα πλαίσια φυσικά της κοινοβουλευτικής ομάδας του Συνασπισμού και με την αναγόρευση του Λεωνίδα Κύρκου σε αποκλειστικό, ουσιαστικά, κοινοβουλευτικό εκπρόσωπο του Συνασπισμού στη Βουλή των Ελλήνων, υποβαθμίζεται ο ηγετικός ρόλος του ΚΚΕ και κατ' επέκταση της εργατικής τάξης.

Αποκορύφωμα αυτής της στάσης υποταγής είναι η στήριξη της κυβέρνησης της Νέας Δημοκρατίας από το Συνασπισμό.

Αυτό σημαίνει ότι δίνοντας στη Νέα Δημοκρατία πιστοποιητικό «δημοκρατικότητας», της ανοίγουμε το δρόμο, ώστε στις προσεχείς εκλογές να κυριαρχήσει με τις εξής συνέπειες:

1. Επιβολή του νεοσυντηρητισμού, λιτότητα για την εργατική τάξη και όλους τους εργαζόμενους, περιορισμό των κοινωνικών δαπάνων και νέα πρόνομια στο μεγάλο κεφάλαιο, στα μονοπώλια.

2. Εφαρμογή μιας εξωτερικής πολιτικής ανοιχτά υποταγμένης στα κελεύσματα του αμερικάνικου ιμπεριαλισμού και του ΝΑΤΟ, διαιώνιση της παραμονής των αμερικάνικων βάσεων στη χώρα μας.

3. Εφαρμογή αυταρχικής πολιτικής ενάντια στην εργατική τάξη και όλους τους εργαζόμενους, για να περάσει ο νεοσυντηρητισμός, η λιτότητα και η εξάρτηση.

Οφείλω να υπογραμμίσω και πάλι, ότι ήμουν αντίθετος και στη συνεργασία με το ΠΑΣΟΚ, για το λόγο ότι η ηγεσία του εξυπηρέτησε και εξυπηρετεί, με διαφορετικούς τρόπους τα ίδια συμφέροντα, της άρχουσας τάξης και του ιμπεριαλισμού.

Οι αληθινοί εχθροί του εργατικού κινήματος

Σε λίγες μέρες αρχίζει το 13ο συνέδριο του ΚΚΕ. Από τα προσυ-
νεδριακά υλικά, τον προσυεδριακό διάλογο και τα δημοσιεύματα του
Τύπου, γίνεται φανερό ότι στο ΚΚΕ ο διαχωρισμός ανάμεσα στους λε-
γόμενους ανανεωτικούς και τους επονομαζόμενους συντηρητικούς, υπήρξε
κάθετος και ξαπλώθηκε σε όλα τα επίπεδα.

Παρ' όλα αυτά, από το δημοσιευμένο διάλογο μπορεί κανείς να
διακρίνει την αγωνία πολλών κομμουνιστών για τη σημερινή κατάστα-
ση, για τη βαθιά κρίση του παγκόσμιου και του ελληνικού κομμουνι-
στικού κινήματος. Μπορεί κανείς να διακρίνει τη βαθιά ανησυχία των
κομμουνιστών για τη νίκη του ομορτισμού στο παγκόσμιο εργατικό
κίνημα, πράγμα που αποχαλίνωσε τον ιμπεριαλισμό, αύξησε την
επιθετικότητά του με αποτέλεσμα να απειλείται η ανθρωπότητα με κα-
ταστροφή. Τι πραγματικά εκπροσωπούν οι δύο τάσεις που διαμορφώ-
θηκαν στο ΚΚΕ;

Οι «ανανεωτικοί» με τη φλυαρία τους για ανανέωση θέλουν να
συγκαλύψουν την ουσία των απόψεών τους, που είναι η άρνηση κάθε
αξίας του εργατικού κινήματος, η απόρριψη όλων όσων έχουν σχέση με
την ταξική πάλη και τον κομμουνισμό. Γι' αυτούς δεν ζούμε καν στον
καπιταλισμό αλλά σε μια κοινωνία που την έφτιαξαν στη φαν-
τασία τους. Τα μονοπώλια είναι ανύπαρκτα, ο μονοπωλιακός καπι-
ταλισμός, ο ιμπεριαλισμός, δηλαδή ο καπιταλισμός της εποχής μας,
δεν υφίσταται. Γι' αυτό εξαφάνισαν από το λεξιλόγιό τους ακόμα και
τους αντίστοιχους όρους.

Εμφανίζουν τις πραγματικά μεγάλες αλλαγές που συντελούνται

στο σύγχρονο κόσμο σαν αλλαγή των ποιοτικών χαρακτηριστικών του ιμπεριαλισμού.

Δειλά-δειλά προβάλλουν την αντίληψη ότι με τις σύγχρονες τεχνολογίες, τη μικροηλεκτρονική, την πληροφορική και την αυτοματοποίηση, καταργείται η εκμετάλλευση της εργατικής τάξης.

Έτσι, πλέον, δεν υπάρχει θέμα ανατροπής του καπιταλισμού και οικοδόμησης νέας κοινωνίας, αλλά δομικών μεταρρυθμίσεων για τη βελτίωση του συστήματος. Το προσχέδιο θέσεων που συζητήθηκε στην πλατιά ολομέλεια ήταν καθαρό σ' αυτό. Κατά συνέπεια δεν υπάρχει και ανάγκη επαναστατικού κόμματος. Από εδώ εξηγείται και η μανία τους ενάντια στο δημοκρατικό συγκεντρωτισμό, που αποτελεί τη βάση της οργάνωσης και λειτουργίας ενός κομμουνιστικού κόμματος. Μέσα σ' αυτή τη λογική δεν υφίσταται ανάγκη αντιϊμπεριαλιστικής πάλης, γι' αυτό αποδέχονται την ΕΟΚ, το πολιτικό σκέλος του ΝΑΤΟ και προβάλλουν σαν βασικό στόχο τον εκδημοκρατισμό των υπερεθνικών ιμπεριαλιστικών οργανισμών. Με άλλα λόγια η ανανέωσή τους σημαίνει αποδοχή των αστικών θέσεων.

Συμπερασματικά, μπορούμε να πούμε ότι η τάση αυτή αρνείται όχι μόνο τη βάση της μαρξιστικής θεωρίας, αλλά και καθετί που συνδέεται με τη θεωρία και την ιστορική παράδοση του ΚΚΕ. Πρόκειται για ένα εχθρικό ρεύμα μέσα στο επαναστατικό κίνημα, που έχει στόχο τη διάλυση του ΚΚΕ, την αφομοίωσή του από το Συνασπισμό, και των δύο μαζί στο σύστημα.

Εύλογα θα αναρωτηθεί κανείς: πώς δημιουργήθηκε αυτό το ρεύμα; Πολλά από τα στελέχη του έχουν προσφορά στο κομμουνιστικό κίνημα. Πώς έφτασαν σ' αυτό το σημείο; Η απάντηση στα ερωτήματα αυτά είναι ένα ολόκληρο ζήτημα που δεν μπορούμε να αναλύσουμε εδώ. Εκείνο που μπορούμε, με την ευκαιρία αυτή, να πούμε, είναι ότι δεν είναι κάτι το πρωτόγνωρο.

Από την ίδρυσή του το επαναστατικό εργατικό κίνημα αντιμετώπιζε τέτοια ρεύματα, που σε ορισμένες φάσεις κυριάρχησαν στο κίνημα, όπως σήμερα και στις αρχές του αιώνα με τη χρεοκοπία των κομμάτων της 2ης Διεθνούς. Εκφράζουν αυτά τα ρεύματα τα μικροαστικά

πρώματα που μπαίνουν στις γραμμές του εργατικού κινήματος — και που υποχωρούν μπροστά στις δυσκολίες — καθώς και την εργατική αριστοκρατία.

Τώρα, τι γίνεται με τους λεγόμενους συντηρητικούς; Οι «συντηρητικοί» μαζί με τους «ανανεωτικούς», όπως είναι γνωστοί, ψήφισαν το κοινό πόρισμα, ΚΚΕ-ΕΑΡ, που σηματοδότησε την εγκατάλειψη βασικών θέσεων του επαναστατικού κινήματος. Δεν πρέπει να μας διαφεύγει ότι το κοινό πόρισμα υιοθέτησε ρητά τη θέση της διεθνούς σοσιαλδημοκρατίας ότι «η δημοκρατία είναι μέσο και σκοπός του σοσιαλιστικού μετασχηματισμού», πράγμα που σημαίνει όρκο πίστης στην αστική κοινοβουλευτική δημοκρατία και εγκατάλειψη του επαναστατικού μαρξισμού. Επίσης υιοθέτησε τη θέση για παραμονή της χώρας στην ΕΟΚ και στο πολιτικό σκέλος του ΝΑΤΟ.

Σαν μέλος της ΚΕ του ΚΚΕ είχα τότε καταψηφίσει το κοινό πόρισμα. Στη συνέχεια, σε μια μετέπειτα ολομέλεια, δήλωσα ότι θα παραιτηθώ αμέσως από βουλευτής και από μέλος της ΚΕ, αν το ΚΚΕ κατέβαινε στις τότε εκλογές με πρόγραμμα που θα βασιζόταν στο κοινό πόρισμα.

Η παραίτησή μου εκείνη δεν έγινε δεκτή από την ΚΕ. Ακολούθησαν οι γνωστές εξελίξεις με το σχηματισμό της κυβέρνησης Τζαννετάκη, η καθαίρεση και η διαγραφή μου από το κόμμα.

Σήμερα με καθυστέρηση σχεδόν 2 χρόνων, η τάση αυτή των «συντηρητικών» παλεύει για τη διατήρηση του ΚΚΕ και στοιχείων της κομμουνιστικής παράδοσης. Τα ηγετικά της στελέχη αρνούνται παράλληλα βασικές θέσεις του επαναστατικού κινήματος και χαρακτηρίζονται από ένα δέος μπροστά στην άρχουσα τάξη.

Συνοπτικά μπορούμε να σημειώσουμε για τα ηγετικά στελέχη αυτής της τάσης;

α) Αρνούνται τον ταξικά αυτοτελή ρόλο του ΚΚΕ. Επιμένουν στη θέση ότι η συμμετοχή στην κυβέρνηση Τζαννετάκη και στην Οικουμενική ήταν σωστή, ενώ η ζωή έδειξε ότι διευκόλυνε τη ΝΔ στη νεοσυντηρητική επίθεση ενάντια στα συμφέροντα και τις κατακτήσεις της εργατικής τάξης, απόπλισε το μαζικό κίνημα με αποτέλεσμα να μπο-

ρεί η ΝΔ, χωρίς ουσιαστική αντίσταση, να σέρνει τη χώρα μας στη συμμετοχή, μαζί με τους ιμπεριαλιστές, ακόμα και στον πόλεμο του Κόλπου.

β) Απορρίπτουν την επαστατική αλλαγή της κοινωνίας και δέχονται σαν δρόμο για τη μετάβαση στο σοσιαλισμό τις μεταρρυθμίσεις, πράγμα που σημαίνει εξωραϊσμό του καπιταλιστικού συστήματος και άρνηση του σοσιαλισμού.

γ) Αρνούνται την εξουσία της εργατικής τάξης. Ο σοσιαλισμός που επαγγέλλονται δεν είναι παρά μια προοδευτική αστική κοινοβουλευτική δημοκρατία, με διατήρηση των αστικών θεσμών και μοίρασμα της εξουσίας με την αστική τάξη. Αυτό όχι μόνο σοσιαλισμός δεν είναι, αλλά αποτελεί και ουτοπία.

δ) Δέχονται τη διατήρηση στο σοσιαλισμό της οικονομίας της αγοράς, που σημαίνει διατήρηση της αναρχίας της παραγωγής και της ατομικής ιδιοποίησης του κοινωνικού προϊόντος, που είναι βασικά χαρακτηριστικά του καπιταλισμού.

ε) Επιμένουν στον επαναστατικό χαρακτήρα της περestroϊκα, ενώ έχει πάρει — όπως εξελίχθηκε — καθαρά αντεπαναστατική κατεύθυνση, που μπορεί να φτάσει και στην ίδια τη διάλυση της Σοβιετικής Ένωσης.

στ) Επιμένουν στην αποδοχή της ΕΟΚ και την αξιοποίησή της για δάνεια — με επαχθείς όρους για το λαό — και άλλα «ευεργετήματα», κάτι που, αν ζούσε ο Λένιν, θα έλεγε ότι δεν έχει καταλάβει αυτή η τάση τίποτα από τη διδασκαλία του για τον ιμπεριαλισμό.

Κατά συνέπεια, και οι θέσεις της τάξης των «συντηρητικών» αποτελούν ουσιαστικά συνθηκολόγηση με την άρχουσα τάξη. Η διατήρηση κάποιων ορολογιών που θυμίζουν επαναστατικό κόμμα δεν αρκούν. Χρειάζονται επαναστατικές θέσεις και προπάντων επαναστατική πρακτική. Με τις θέσεις των «συντηρητικών», το ΚΚΕ δεν μπορεί να παίξει τον ιστορικό του ρόλο. Δεν μπορεί να υπερασπιστεί όχι μόνο τα μελλοντικά αλλά ούτε και τα άμεσα συμφέροντα της εργατικής τάξης. Αλλά υπάρχει και κάτι άλλο:

Η κινδυνολογία του γράμματος της ΚΕ προς τα μέλη του κόμμα-

τος και οι δηλώσεις Φαράκου για συνύπαρξη των διαφορετικών απόψεων και πραγματοποίηση «προωθητικών συνθέσεων», δείχνει ότι υπάρχει επιδίωξη για συμβιβασμό ανάμεσα στις δύο τάσεις. Πάνω σ' αυτό πρέπει να παρατηρήσουμε ότι η έντονη αντιπαράθεση στη βάση του ΚΚΕ βάζει σημαντικά εμπόδια στην προσπάθεια επίτευξης του συμβιβασμού. Ο συμβιβασμός, πάντως, αν πραγματοποιηθεί, θα σημαίνει παραπέρα αποδυνάμωση του ΚΚΕ.

Στο ΚΚΕ ωστόσο υπάρχουν σημαντικές δυνάμεις που ανήκουν στο προλεταριακό ρεύμα μέσα στο εργατικό κίνημα. Αισθάνομαι αλληλέγγυος με αυτές τις δυνάμεις. Αυτές οι δυνάμεις είμαι σίγουρος ότι θα συνεννοηθούν με παρόμοιες δυνάμεις εκτός ΚΚΕ για να υπάρξει επαναστατικό κόμμα της εργατικής τάξης. Για να καλυφθεί το πραγματικό κενό που υπάρχει στην ελληνική κοινωνία. Και θα καλυφθεί, το θέλουν είτε όχι οι διάφοροι οπαδοί της άρχουσας τάξης, μέσα στο εργατικό κίνημα. Κανένας δεν μπορεί να εμποδίσει την ύπαρξη κομμουνιστικού κόμματος, γιατί αποτελεί σύγχρονη κοινωνική ανάγκη.

ΕΛΕΥΘΕΡΟΤΥΠΙΑ 13/2/1991

Αφού ο μαρξισμός πέθανε τότε γιατί πυροβολούν;

Ο διευθυντής του «Οικονομικού Ταχυδρόμου» Γιάννης Μαρίνος, σε αφιέρωμα του περιοδικού για τα 200 χρόνια από το θάνατο του μεγάλου Άγγλου οικονομολόγου, του θεμελιωτή της αστικής πολιτικής οικονομίας Άνταμ Σμιθ, εξαπολύει μια χυδαία επίθεση ενάντια στους Μαρξ, Ένγκελς, Λένιν, στο μαρξισμό - λενινισμό, ενάντια στο σοσιαλισμό, τους κομμουνιστές και αριστερούς διανοούμενους και γενικότερα ενάντια στους κομμουνιστές.

Φράσεις όπως «χυδαίος αμοραλισμός της “προοδευτικής” διανόησης με τον πολιτικό αρριβισμό που τη χαρακτηρίζει», «ηθικός ξεπεσμός των διανοούμενων και χωρίς όρια ηλιθιότητα των μαζών». Ή, «Ο Μαρξ δεν είχε ηθικούς φραγμούς, πράγμα που απέδειξε και στην ιδιωτική του ζωή», «επιστημονική ανεντιμότητα» του Μαρξ «μαζί με τον ακόμα πιο ανέντιμο (και μεγάλοβιομήχανο, άρα στυγνό εκμεταλλευτή) συνεργάτη του Ένγκελς» είναι το περιεχόμενο της περισπούδαστης ανάλυσης του Γ.Μ.

Μ' αυτό το χυδαία χαμηλό επίπεδο τιμάει ο απολογητής της καπιταλιστικής εκμετάλλευσης Γ. Μ το μεγάλο οικονομολόγο! Ένα βουνό από φέματα και δηλητήριο, από σκόπιμες διαστρεβλώσεις, ανακρίβειες και παραποιήσεις της πραγματικότητας, αυτή είναι όλη και όλη η σημερινή σκέψη των υπηρετών του καπιταλισμού.

Και φυσικά, καμιά σχέση δεν έχουν με το μεγάλο Άνταμ Σμιθ. Εκείνος στο έργο του αντανάκλωσε μια άλλη εποχή. Εκπροσωπούσε τα συμφέροντα της αστικής τάξης, όταν αυτή είχε ακόμα να παίξει προοδευτικό ρόλο. Όταν η αστική τάξη ήταν ακόμα επαναστατική σε σχέση με τον αντιδραστικό μεσαίωνα. Γι' αυτό ακριβώς, το έργο του Άνταμ

Σμιθ είναι έργο με επιστημονική προσέγγιση. Οι σημερινοί ιδεολογικοί εκπρόσωποι της αστικής τάξης είναι απολογητές του συστήματος που σάπισε και θα πεθάνει, μιας τάξης που μετατράπηκε προ πολλού σε αντιδραστική. Γι' αυτό ακριβώς και δεν μπορούν να δουν αντικειμενικά την κατάσταση, να την αναλύσουν επιστημονικά. Γι' αυτό καταφεύγουν στην υβρεολογία όπως ο Γ. Μ.

Οι κομμουνιστές βέβαια, κατανοούν τους εκπροσώπους της άρχουσας τάξης, κατανοούν τη δύσκολη θέση τους, αφού είναι αναγκασμένοι να υπηρετούν το φέμα και την αντίδραση για να μη χάσει η τάξη τους το μονοπώλιο της ατομικής ιδιοκτησίας στα μέσα παραγωγής. Οι πρόστυχε επιθέσεις τους, ωστόσο, δεν θα μπορέσουν να κρύψουν τις μεγάλες αλήθειες, που περιέχονται στο μεγαλύτερο επιστημονικό έργο, στο έργο του Μαρξ, του Ένγκελς και του Λένιν.

Και δεν θα μπορέσουν να κλονίσουν την εμπιστοσύνη των μαζών προς τους κομμουνιστές διανοούμενους και τους κομμουνιστές γενικά, σε όλους αυτούς που αφιέρωσαν τη ζωή τους για την υπεράσπιση των δικαιωμάτων της εργατικής τάξης και του εργαζόμενου λαού, για την κοινωνική απελευθέρωση. Έχουμε κατανόηση για τον τρόπο που νιώθει ο Γ. Μ. από την «ηλιθιότητα των μαζών».

Στο σημείωμα αυτό θα κάνω μερικές βασικές μόνο παρατηρήσεις πάνω στα γραφόμενα του κ. Γ. Μ.

- Χαίρομαι που επιβεβαιώνει ότι οι «νέες ιδέες» της σημερινής αστικής τάξης, ο νεοσυντηρητισμός, εκπηγάουν από αναλύσεις ηλικίας 200 ετών. Αυτό δεν είναι οπωσδήποτε κακό. Μόνο που οι παμπάλαιες αυτές «νέες ιδέες» αποτελούν σήμερα φάρσα, είναι ιδέες αντιδραστικές.
- Από το κείμενο του Γ. Μ. διαφαίνεται, ότι ο Μαρξ και οι μαρξιστές δεν εκτιμούν καθόλου το έργο του Άνταμ Σμιθ. Εδώ έχουμε ένα φανερό δείγμα της αστικής ηθικής και των αστικών προλήψεων που χαρακτηρίζει και τον κ. Γ. Μ. χωρίς να γνωρίζει ο ίδιος το έργο του Μαρξ, εξαπολύει συκοφαντίες, που κάπου τις άκουσε. Είναι γνωστό πάντως, ότι ο Μαρξ και ο Ένγκελς, όχι μόνο εκτιμούσαν τους μεγάλους Άγγλους οικονομολόγους, τον Άνταμ Σμιθ και τον

Ricardo, αλλά η θεωρία τους βασίστηκε ακριβώς στην αγγλική πολιτική οικονομία, στη γερμανική φιλοσοφία και στις θεωρίες για το σοσιαλισμό των Γάλλων θεωρητικών.

Αφομοίωσαν στο έργο τους ό,τι επιστημονικό, ό,τι προοδευτικό είχε κατακτήσει μέχρι τότε η ανθρώπινη σκέψη και έκαναν ένα τεράστιο βήμα μπροστά στο προχώρημα της επιστημονικής σκέψης, αφιερώνοντας όλη τους τη ζωή στην επεξεργασία των θεωρητικών βάσεων για την απελευθέρωση της εργατικής τάξης, της μόνης πλέον επαναστατικής τάξης. Ο Άνταμ Σμιθ δεν ήταν φυσικά δυνατό να φτάσει ως εκεί. Παρέμεινε ο ιδεολογικός εκπρόσωπος της αστικής τάξης. Ο Μαρξ πάντως, τον θεωρούσε σαν τον σημαντικότερο Άγγλο οικονομολόγο πριν τον Ρικάρτο.

- Στο άρθρο του κ. Γ. Μ. παρουσιάζεται ο Μαρξ σαν θαυμαστής του καπιταλισμού, αναφέρεται μάλιστα και μια ακριβής σχετική παραπομπή. Ο Μαρξ, που δεν ήταν δογματικός και αγράμματος όπως είναι οι σημερινοί διαστρεβλωτές αστοί ιδεολόγοι, αλλά άνθρωπος με διαλεκτική σκέψη, τόνιζε τον ιστορικό ρόλο της αστικής τάξης, τον εξαιρετικά επαναστατικό της ρόλο απέναντι στη φεουδαρχία. Ήδη, στην εποχή του Μαρξ στις βασικές χώρες του κεφαλαίου, η αστική τάξη είχε εκπληρώσει αυτό το ρόλο και μετατράπηκε σε τάξη αντιδραστική. Μια τάξη που θα ανατραπεί από τη νέα επαναστατική τάξη, το προλεταριάτο.

Το να παραθέτει κανείς ένα ξεκομμένο απόσπασμα, για να αποδείξει, ότι ο Μαρξ «υπήρξε πολύ γνησιότερος απολογητής και θαυμαστής του καπιταλισμού» τη στιγμή που είναι γνωστό, ότι αφιέρωσε ολόκληρη τη ζωή του για να εξοπλίζει θεωρητικά την εργατική τάξη για την ανατροπή του καπιταλισμού, είναι αλχημεία.

- Ισχυρίζεται ο Γ. Μ. ότι ο Μαρξ και οι διάδοχοί του «απέρριπταν κάθε ηθικό φραγμό προς τον τελικό υψηλό στόχο, που ήταν η κομμουνιστική κοινωνία... ενώ για να φθάσουν ως εκεί, θα έπρεπε... με κάθε μέσο (ακόμα και με το φέμα και με το έγκλημα) να καταλάβουν την εξουσία». Φυσικά, οι απολογητές των καπιταλιστικών εγκλημάτων κατηγορούν εκείνους που τα αποκαλύψαν και τα απο-

καλύπτουν σαν ανθρώπους χωρίς ηθικό φραγμό... Και φοβούμενοι ακριβώς αυτή την αποκάλυψη, καταφεύγουν σε φτηνή αγοραία πολεμική. Το ότι ο Μαρξ δεν είχε ηθικούς φραγμούς λέει ο κ. Γ. Μ. «το απέδειξε στην ιδιωτική του ζωή». Και την «ανήθικη ιδιωτική ζωή του Μαρξ» την κατακεραυνώνει ο κ. Μαρίνος! Φανταστείτε πού φτάσαμε.

- Όσο για τις χυδαίες επιθέσεις ενάντια στην προοδευτική διάνοηση αναρωτιόμαστε πού βρίσκει το κουράγιο ο κ. Μαρίνος να μιλήσει με τέτοιου χαμηλότατου επιπέδου χαρακτηρισμούς για ανθρώπους της αξίας του Γληνού, του Αυγέρη, του Βάρναλη, του Ρίτσου. Αυτοί οι μεγάλοι πνευματικοί άνθρωποι του λαού μας, αναγκάστηκαν από τα αφεντικά του Γ. Μ. πολλές φορές να υπερασπιστούν τις ιδέες τους στις φυλακές και στις εξορίες, όπου τους έστειλε η υποταγμένη στον ιμπεριαλισμό αστική τάξη της Ελλάδας. και ας μη μας πει, ότι αυτός είναι υπέρ της δημοκρατικής αστικής διακυβέρνησης. Δεν γνωρίζουμε και ούτε μας ενδιαφέρουν οι σχέσεις του κ. Γ. Μ. με τον Ζουρναντζή κατά τη διάρκεια της χούντας. Πάντως, γνωρίζουμε, ότι κατά τη διάρκεια της χουντικής δικτατορίας, ο «Οικονομικός Ταχυδρόμος» εκδιδόταν κανονικά.

- Οι κομμουνιστές, λέει ο κ. Γ. Μ. απείλησαν τη δημοκρατία της χώρας μας. Δεν μπορεί βέβαια να χωνέψει την αλήθεια, ότι οι κομμουνιστές έδωσαν και δίνουν τη ζωή τους για τις δημοκρατικές ελευθερίες και για μια ανώτερη δημοκρατία, για το σοσιαλισμό, όπου η προλεταριακή δημοκρατία, θα αφαιρέσει πράγματι τα μέσα παραγωγής από τους καπιταλιστές και φυσικά θα αφαιρέσει και την υλική βάση από τον κ. Μαρίνο και τους ομοίους του, υλική βάση που τους δίνει τη δυνατότητα να ψευδολογούν.

Πάντως, για τους αγώνες των κομμουνιστών, πρέπει να ξέρει ο Γ. Μ. ότι μαζί με το λαό πήραν τα όπλα για τη λευτεριά και δημιούργησαν το μεγάλο ΕΑΜ-ΕΛΑΣ τη στιγμή που αυτοί που εκπροσωπεί ο κ. Γ. Μ. εξέδιδαν ανακοινωθέντα «εκ των ημετέρων απωλειών εις Γερμανός» και τη στιγμή που άλλοι «ήθελαν να χορτάσουν την έντιμο πενία» υπηρετώντας τους Γερμανούς. Θα αφήσουμε έναν

μη κομμουνιστή πνευματικό άνθρωπο να μιλήσει γι' αυτό το έργο των κομμουνιστών. Απευθυνόμενος προς το ΕΑΜ-ΕΛΑΣ ο μεγάλος ποιητής Γιώργος Σεφέρης, έγραψε το 1943: «Ψηλά βουνά, ψηλά βουνά δεν μας ακούτε... Βοήθεια, βοήθεια... Λιώνουμε νεκροί με τους νεκρούς».

Το 1944, όταν επέστρεφε η κυβέρνηση Γ. Παπανδρέου, γράφει: «Ψυχές μαραγκιασμένες από δημόσιες αμαρτίες, πάνε να καπηλευτούν το αίμα των άλλων».

Τότε είναι που οι Άγγλοι δεν μπορούσαν να βρουν ούτε πρωθυπουργό. «Ένα πρωινό του 1945 στις 8.30 με ξύπνησε ο Άγγλος πρεσβευτής και με παρακάλεσε να αναλάβω την κυβέρνηση για 15 μέρες μέχρι να βρούν άλλο πρωθυπουργό», ομολόγησε ο Π. Κανελλόπουλος στη Βουλή στη δεκαετία του 1980.

- Ο Γ. Μ. γράφει ακόμα, ότι ο Λένιν «απεχθανόταν τους μη στρατευμένους και ανυπόταχτους λογοτέχνες και ιδιαίτερα», όπως λέει, το διάσημο ποιητή Μαγιακόφσκι και γι' αυτό με επιστολή του - ουκάζιο προς τις κρατικές εκδόσεις εντέλλονταν το 1920: "δεν γίνεται να ξεμπερδεύουμε μ' αυτή την ιστορία οπωσδήποτε;". Και υπονοώντας, ότι ο Λένιν ήθελε τη δολοφονία του Μαγιακόφσκι, ο κ. Μαρίνος γράφει: «Δεν πρόκανε ο Λένιν, αλλά φρόντισε ο Στάλιν». Δεν αναφέρει ο κ. Γ. Μ. πού βρήκε αυτό το γράμμα για να το μάθουμε και εμείς. Πέρα απ' αυτό τον συμβουλευόμαστε να διαβάξει προσεκτικότερα...

Πάντως οι αναγνώστες ξέρουν ότι εντολές για δολοφονίες δεν δίνονται σε εκδοτικούς οίκους.

Του λέμε όμως ότι είναι ανέντιμος. Είναι κοινός χυδαιολόγος και διαστρεβλωτής. Αν επιμένει θα του το αποδείξουμε... Όπου αυτός νομίζει... στην τηλεόραση ... στο δικαστήριο...

- Τέλος, ο Γ. Μ. εγκαλεί τους κομμουνιστές, ότι δεν έχουν πατρίδα και τους προσάπτει την καταπληκτική κατηγορία, ότι θέλουν να ανατρέφουν με τη βία τον καπιταλισμό.
- Όσο για το πρώτο οι κομμουνιστές απέδειξαν πολλές φορές με τη δράση τους, ότι ξέρουν να υπερασπίζονται την πατρίδα τους. Ξέ-

ρουν να παλεύουν ενάντια στη μετατροπή της σε αποικία των ιμπεριαλιστών. Να παλεύουν για την εθνική ανεξαρτησία. Αυτή η εθνική ανεξαρτησία είναι δυνατή μόνο με την πάλη της εργατικής τάξης και των κομμουνιστών. Και μπορεί σήμερα να επιτευχθεί μόνο όταν ανατραπεί η αστική τάξη και εγκαθιδρυθεί η εξουσία της εργατικής τάξης.

Όσο για τη φοβερή κατηγορία, ότι οι κομμουνιστές επιδιώκουν τη βίαιη ανατροπή του συστήματος: Ναι, αυτό είναι αλήθεια. Αυτό επιδιώκουν. Και όχι γιατί είναι εραστές της βίας, αλλά γιατί δεν γίνεται αλλιώς. Έχουν αποκτήσει και στη χώρα μας και διεθνώς σημαντική πείρα. Πουθενά η αστική τάξη δεν άφησε την εξουσία οικειοθελώς. Με τη βία προσπαθεί να την διαιωνίσει.

Δεν είναι καθόλου τυχαίοι οι ύμνοι του κ. Μαρίνου στον Μπέρνσταιν. Αυτές τις ιδέες του Μπέρνσταιν, θέλει η άρχουσα τάξη να διαδώσει στους εργαζόμενους, να υποβάλει στην Αριστερά. Ιδέες της υποταγής για να έχει το κεφάλι της ήσυχο.

Όποιες επιτυχίες και αν έχει να επιδείξει προς το παρόν στον τομέα αυτό, στην προσπάθεια της υποταγής της Αριστεράς, ας μη νομίζει ότι ξεμπερδέψε με την εργατική τάξη και τον κομμουνισμό.

Όσο θα υπάρχουν σχέσεις εκμετάλλευσης, όσο ο ιμπεριαλισμός θα συνεχίζει να υπάρχει και να καταπιέζει τους λαούς, όσο θα υπάρχει η μισθωτή δουλεία, τα ιδανικά της κοινωνικής απελευθέρωσης, δεν πρόκειται να χαθούν.

Η ταξική πάλη, δεν μπορεί να καταργηθεί. Το επαναστατικό κίνημα δεν μπορεί να χαθεί πριν νικήσει.

Πριν καταργήσει τον καπιταλισμό και εγκαθιδρύσει τη σοσιαλιστική-κομμουνιστική κοινωνία.

ΑΡΙΣΤΕΡΗ ΑΝΑΣΥΝΤΑΞΗ Μάης 1991

Εκφυλισμένο μάρφωμα ο Συνασπισμός

ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗ ΜΕ ΤΟ ΔΗΜΟΣΙΟΓΡΑΦΟ
ΤΑΣΟ ΠΑΠΠΑ

(ΕΛΕΥΘΕΡΟΤΥΠΙΑ 19/5/1991)

Δημ.: Προσφάτως δηλώσατε ότι είναι ανοιχτό το θέμα της επιστροφής σας στο ΚΚΕ...

Κ. Κάππος: Δεν δήλωσα ότι είναι ανοιχτό το θέμα επιστροφής. Απλώς δεν απέκλεισα εντελώς και κάτω από οποιεσδήποτε προϋποθέσεις το θέμα της επιστροφής μου. Το 1989 που φήφισα παρών στη Βουλή και διαφόροποιήθηκα, είπα ότι έχω αυτή τη στάση γιατί το ΚΚΕ έτεινε τότε να υποταχθεί σε μικροαστικές εκσυγχρονιστικές θέσεις, επικαλούμενος το κοινό πόρισμα ΚΚΕ-Ε.ΑΡ. που άλλαξε τη θέση του κόμματος για την αποδέσμευση της χώρας από την ΕΟΚ, για την αποδυνάμωση των θέσεων για το ΝΑΤΟ και τις αμερικανικές βάσεις και τροποποίησε τη στρατηγική και τακτική, αφού εκτός των άλλων, ενστερνίστηκε τη γνωστή θέση του Μπέρνσταϊν ότι η δημοκρατία είναι μέσο και σκοπός.

Δημ.: Ξεχάστε για λίγο ότι τη φράση αυτή την είπε ο Μπέρνσταϊν. Μπορείτε να μου πείτε πού διαφωνείτε με την ουσία αυτής της άποψης;

Κ. Κάππος: Διαφωνώ γιατί σηματοδοτεί τη θέση ότι το ΚΚΕ πρέπει να διολισθήσει σε βάθος στη σοσιαλδημοκρατικοποίηση. Στο ίδιο μήκος κύματος βρίσκονται και οι αποφάσεις του 13ου συνεδρίου. Το έβλεπα από τότε, ότι εκεί οδηγούνται τα πράγματα και είχα υποχρέωση απέναντι στους κομμουνιστές.

Δημ.: Δηλαδή;

Κ. Κάππος: Θα έλεγε ο κάθε απλός κομμουνιστής· καλά, τους

άλλους δεν τους ξέρουμε, αλλά ο Κάππος είναι από τους γνωστούς στις φυλακές, τις εξορίες, τους αγώνες του, δεν πήρε χαμπάρι πού το πάνε και να μας ειδοποιήσει; Γι' αυτό έκανα και την παραπάνω δήλωση. Το 13ο συνέδριο αρνείται ουσιαστικά την επανάσταση, την εξουσία της εργατικής τάξης, δέχεται ότι στο σοσιαλισμό θα κυριαρχεί η αγορά, δέχεται τον κυβερνητισμό.

Δημ.: Εσείς λέτε να μη μετεξελιχθεί η Αριστερά σε κυβερνητική δύναμη;

Κ. Κάππος: Για μένα η Αριστερά πρέπει να τεθεί επικεφαλής του μαζικού λαϊκού κινήματος, να είναι αυτόνομη, να λέει πάντα την αλήθεια.

Δημ.: Αφού, όπως πιστεύετε, το ΚΚΕ σοσιαλδημοκρατικοποιείται, γιατί εσείς συζητάτε το ενδεχόμενο επανόδου σας;

Κ. Κάππος: Δεν το αποκλείω τελείως, γιατί υπάρχει ένα ρεύμα στην Αριστερά που τάσσεται υπέρ της ανασύνταξης, ιδεολογικής, πολιτικής και οργανωτικής του κομμουνιστικού κινήματος και θεωρώ ότι οι μεγάλες σε όγκο δυνάμεις που μπορούν να συμβάλλουν βρίσκονται ακόμη μέσα στο ΚΚΕ. Δεν μπορούμε επομένως να μηδενίζουμε αυτό το χώρο. Είναι δυνατόν όμως εγώ να επανέλθω στο ΚΚΕ και να επικροτώ αυτή την πολιτική που καταλήγει σε αυτό το επαίσχυντο κείμενο του Συνασπισμού;

Δημ.: Ποιο κείμενο;

Κ. Κάππος: Τη λεγόμενη εναλλακτική πολιτική πρόταση.

Δημ.: Γιατί το χαρακτηρίζετε επαίσχυντο;

Κ. Κάππος: Πέρα από το ότι έχουν αποφασίσει να κάνουν το Συνασπισμό ενιαίο κόμμα και να καταργήσουν το ΚΚΕ — δεν μιλάω για τα άλλα κόμματα του Συνασπισμού, αυτά δεν υπάρχουν, τα έχει καταργήσει ο λαός. Το κείμενο λέει φοβερά πράγματα. Ό,τι στην ουσία λένε οι βιομήχανοι.

Δημ.: Οι βιομήχανοι!!!

Κ. Κάππος: Τι να σας πω; Γι' αυτό που λέει, ότι ο Συνασπισμός

θ' αγωνιστεί για τον προσδιορισμό σταθερών κανόνων για την επιχειρηματική πρωτοβουλία, δηλαδή να μπούνε στο σύνταγμα οι εξασφαλίσεις του κεφαλαίου; Τι να πω για τη φράση περί αυτόνομης δημόσιας διοίκησης που ο κάθε μαρξιστής γνωρίζει ότι το αστικό κράτος υπηρετεί την αστική τάξη. Για την υπεράσπιση της ολοκλήρωσης της ΕΟΚ των 12; Αυτοί είναι οι στόχοι της Αριστεράς; Πρόκειται για επαίσχυντο κείμενο. Είναι δυνατό να επιστρέψω κάτω από τέτοιους όρους; Είναι δυνατό να αφήσω τους κομμουνιστές στην άγνοια;

Δημ.: Δηλαδή εννοείτε ότι ο Συνασπισμος έχει αλωθεί από την αστική τάξη;

Κ. Κάππος: Πρόκειται για ένα εκφυλισμένο μη αριστερό μόρφωμα που τελικά υπηρετεί καθαρά την αστική τάξη.

Δημ.: Είπατε τελευταία ότι συζητάτε με ανθρώπους μέσα στο ΚΚΕ.

Κ. Κάππος: Βεβαίως και συζητώ. Τελευταίος που συνάντησα ήταν ο Παπαπέτρου.

Δημ.: Σε ποια βάση;

Κ. Κάππος: Να δω τι λένε.

Δημ.: Με τον κ. Παπαπέτρου κι ό,τι αυτός εκφράζει, υπάρχει βάση επικοινωνίας;

Κ. Κάππος: Δεν νομίζω. Οι άνθρωποι αυτοί έχουν αρνηθεί τον εαυτό τους. Έχουν προσχωρήσει πολιτικά στον αντίπαλο. Έτσι νομίζω, μπορεί να κάνω λάθος, αλλά αυτή τη γνώμη σχημάτισα.

Κομμουνιστές και φιλοαστοί

Δημ.: Είπατε, ακόμη ότι οι κομμουνιστές του ΚΚΕ πρέπει να ξεκαθαρίσουν τις σχέσεις τους με το «φιλοαστικό» ρεύμα μέσα στο κόμμα. Ποιοι είναι κομμουνιστές και ποιοι αντιπροσωπεύουν το «φιλοαστικό» ρεύμα;

Κ. Κάππος: Κομμουνιστές είναι αυτοί που δίνουν τη μάχη καθημερινά, για την εξουσία της εργατικής τάξης, την έδιναν παλιά

στις φυλακές και τις εξορίες. Αυτοί είναι οι κομμουνιστές.

Δημ.: Και στο «φιλοαστικό» ρεύμα ποιοι ανήκουν;

Κ. Κάππος: Οι αυτοαποκαλούμενοι ανανεωτικοί και ο ευρύτερος κύκλος του Συνασπισμού.

Δημ.: Ναι, αλλά και μέσα σ' αυτούς υπάρχουν πολλοί που αγωνίστηκαν, πήγαν φυλακή, εξορία...

Κ. Κάππος: Εντάξει, υπάρχουν· αλλά ο Μαρξ έχει πει ότι ο σημερινός επαναστάτης είναι ενδεχόμενο αύριο να γίνει προδότης.

Δημ.: Τις αποφάσεις όμως του 13ο συνεδρίου τις πήφισε η συντριπτική πλειοψηφία των συνέδρων.

Κ. Κάππος: Σύμφωνα. Το ένα ρεύμα είναι καθαρά αστικό. Το άλλο έχει ένα δέος απέναντι στην αστική τάξη. Προωθεί κάποια μερεμέτια στο λαϊκό κίνημα, αλλά δεν δέχεται να υποχωρήσει τελείως. Προσπαθούν να κρατήσουν ένα κόσμο για να μπορούν να διαπραγματεύονται. Σε τελική ανάλυση σημασία έχει τι λέει η συντριπτική πλειοψηφία των κομμουνιστών.

Φλωράκης και Ανδρουλάκης

Δημ.: Η σκληρή κριτική που διατυπώνετε στους πρώην συντρόφους σας, αγγίζει και πρόσωπα που ενσαρκώνουν την ιστορία και τους αγώνες μιας εποχής; Αφορούν για παράδειγμα και τον Χ. Φλωράκη;

Κ. Κάππος: Ο Χαρίλαος Φλωράκης δυστυχώς αποδείχτηκε ότι δεν μπόρεσε να παίξει το ρόλο του, παρά την ιστορία του.

Δημ.: Ποιο ρόλο;

Κ. Κάππος: Να συγκρατήσει το επαναστατικό κίνημα. Να το εμποδίσει να φτάσει στη σημερινή του κατρακύλα! Έχω σήμερα την υποψία ότι κάτω από την τραγικότητα της πραγματικότητας έχει κάπως αλλάξει αντίληψη. Πιστεύει τουλάχιστον ότι πρέπει να υπάρχει ΚΚΕ αλλά με γραμμή που βέβαια δεν θα είναι επαναστατική.

Δημ.: Μα κανείς στο ΚΚΕ δεν ισχυρίζεται ότι το κόμμα πρέπει να καταργηθεί.

Κ. Κάππος: Όταν ψηφίζουν να γίνει ενιαίο κόμμα ο Συνασπισμός και η Παπαρήγα ψηφίζει λευκό, τι στάση είναι αυτή;

Δημ.: Ακόμη και οι κορυφαίοι ανανεωτικοί, για παράδειγμα ο Μίμης Ανδρουλάκης, δε μιλάει για κατάργηση. Είπε για ενδεχόμενη υπέρβαση του «Κ» μετά κάποια χρόνια.

Κ. Κάππος: Κάτι ξέρουμε και εμείς, ελληνικά μιλάμε. Επειδή τα λέει περί διαγραμμάτου νομίζει ότι δεν καταλαβαίνουμε τι εννοεί. Εξάλλου από τακτική ξέρει ο Ανδρουλάκης. Ξέρει ότι είναι νωρίς να βάλει ζήτημα αλλαγής τίτλου.

«Να εξηγηθεί ο Φαράκος...»

Δημ.: Στην Κεντρική Επιτροπή του ΚΚΕ την προηγούμενη εβδομάδα παραιτήθηκε ο Γρηγόρης Φαράκος, καταγγέλλοντας μάλιστα την ηγεσία για σωρεία παραβιάσεων και αποδίδοντας προθέσεις υπονόμευσης του Συνασπισμού.

Κ. Κάππος: Παραξενεύτηκα. Μου δημιούργησε σοβαρά ερωτήματα, κυρίως για τα ζητήματα που έβαλε. Μίλησε για τα οικονομικά και για παρακολουθήσεις. Μίλησε για τα αρχεία του κόμματος. Εγώ είμαι παλιός, έχω αρνητικές εμπειρίες, αλλά εν πάση περιπτώσει τα αρχεία του κόμματος θα σημάνουν πολλά για πολύ κόσμο, τα οποία δεν είναι γνωστά.

Δημ.: Μίλησε επίσης για το στήσιμο λαιμητόμου για το κυνήγι της αντίθετης άποψης.

Κ. Κάππος: Μου κάνει εντύπωση ότι παίρνουμε μόνο τα αρνητικά του κινήματος και ξεχνάμε την αγωνιστικότητα, τις θυσίες, την αγνότητα. Έχω σοβαρά ερωτηματικά για τον Φαράκο.

Δημ.: Υπαινίσσεστε ότι υπάρχει κάποια σκοπιμότητα;

Κ. Κάππος: Δεν ξέρω. Μπορεί ο ίδιος να μας δώσει διευκρινίσεις και να μας εξηγήσει τι ρόλο έπαιζε στο αριστερό κίνημα τόσα χρόνια.

Δημ.: Τώρα το καταλάβατε αυτό;

Κ. Κάππος: Κοιτάξτε, έβαλε σοβαρά ζητήματα. Κι εγώ όταν έφυγα έκανα δηλώσεις επί πολιτικών ζητημάτων. Αυτά τα θέματα ενδεχομένως να τα είχα θέσει μέσα στο κόμμα.

Δημ.: Ποια είναι η γνώμη σας για την κ. Παπαρήγα;

Κ. Κάππος: Νομίζω ότι είναι μεταβατική.

Δημ.: Αποκλείετε το γεγονός να συνυπάρξετε στο ΚΚΕ με τους λεγόμενους ανανεωτικούς;

Κ. Κάππος: Εγώ είμαι υπέρ της επαναστατικής γραμμής. Θα πάμε στο σοσιαλισμό όχι με μεταρρυθμίσεις αλλά με άλμα, θα εγκαθιδρυθεί η εξουσία της εργατικής τάξης, που δεν θα τη μοιράζεται με την αστική τάξη, δεν θα κυριαρχεί η αγορά, θα καταδικαστεί η συμμετοχή σε αστικές κυβερνήσεις; Με βάση αυτή τη γραμμή εγώ μπορώ να επανέλθω. Σ' αυτή τη βάση λοιπόν οι «ανανεωτικοί» θα φύγουν.

Δημ.: Θα φύγουν ή θα τους διώξουν;

Κ. Κάππος: Θα φύγουν. Και το 1968 δεν τους έδιωξε το κόμμα, έφυγαν μόνοι τους.

«Κουβανοί και Βιετναμέζοι»

Δημ.: Υπάρχει ένα κομμουνιστικό κόμμα στον κόσμο που να ενστερνίζεται αυτές τις απόψεις που εκθέσατε προηγουμένως;

Κ. Κάππος: Είναι το κουβανέζικο, το βιετναμικό.

Δημ.: Δεν σας προβληματίζει το γεγονός ότι μια σειρά κομμουνιστικά κόμματα προχωρούν σε εντελώς αντίθετη κατεύθυνση απ' αυτή που εσείς υποστηρίζετε; Προσβλήθηκαν ξαφνικά όλα από το μικρόβιο του αναθεωρητισμού;

Κ. Κάππος: Μα δεν είναι ξαφνικό. Υπάρχουν κόμματα κομμουνιστικά που δεν έχουν διεκδικήσει ούτε μια φορά την εξουσία. Το ΚΚΕ την έχει διεκδικήσει μάλιστα δύο φορές.

Δημ.: Και απέτυχε...

Κ. Κάππος: Με την επέμβαση των Εγγλέζων. Αν θέλετε να μιλήσουμε για το ιταλικό, για παράδειγμα, αυτό που χρόνια βαδίζει στο δρόμο του αναθεωρητισμού. Έλεγα στην εξορία ότι εκεί τα μέλη τις συνδρομές τις στέλνουν με επιταγές.

Δημ.: Είναι όμως ένα μαζικό κόμμα.

Κ. Κάππος: Στις επαναστατικές διαδικασίες δεν παίζει τόσο ρόλο αν ένα κόμμα είναι μαζικό, όσο ποιες θέσεις έχει. Πού ακούγεται το ιταλικό; Χάθηκε. Το ζητούμενο είναι να έχεις ένα κόμμα με καθαρές αρχές και ανθρώπους αποφασιστικούς, τίμιους, αγνούς, επαναστάτες. Στο δρόμο του ιταλικού θέλουν να πάνε το ΚΚΕ οι ηγέτες των λεγόμενων ανανεωτικών. Μα τους κατάλαβαν.

Δημ.: Ποιους κατάλαβαν;

Κ. Κάππος: Δεν διαβάσατε που ρωτήσανε τον Ανδρουλάκη «είστε τελικά ΚΚΕ;» Στη Βουλή ο Τσαλδάρης χαριεντιζόμενος έλεγε στον Ανδρουλάκη «δεν έχει σημασία αν έρθει στο ΠΑΣΟΚ, σε μας θα καταλήξει». Αν λοιπόν γίνεται τέτοια αντιμετώπιση σ' έναν που η άρχουσα τάξη επένδυε δέκα χρόνια...

Δημ.: Επένδυε η άρχουσα τάξη στον Μίμη Ανδρουλάκη;

Κ. Κάππος: Βεβαίως. Από το 1982 μαζί με τις πληροφορίες για το τι γινόταν στο ΚΚΕ πήγαινε στις εφημερίδες και η φωτογραφία του Ανδρουλάκη για να προβληθεί.

Δημ.: Ναι, αλλά ο κ. Ανδρουλάκης θεωρείτο «παιδί» του κ. Φλωράκη.

Κ. Κάππος: Όντως ο Χαρίλαος τον ανέδειξε και γι' αυτό είπα ότι δεν ανταποκρίθηκε στις απαιτήσεις των καιρών. Οι αυτοαποκαλούμενοι ανανεωτικοί απέτυχαν και φεύγουν ατάκτως και τελικά οδεύουν είτε στο ΠΑΣΟΚ είτε αλλού. Αυτό το συμπεραίνω από την παραίτηση Φαράκου. Σήμερα οι κομμουνιστές πρέπει να βάλουν ζήτημα να γίνει συνέδριο, το οποίο θα προετοιμάσει οργανωτική επιτροπή από κομμουνιστές και από αυτούς που δεν είναι τώρα στο ΚΚΕ, και θα επαναδιατυπώσει την τακτική και

στρατηγική. Αυτό θα είναι και η λυδία λίθος για το τι θέλει η ηγεσία των λεγόμενων συντηρητικών. Αν δεν το κάνουν, τότε σημαίνει ότι απλώς θέλουν να μερεμετίσουν το κόμμα για να μπορεί να παίζει συμπληρωματικό ρόλο στα πλαίσια του συστήματος.

«Γιατί έφυγα από το ΝΑΡ»

Δημ.: Μ' αυτή την άποψη συμφωνούν όλοι στο ΝΑΡ;

Κ. Κάππος: Εγώ δεν είμαι στο ΝΑΡ.

Δημ.: Έχετε αποχωρήσει;

Κ. Κάππος: Ναι, γιατί κι αυτοί με άλλο τρόπο καταλήγουν σε αυτά που λέει ο Ανδρουλάκης για υπέρβαση του μαρξισμού κ.λ.π.

Δημ.: Ποιοι είναι αυτοί που έχουν τέτοιες απόψεις;

Κ. Κάππος: Η καθοδηγητική ομάδα του ΝΑΡ.

Δημ.: Τελικώς, κ. Κάππο, επιμένετε σε μια λογική που όλα δείχνουν ότι είναι εκτός πραγματικότητας.

Κ. Κάππος: Το Γενάρη του 1917 ο Λένιν σε διάλεξή του είπε ότι δυστυχώς δεν θα ζήσουμε να δούμε εμείς τη σοσιαλιστική επανάσταση. Τελικά και αυτός ο ίδιος, ο μεγαλύτερος επαναστάτης, με τον τρόπο που το λέτε, «εκτός πραγματικότητας ήταν». Και το 1967 όταν ήμουν διευθυντής σε εργοστάσιο και τα εγκατέλειψα όλα για να αγωνισθώ κατά της χούντας, όλοι μου λέγανε «εδώ δεν μπορούμε να κάνουμε τίποτε και θέλεις να ρίξουμε τη χούντα;» Και η δικτατορία έπεσε και εγώ κατέληξα να βγώ βουλευτής.

Δημ.: Καταλήξατε;

Κ. Κάππος: Ναι, γιατί δεν ήταν αυτός ο στόχος μου.

Και όμως ο Λένιν ζει

Στο «Βήμα» της 23-6-91 δημοσιεύτηκε συνέντευξη του Γρηγόρη Φαράκου που ισχυρίζεται ότι το ΚΚΕ πάντα ήταν εξαρτημένο από τη Διεθνή και το ΚΚΣΕ. Πώς όμως ο Γρηγόρης Φαράκος έμεινε μέλος του κόμματος 50 χρόνια, μέλος της ΚΕ 30, μέλος του Πολιτικού Γραφείου 23 και δύο σχεδόν χρόνια Γενικός Γραμματέας ενός εξαρτημένου κόμματος; Εκτός, βέβαια, αν το διαπίστωσε όταν απαλλάχτηκε από τα καθήκοντα του Γενικού Γραμματέα οπότε πρέπει να διευκρινίσει αυτό το σημείο.

Επειδή όμως μιλάμε για εξάρτηση, πρέπει να συνεννοηθούμε κάποτε για το τι εννοούμε εξάρτηση. Εξάρτηση σημαίνει υποταγή σε ξένα συμφέροντα και βλάβη στα συμφέροντα της εργατικής τάξης και του ελληνικού λαού γενικότερα. Αλλά πότε το ΚΚΕ υπόστειλε — εκτός από την περίοδο των κυβερνήσεων Τζανετάκη-Ζολώτα και μεταγενέστερα — τη σημαία της πάλης για τα συμφέροντα και τα δικαιώματα του λαού, με όλα φυσικά τα λάθη που έχει αναγνωρίσει μέχρι σήμερα; Με την ευκαιρία αυτή τα ελληνικά κόμματα αφού είναι αυτόνομα και αυτοτελή γιατί δεν προβάλλουν και δεν αναπτύσσουν πάλη για την επιστροφή του κατοχικού δανείου από τους Γερμανούς, που είναι συμβατική υποχρέωση και έχει λήξει από το 1945; Δεν θα μπορούσε το ποσό αυτό των 13,5 δισ. δολαρίων να ανακουφίσει την οικονομία για την εξυπηρέτηση του εξωτερικού χρέους, για την κάλυψη των αναγκών της Παιδείας και της Υγείας, για την οικονομική ανάπτυξη της χώρας;

Υπάρχει θέμα, βέβαια, αλληλεγγύης, βοήθειας, διεθνισμού, ανάμεσα στα κομμουνιστικά κόμματα συμπεριλαμβανομένου και του

ΚΚΣΕ. Κι αυτό γιατί τα τμήματα της εργατικής τάξης σε κάθε χώρα και τα αντίστοιχα ΚΚ για να πετύχουν το στόχο τους, τη σοσιαλιστική επανάσταση και την οικοδόμηση του σοσιαλισμού - κομμουνισμού, βρίσκονται αντιμέτωπα με τη Διεθνή του κεφαλαίου.

Θυμίζω την εκστρατεία της ελληνικής μεραρχίας το 1919 στην Ουκρανία για να πολεμήσει ενάντια στους μπολσεβίκους και την ένοπλη επέμβαση των Άγγλων στην Ελλάδα το 1944. Κατά συνέπεια, για να νικήσει η εργατική τάξη σε μια χώρα, πρέπει να βοηθηθεί από το παγκόσμιο προλεταριάτο. Αυτό είναι ο διεθνισμός ενός κομμουνιστικού κόμματος, που είναι, πρέπει να υπογραμμίσουμε, λυδία λίθος για τον κομμουνιστικό του χαρακτήρα.

Πέρα απ' αυτό, το «Βήμα» έχει δημοσιεύσει άρθρα που ισχυρίζονται ότι το 1924 επήλθε ο φυσικός θάνατος του Λένιν και το 1989-1990 ο πολιτικός θάνατος. Αλλά κάθε καλόπιστος άνθρωπος εύλογα αναρωτιέται: Πώς πέθανε ο Λένιν αφού δεν πέθανε η ανάγκη για ανατροπή του ιμπεριαλισμού, που έχει καταδικάσει το 1/3 του λαού στις μητροπόλεις στην πείνα και τις στερήσεις, το σύνολο σχεδόν των λαών του τρίτου κόσμου στην πείνα, στην εξαθλίωση, στις αρρώστιες και στο θάνατο; Πώς πέθανε ο Λένιν αφού ο ιμπεριαλισμός ήταν παρών χτες στον Κόλπο, σήμερα στη Γιουγκοσλαβία, αύριο ενδεχόμενα στη Σοβιετική Ένωση; Πώς πέθανε ο Λένιν αφού η εκμετάλλευση και η καταπίεση της εργατικής τάξης από το κεφάλαιο συνεχίζεται και δυναμώνει;

Βέβαια υπάρχει το ζήτημα της αντεπανάστασης στις χώρες της Κεντρικής και Ανατολικής Ευρώπης. Για να εκτιμήσουμε τις εξελίξεις αυτές όμως, πρέπει να σκεφτούμε ότι ο καπιταλισμός, που είναι ταξικό σύστημα και γεννήθηκε μέσα στα σπλάχνα της φεουδαρχίας, χρειάστηκε πάνω από διακόσια χρόνια (1649 η πρώτη αστική επανάσταση στην Αγγλία) για να επικρατήσει και να κυριαρχήσει. Ο σοσιαλισμός-κομμουνισμός, που είναι αταξικό σύστημα και δεν μπορεί να γεννηθεί στα σπλάχνα του καπιταλισμού, μπορεί να νικήσει σε 50 και 70 χρόνια;

Αλλά ο Β. Ι. Λένιν ήταν καθαρός στο ζήτημα της οικοδόμησης του σοσιαλισμού σε μια χώρα. Παίρνοντας υπόψη τη θέση του Κ. Μαρξ ότι «... καθήκον... είναι να κάνουμε την επανάσταση διαρκή...

ώσπου σ' όλες τις κυρίαρχες χώρες του κόσμου... να συγκεντρωθούν στα χέρια του προλεταριάτου τουλάχιστον οι αποφασιστικές παραγωγικές δυνάμεις», (Προσφώνηση της ΚΕ στην Ένωση των Κομμουνιστών), τόνιζε μονότονα από το 1917 μέχρι το 1923 ότι ο σοσιαλισμός θα νικήσει εφόσον νικήσει η επανάσταση σε μία ή σε μερικές αναπτυγμένες χώρες. Έτσι είναι φανερό ότι μπορεί να πέθαναν μια σειρά αντιλήψεις για αλλαγή του συσχετισμού δυνάμεων υπέρ του σοσιαλισμού, για αναπτυγμένο σοσιαλισμό, για νίκη του σοσιαλισμού κ.λπ., αλλά ο Λενινισμός δεν πέθανε. Ζει και φωτίζει το δρόμο για την οργάνωση και καθοδήγηση της ταξικής πάλης για τα άμεσα και μακροπρόθεσμα συμφέροντα της εργατικής τάξης. Με την αναγκαία ανάπτυξή του, στις σημερινές συνθήκες, είναι ακατανίκητο όπλο στα χέρια της εργατικής τάξης, είναι αείζωη θεωρία.

ΒΗΜΑ 14/7/1991

Ένας είναι ο εχθρός...

Η ΕΡΓΑΤΙΚΗ ΤΑΞΗ ΠΡΕΠΕΙ ΝΑ ΠΑΛΕΥΕΙ ΕΝΑΝΤΙΑ ΣΤΗΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΟΛΟΚΛΗΡΩΣΗ

Το καινούργιο στη σημερινή εποχή είναι ότι ο ιμπεριαλισμός έχει πάρει τη μορφή των οικονομικών πολιτικών ενώσεων, τις λεγόμενες ολοκληρώσεις. Εκτός από την ΕΟΚ υπάρχει η ολοκλήρωση των ΗΠΑ, Καναδά, Μεξικού με τάση την επέκταση στις χώρες της Κεντρικής Αμερικής και η ολοκλήρωση της Ιαπωνίας, χωρών της Ανατολικής Ασίας και της Αυστραλίας που διαμορφώνεται τώρα.

Το ερώτημα είναι ποια πρέπει να είναι η στάση του εργατικού κινήματος απέναντι στις ολοκληρώσεις.

Οι ολοκληρώσεις, πρέπει να είναι καθαρό, είναι αντικειμενική αναγκαιότητα για την αστική τάξη για να διατηρήσει την εκμετάλλευση και τα υπερκέρδη, να ανασυγκροτήσει το καθεστώς της μισθωτής δουλειάς και καταπίεσης, για να παρατείνει τη ζωή της και να ανακόψει τις επαναστατικές διαδικασίες. Είναι δυνατό, λοιπόν, η εργατική τάξη να κινείται στην κατεύθυνση της καπιταλιστικής ολοκλήρωσης που στρέφεται ενάντια στα άμεσα αλλά, κύρια, ενάντια στα μακροπρόθεσμα συμφέροντά της; [Ασφαλώς όχι. Αυτό, βέβαια, δεν σημαίνει ότι η εργατική τάξη επιδιώκει να μείνει στο παλιό καθεστώς. «Η απάντηση του προλεταριάτου στην οικονομική πολιτική του χρηματιστικού κεφαλαίου, στον ιμπεριαλισμό, δεν μπορεί να είναι το ελεύθερο εμπόριο, αλλά μόνο ο σοσιαλισμός» (Λένιν)]*. Κατά συνέπεια τα κόμματα της εργατικής τάξης δεν μπορεί να είναι σύμφωνα με τις

καπιταλιστικές ολοκληρώσεις, με την ΕΟΚ.

Η Αλέκα Παπαρήγα, όμως, σε συνέντευξη της στα ΝΕΑ (8-7-91) υποστηρίζει: «Σήμερα, όπως έχει διαμορφωθεί η Ευρώπη, δεν είναι ρεαλιστικό να πεις έξω από την ΕΟΚ. Αν υπήρχαν εναλλακτικές λύσεις έξω από την ΕΟΚ θα τις υποστηρίζαμε». Το ερώτημα που ανακύπτει άμεσα είναι: Εναλλακτική λύση στα πλαίσια, ή έξω από τα πλαίσια του ιμπεριαλισμού; Ασφαλώς στα πλαίσια του καπιταλισμού, για την ώρα, δεν υπάρχει. Οι εξελίξεις, όμως με την ενοποίηση των δύο Γερμανιών, τα γεγονότα στη Γιουγκοσλαβία, την αντεπανάσταση στις χώρες της Ανατολικής Ευρώπης δεν αποκλείουν τη διάσπαση της Ενωμένης Ευρώπης. Αλλά η εργατική τάξη δεν μπορεί να στηρίξει τον ένα ή τον άλλον πόλο του ιμπεριαλισμού. Φαντάζομαι ότι είναι αποδεκτό από την καθοδήγηση του ΚΚΕ ότι η εργατική τάξη έχει γίνει «τάξη για τον εαυτό της». Κατά συνέπεια η εργατική τάξη πρέπει να δημιουργήσει και να οικοδομήσει το δικό της πόλο έξω από τα πλαίσια του ιμπεριαλισμού.

Ιδιαίτερη σημασία για το ζήτημα των ολοκληρώσεων έχει το γεγονός ότι το 26 % του ελληνικού λαού αντιτάσσεται στην ΕΟΚ και αυτό πρέπει να το συνεκτιμήσουμε με το γεγονός ότι όλα τα πολιτικά κόμματα είναι υπέρ της ΕΟΚ. Δεν μπορώ να δεχτώ σε καμιά περίπτωση ότι το κομμάτι αυτό του λαού κάνει λάθος. Και αυτό γιατί ενώ βομβαρδίζεται καθημερινά ο λαός από τα μαζικά μέσα επικοινωνίας με μηνύματα υπέρ της ΕΟΚ ένας στους 4 περίπου πολίτες λέει όχι στην ΕΟΚ. Ο λαός με το αλάνθαστο κριτήριό του καταλαβαίνει τις αρνητικές συνέπειες για μια σειρά παραδοσιακά προϊόντα (υποδήματα, κλωστοϋφαντουργικά, καπνός, σάρι, τεύτλα, σουλτανίνα). Ξέρει ότι παρεμποδίζεται η οικονομική ανάπτυξη της χώρας, με βάση τις πλουτοπαραγωγικές πηγές, τις εδαφολογικές και κλιματολογικές συνθήκες που συμπυκνώνεται στο γεγονός ότι το ποσοστό του κατά κεφαλή προϊόντος προς το αντίστοιχο μέσο της ΕΟΚ έπεσε από 59 % περίπου που ήταν το 1980 σε 52 % περίπου το 1990. [Καταλαβαίνει ότι υποβαθμίζεται η παραγωγική βάση της χώρας. Ξέρει ότι η Ελλάδα γίνεται ξέφραγο αμπέλι για να αλωνίζουν τα ντόπια και ξένα μονοπώλια,

περιορίζεται παραπέρα η εθνική ανεξαρτησία. Καταλαβαίνει ότι γίνονται με την ΕΟΚ «ξένοι οι λαοί στον τόπο τους», όπως θα έλεγε και ο Βάρναλης]*. Και καλά θα ρωτήσει κανείς: Πώς δεν καταλαβαίνει η καθοδήγηση του ΚΚΕ αυτό που καταλαβαίνει ο λαός; Σ' αυτό μια μόνο εξήγηση μπορεί να δοθεί. Το καταλαβαίνει αλλά έχει κάνει την επιλογή ότι πρέπει να συμμετέχει σε αστικές κυβερνήσεις. Κατά συνέπεια αν πάρει αρνητική θέση στο θέμα της ΕΟΚ χάνει το εισιτήριο για συμμετοχή σε κυβερνήσεις τύπου Τζανετάκη και τα λοιπά. Φαίνεται ότι δεν την αφήνει να το δει το του «Τζανετάκη-Ζολώτα τρόπαιο».

[Η θέση της καθοδήγησης του ΚΚΕ υπέρ της ΕΟΚ είναι αντίθετη φυσικά με τις θέσεις του οικουμενικού δασκάλου της παγκόσμιας εργατικής τάξης, του Β. Ι. Λένιν. Ο Λένιν υπόδειχνε την ανατροπή του ιμπεριαλισμού και όχι τη συνθηκολόγηση και την αξιοποίησή του. Και αυτό δοκιμάστηκε στη ζωή, έγινε πράξη παρά τις τελευταίες εξελίξεις που δεν αναιρούν ούτε κατά ένα γιώτα τη διδασκαλία του για τον ιμπεριαλισμό]*.

Η καθοδήγηση του ΚΚΕ ακόμη υιοθετεί έμμεσα τη θέση ότι το κόστος της αποδέσμευσης είναι μεγαλύτερο από το κόστος της παραμονής. «Με το δυνάμωμα της αλληλεξάρτησης στην Ευρώπη και τη συμπλήρωση μιας δεκαετίας ενσωμάτωσης της χώρας μας στην κοινότητα, η αποδέσμευση στις σημερινές συνθήκες δεν μπορεί πια να προσφέρει αποτελεσματικές και ρεαλιστικές λύσεις. Η συμμετοχή μας στην ΕΟΚ προσφέρεται για μια πιο ενεργητική συμμετοχή στο διεθνή καταμερισμό εργασίας». (Θέσεις του ΚΚΕ για το 13ο συνέδριο, ΚΟΜΕΠ, 10/1990 σελ. 77). Η κύρια παρατήρηση είναι η αταξική αντιμετώπιση της ΕΟΚ, η αγνόηση των καπιταλιστικών παραγωγικών σχέσεων και η εξέταση μόνο των παραγωγικών δυνάμεων. Αυτό, όμως, είναι αντιμαρξιστικό, αντιεπιστημονικό, λαθεμένο. Ο διεθνής καταμερισμός εργασίας στην ΕΟΚ είναι ιμπεριαλιστικός, οι παραγωγικές σχέσεις είναι μονοπωλιακές. Εξασφαλίζουν υπερκέρδη στο μεγάλο κεφάλαιο και αναπαραγωγή του εκμεταλλευτικού συστήματος. Γι' αυτό ακριβώς η εργατική τάξη απορρίπτει την ΕΟΚ ανεξάρτητα από οποιοδήποτε κόστος αποδέσμευσης.

Υποστηρίζεται, βέβαια, ότι η άρνηση της ΕΟΚ εμποδίζει την εργατική τάξη, τους εργαζόμενους να παλέψουν αποτελεσματικά ενάντια στις αρνητικές συνέπειες. Αυτό δεν είναι σωστό. Κι αυτό γίνεται φανερό αν σκεφτούμε ότι οι οπαδοί της ΕΟΚ δεν μπορούν να δουν σωστά τις αρνητικές συνέπειες γιατί υπονομεύουν τη θέση τους υπέρ της ΕΟΚ. Πολύ περισσότερο δεν μπορούν να αναπτύξουν πάλη ενάντια στις συνέπειες γιατί υπονομεύουν την ίδια την ΕΟΚ. Κατά συνέπεια η θέση ενάντια στην ΕΟΚ δίνει τη δυνατότητα για αποτελεσματική πάλη ενάντια στις αρνητικές συνέπειες.

Είναι επιταχτική η ανάγκη για την ανάπτυξη της πάλης ενάντια στην ΕΟΚ. Είναι ορατό το κενό λόγω και της θέσης της καθοδήγησης του ΚΚΕ. Η ευθύνη πέφτει στους κομμουνιστές, στους πρωτοπόρους εργάτες και αγρότες, τους επαγγελματιοβιοτέχνες και τους προοδευτικούς διανοούμενους. Είναι απαραίτητο σ' αυτές τις κρίσιμες μέρες να μετρήσουμε όλοι τις ευθύνες μας απέναντι στην εργατική τάξη και το λαό και να απαντήσουμε θετικά στο ύψιστης σημασίας αίτημα για πάλη ενάντια στην ΕΟΚ.

- * Τα αποσπάσματα που περιέχονται στις αγκύλες δεν δημοσιεύτηκαν από την εφημερίδα.

NEA 22/7/1991

Επιτακτική ανάγκη η ανασύνταξη του ΚΚΕ

Ο Χαρίλαος Φλωράκης σε συνέντευξη στις 15/7/1991 στο Ε-ΘΝΟΣ υποστηρίζει ότι «το ΚΚΕ έδωσε δείγμα γραφής και ως κοινωνική δύναμη και ως αντιπολίτευση και όταν άγγιζε τις δομές της εξουσίας το 1944 με την ΠΕΕΑ και το 1989 με την κυβέρνηση Τζανετάκη». Η επίκληση της κυβέρνησης Τζανετάκη ως δείγμα γραφής για το ΚΚΕ αποτελεί πρόκληση και υποτιμάει τη νοημοσύνη των κομμουνιστών.

Οι κομμουνιστές ξέρουν ότι τα Κομμουνιστικά Κόμματα συνεργάζονται βασικά στα πλαίσια της ενότητας δράσης της εργατικής τάξης δηλαδή στα πλαίσια των συνδικάτων και σε επιμέρους ζητήματα με κόμματα που έχουν ισχυρή επιρροή στην εργατική τάξη όπως είναι τα σοσιαλιστικά και τα σοσιαλδημοκρατικά κόμματα. Ακόμη ξέρουν ότι σε κυβερνητικό επίπεδο συνεργάζονται μόνο σε περίπτωση φασισμού ή εθνικοαπελευθερωτικού πολέμου. Για το τελευταίο, βέβαια υπάρχουν σοβαρές επιφυλάξεις.

Η γνώση αυτή έχει προέλθει από συγκεκριμένη πλούσια πείρα από την ιστορία του ΚΚΕ.

Ενδειχτικά αναφέρουμε:

Το 1922, μετά την Μικρασιαστική καταστροφή, ο Γιάννης Κορδάτος γενικός γραμματέας του ΣΕΚΕ (κατόπιν ΚΚΕ) αρνήθηκε να συμμετάσχει ως κόμμα σε κυβέρνηση με αστικές δυνάμεις με επικεφαλής το μετέπειτα διχτάτορα Ιωάννη Μεταξά. (Η θέση αυτή ήταν σωστή, βέβαια, και από την άποψη ότι τότε υπήρχε ή έτεινε να δημιουργηθεί επαναστατική κατάσταση και δεν έπρεπε να συμμετάσχει σε κυβέρνηση

που είχε στόχο να εκτονώσει τη κατάσταση και να σταθεροποιήσει το οικονομικοκοινωνικό σύστημα).

Το 1936 υπογράφηκε το σύμφωνο Παλλαϊκού Μετώπου - Φιλελευθέρων για ψήφο ανοχής σε ενδεχόμενη κυβέρνηση φιλελευθέρων με τη προϋπόθεση ότι θα εκδημοκρατιστεί η πολιτική ζωή και θα χτυπηθεί ο φασισμός που ήταν «επί θύραις».

Το 1940 ο Ν. Ζαχαριάδης, γενικός γραμματέας του ΚΚΕ κάλεσε με γράμμα του τον ελληνικό λαό σε αγώνα ενάντια στους φασίστες επιδρομείς.

Τέλος το 9ο Συνέδριο του ΚΚΕ το 1973 κάλεσε το λαό σε «Πανεθνικό αντιδικτατορικό μέτωπο (με αστικές πολιτικές δυνάμεις) πάλης... για την ανατροπή της χούντας, τη σύγκληση Συντακτικής Συνέλευσης, για την εξασφάλιση της ελεύθερης έκφρασης της θέλησης του λαού».

Από το παραπάνω είναι φανερό ότι η συμμετοχή στις κυβερνήσεις Τζανετάκη - Ζολώτα είναι έξω από κάθε αρχή και προηγούμενο. Δεν ήταν ούτε επιμέρους συνεργασία με κόμμα που έχει ισχυρή επιρροή στην εργατική τάξη, ούτε κίνδυνο φασισμού ή πολέμου αντιμετώπιζε ο λαός. Γι' αυτό ήταν αναπύρετο σφάλμα.

Ο Χ. Φ, βέβαια, σύγκρινε την κυβέρνηση Τζανετάκη με την Πολιτική Επιτροπή Εθνικής Απελευθέρωσης (ΠΕΕΑ). Η ΠΕΕΑ, όμως είχε στόχο να οργανώσει την πάλη του λαού ενάντια στους φασίστες κατακτητές και να λύσει το πρόβλημα της πολιτικής εξουσίας προς όφελος της εργατικής τάξης και στηριζόταν, βέβαια, στον οπλισμένο λαό. Κατά συνέπεια το ένα με το άλλο είναι τουλάχιστον άσχετα.

Η συμμετοχή στις κυβερνήσεις Τζανετάκη - Ζολώτα από άποψη συνεπειών μπορεί να συγκριθεί με την κυβέρνηση «Εθνικής Ενότητας» του 1944. Πραγματικά τότε το ΚΚΕ παρά το γεγονός ότι η αστική τάξη «έλιωνε νεκρή με τους νεκρούς» και αποτελείτο από «ψυχές μαραγκιασμένες από δημόσιες αμαρτίες», όπως έλεγε ο Γ. Σεφέρης, συνθηκολόγησε και παράδωσε την εξουσία. Με την συμφωνία του Λιβάνου και αργότερα της Καζέρτας δέχτηκε να μπει σε κυβέρνηση με πρωθυπουργό τον Γ. Παπανδρέου, ν' αναλάβει ασήμαντα υπουρ-

γεία, αφήνοντας τα υπουργεία κλειδιά για την εξουσία στην αστική τάξη και δέχτηκε ακόμη ως διοικητή των στρατιωτικών δυνάμεων τον Άγγλο Στρατηγό Σκόμπι. Και όλα αυτά παρά το γεγονός ότι διέθετε την πλειοψηφία του ελληνικού λαού και 130.000 περίπου οπλισμένο λαό. Τα αποτελέσματα είναι γνωστά και συμπυκνώνονται στον αποπλισμό του λαού και τη παλινόθρωση της πλουτοκρατικής ολιγαρχίας.

Δυστυχώς τα παθήματα δεν έγιναν μαθήματα. Το 1989 το ΚΚΕ, αφού προηγουμένα είχε παραιτηθεί από βασικές θέσεις του επαναστατικού κινήματος (ΕΟΚ, ΝΑΤΟ, μεταρρυθμίσεις) με το κοινό πόρισμα ΚΚΕ-ΕΑΡ, συμμετείχε, με πρόσχημα την κάθαρση, στην κυβέρνηση Τζανετάκη και κατόπιν στην κυβέρνηση Ζολώτα. Έτσι έδωσε πιστοποιητικά δημοκρατικότητας στην Ν.Δ. και τη δυνατότητα να υποτάξει τη χώρα παραπέρα στον ιμπεριαλισμό, να αφαιρέσει βασικά κατακτημένα δικαιώματα από την εργατική τάξη και να δυναμώσει τον αυταρχισμό (αντιαπεργιακός νόμος, τρομονόμος) που έφτασε μέχρι τη δολοφονία του Ν. Τεμπονιέρα και 4 άλλων πολιτών. Όλα αυτά περιόρισαν στο ελάχιστο την αξιοπιστία του ΚΚΕ, απογοήτευσαν την εργατική τάξη, απόπλισαν το μαζικό λαϊκό κίνημα.

Υπάρχει, βέβαια, ο αντιλογος. Αν δεν σχηματιζόταν κυβέρνηση, θα παραγράφονταν τα σκάνδαλα. Η απάντηση είναι απλή: Η μόνη παράταξη που μπορούσε να κάνει πραγματική και αδιάβλητη κάθαρση ήταν ο τότε Συνασπισμός με επικεφαλής το ΚΚΕ. Κατά συνέπεια όταν ήρθε η σειρά του με βάση το Σύνταγμα να πάρει εντολή για σχηματισμό κυβέρνησης έπρεπε να σχηματίσει κυβέρνηση από στελέχη του Συνασπισμού ή προσωπικότητες με πρόγραμμα την κάθαρση, και να ζητήσει να τη στηρίζουν τα δυο μεγάλα κόμματα ΝΔ-ΠΑΣΟΚ.

Αν δε τη στήριζαν θα αναλάμβαναν την ευθύνη για την παραγραφή των σκανδάλων. Αλλά, για λόγους που δεν εξηγήθηκαν, αυτό δεν έγινε.

Υπάρχει, βέβαια, και ο αντιλογος των θεσμικών μέτρων. Γίνεται, όμως, πολύς θόρυβος ουσιαστικά για το τίποτα. Μπροστά στο εξευτελισμό του σοσιαλισμού με τη διακήρυξη του Συνασπισμού ότι «άλλαξε η δεξιά» και ότι πρέπει να εξασφαλιστεί η συνεργασία των τάξεων και ακόμη με την υποδοχή του Μπους με χειροκροτήματα η αμοιβή ήταν ελάχιστη.

Ο Β.Ι. Λένιν σε ανάλογη περίπτωση έγραφε: «Η αμοιβή για την έσχατη αυτή ταπείνωση του σοσιαλισμού... για τη διαφθορά της σοσιαλιστικής συνείδησης των εργατικών μαζών — της μοναδικής αυτής βάσης που μπορεί να μας εξασφαλίσει τη νίκη — η αμοιβή για όλα αυτά είναι τα πομπώδη σχέδια για κάτι τιποτένιες μεταρρυθμίσεις...» (Λένιν, Τι να κάνουμε;)

Κατά συνέπεια η συμμετοχή ήταν σφάλμα. Αλλά η καθοδήγηση του Κ.Κ.Ε. δεν το αναγνωρίζει. Φαίνεται ότι είναι επαγγελματική ασθένεια για το Κ.Κ.Ε. η λήθη στα λάθη. Άλλωστε το ίδιο σχεδόν έγινε και με την κυβέρνηση «Εθνικής Ενότητας» το 1944.

Στη συνέντευξη, που αναφέρθηκε στην αρχή, ο Χ.Φ. υποστηρίζει επίσης ότι το Κ.Κ.Ε. θα δεχόταν τις εκλογές αν «επρόκειτο να δώσουν μια προοδευτική εναλλαχτική λύση». Η τοποθέτηση αυτή μετά τη διάσπαση του Συνασπισμού δίνει την αίσθηση ότι το Κ.Κ.Ε. επιδιώκει την συνεργασία με το ΠΑΣΟΚ σε κυβερνητικό επίπεδο. Αυτό δεν θα ήταν σωστό. Η εργατική τάξη θέλει το Κ.Κ.Ε. ανεξάρτητο και αυτοτελή πόλο και όχι μεσολαβητή μεταφοράς της φήφου πότε στη Ν.Α., πότε στο ΠΑΣΟΚ. Όσοι θέλουν να πάνε στο ΠΑΣΟΚ ή τη Ν.Δ. μπορούν να πάνε μόνοι τους. Δεν χρειάζονται μεσολαβητή.

Ύστερα από όλα αυτά είναι φανερό ότι είναι επιτακτική η ανάγκη να υπάρξει κομμουνιστικό κόμμα καθοδηγητής της ταξικής πάλης, υπερασπιστής των δικαιωμάτων της εργατικής τάξης, στήριγμα για τους εργαζόμενους που τους εκμεταλλεύεται και καταπιέζει το κεφάλαιο.

ΕΘΝΟΣ 26/7/1991

«Κομμουνιστές» θαυμαστές του καπιταλισμού

Πολύς λόγος γίνεται τα τελευταία χρόνια, και εδώ και στο εξωτερικό, για ανανέωση. Πρέπει κάποτε να συνεννοηθούμε και να σταματήσουν οι αρνητές του μαρξισμού να παρουσιάζονται υποκριτικά —ξέρουν οι ίδιοι τι είναι— ως ανανεωτές.

Αποκορύφωμα αυτής της υποχρισίας αποτελεί η εξέλιξη της περεστρόικα, που ξεκίνησε σαν ανανέωση και κατάληξε —με το πρόγραμμα του Κομμουνιστικού Κόμματος της Σοβιετικής Ένωσης, που εγκρίθηκε στην τελευταία ολομέλεια— σε άρνηση ουσιαστικά του μαρξισμού-λενινισμού και υιοθέτηση του καπιταλισμού. (Με την ευκαιρία είμαστε υποχρεωμένοι να θυμήσουμε ότι ατύχησε και πάλι η Αλέκα Παπαρήγα με τις δηλώσεις της ότι «οι ιδέες της περεστρόικα απαντούν στις απαιτήσεις της αναδιοργάνωσης του σοσιαλισμού, συμβάλλουν σημαντικά στην ανάπτυξη της σύγχρονης θεωρίας του σοσιαλισμού... έκαναν το σοσιαλισμό πιο ελκυστικό» («Πράβδα», 25.6.91)

Πρέπει από την αρχή, λοιπόν, να ξεκαθαρίσουμε ότι δεν είναι ανανέωση η άρνηση βασικών χαρακτηριστικών της μαρξιστικολενινιστικής θεωρίας. Δεν μπορούν να παρουσιάζονται ως ανανεωτές αυτοί που αρνούνται την πάλη των τάξεων και διακηρύσσουν τη συνεργασία των τάξεων, αυτοί που αρνούνται ότι υπάρχει ιμπεριαλισμός και μονοπωλία και υποστηρίζουν την ΕΟΚ και το ΝΑΤΟ, αυτοί που αρνούνται την επαναστατική αλλαγή της κοινωνίας και υιοθετούν τις μεταρρυθμίσεις, αυτοί που αρνούνται την εξουσία της εργατικής τάξης και υιοθετούν το αστικό πολιτικό σύστημα, αυτοί που δέχονται την κυριαρχία της αγοράς στο σοσιαλισμό, αυτοί που αρνούνται το δημοκρατικό συγ-

κεντρωτισμό. Αυτό δεν είναι ανανέωση αλλά άρνηση του μαρξισμού, υπέρβαση της μαρξιστικολενινιστικής θεωρίας. Αυτό είναι υποχώρηση, συνθηκολόγηση, υποταγή στην κυρίαρχη αστική ιδεολογία, προσχώρηση στην αντεπανástαση.

Αξίζει να υπογραμμίσουμε ακόμη ότι η υπέρβαση αυτή γίνεται χωρίς καμιά μελέτη, καμιά έρευνα, καμιά ανάλυση. Ουσιαστικά πρόκειται για υιοθέτηση απαιτήσεων του αντιπάλου, του ιμπεριαλισμού. Είναι ενδεικτικό ότι η εισαγωγή του πολυκομματισμού στη Σοβιετική Ένωση, η διενέργεια «ελεύθερων» εκλογών και η ανάπτυξη του οικονομικού συστήματος στην κατεύθυνση της αγοράς είναι όρος των ιμπεριαλιστικών χωρών για να δανειοδοτήσουν την ΕΣΣΔ («Εξπρές» 18.7.90)

Φορείς της «ανανέωσης»-άρνησης του μαρξισμού είναι βασικά εκπρόσωποι των στρωμάτων που βρίσκονται ανάμεσα στην εργατική και την αστική τάξη και ταλαντεύονται ανάμεσα στις δύο ιδεολογίες. ο Β.Ι. Λένιν υποδείκνυε γι' αυτά τα στρώματα:

«Η ύπαρξη αυτών των αμφιταλαντευόμενων είναι ιστορικά αναπόφευκτη και δυστυχώς αυτά τα στοιχεία, που δεν ξέρουν ούτε τα ίδια σε ποιανού το πλευρό θα μάχονται αύριο, θα υπάρχουν για αρκετά μεγάλο διάστημα» (Εισήγηση στο 1ο Συνέδριο της Κομμουνιστικής Διεθνούς).

Τα φαινόμενα «ανανέωσης» παρουσιάζονται όταν το εργατικό κίνημα αντιμετωπίζει δυσκολίες ή υποχωρεί.

Απ' αυτή την άποψη είναι ενδεικτικό, αν και τραγικό, το εξής περιστατικό, που έλαβε χώρα στη διάρκεια της χούντας: Μια ομάδα κρατουμένων, που είχαν αναγκαστεί να κάνουν «υποχώρηση», συζητούσαν και αποφαινόταν ότι δεν ισχύει πια ο μαρξισμός. Ένας εργάτης, όμως, που είχε κι αυτός κάνει «υποχώρηση», δεν μπόρεσε να αντέξει αυτές τις φλυαρίες και παρατήρησε:

«Επειδή δειλιάσαμε εμείς, μας φταίει ο Μαρξ και ο μαρξισμός; Δεν ντρεπόμαστε λίγο;».

Υπάρχει, λοιπόν, «ανανέωση» - άρνηση του μαρξισμού και ανανέωση σε επαναστατική κατεύθυνση, επαναστατική ανανέωση. Η επα-

ναστατική ανανέωση της μαρξιστικολενινιστικής θεωρίας είναι, ασφαλώς, ζωτική ανάγκη, γιατί η κοινωνία διαρκώς εξελίσσεται, αλλάζει η αντικειμενική πραγματικότητα. (Την ανανέωση πρέπει να τη διακρίνουμε από τη διόρθωση που αφορά απόρριψη εσφαλμένων θέσεων, όπως π.χ. οι αντιλήψεις για νίκη του σοσιαλισμού, αλλαγή του συσχετισμού δυνάμεων υπέρ του σοσιαλισμού κ.λπ.).

Η επαναστατική ανανέωση, όμως, απαιτεί ανάλυση των αντιθέσεων της κοινωνίας, προσδιορισμό τυχόν νέων αντιθέσεων και των χαρακτηριστικών γνωρισμάτων τους. Απαιτεί καταγραφή και ανάλυση των τάξεων, των στρωμάτων και του ρόλου τους. Με βάση την ανάλυση αυτή πρέπει να καθορίζεται η στρατηγική και τακτική του επαναστατικού κινήματος. Μόνο τότε μπορούμε να μιλάμε για ανανέωση, δηλαδή ανάπτυξη του μαρξισμού.

Κλασσικό παράδειγμα επαναστατικής ανανέωσης αποτελεί η διατύπωση της θεωρίας του ιμπεριαλισμού από τον Β.Ι. Λένιν με το πέρασμα του καπιταλισμού στο μονοπωλιακό στάδιο, δηλαδή από τον ελεύθερο ανταγωνισμό στα μονοπώλια. Ο Β.Ι. Λένιν ανέλυσε τη νέα κατάσταση, προσδιόρισε τις βασικές αντιθέσεις και τα χαρακτηριστικά τους, ανέλυσε την ταξική διάρθρωση της κοινωνίας, προσδιόρισε τις κινήτριες δυνάμεις της επανάστασης.

Με βάση αυτά διατύπωσε τις θέσεις για τη μετατροπή της αστικοδημοκρατικής επανάστασης σε σοσιαλιστική και τη δυνατότητα νίκης της επανάστασης και σε μια έστω και καθυστερημένη χώρα, λόγω της ανισόμετρης οικονομικής και κοινωνικής ανάπτυξης και των διμπεριαλιστικών αντιθέσεων.

Η επαναστατική ανανέωση-ανάπτυξη δεν μπορεί σε καμιά περίπτωση να ακυρώσει τα θεμέλια της μαρξιστικής θεωρίας: δηλαδή την εκμετάλλευση της εργασίας από το κεφάλαιο. Την πάλη των τάξεων. Τον επαναστατικό μετασχηματισμό της αστικής κοινωνίας. Την εξουσία της εργατικής τάξης στο σοσιαλισμό. Την κατάργηση της ιδιοκτησίας στα βασικά μέσα παραγωγής. Τον ηγετικό ρόλο της εργατικής τάξης. Την ύπαρξη κομμουνιστικού κόμματος. Μπορεί, βέβαια, η επαναστατική ανανέωση να τα εμπλουτίσει, να τα αναπτύξει, όχι όμως

να τα αρνηθεί, γιατί αυτό σημαίνει προσχώρηση στην αστική ιδεολογία.

Με βάση τα παραπάνω δεν ευσταθεί και ο ισχυρισμός της Αλέκας Παπαρήγα ότι «το ΚΚΕ ούτε «έμεινε το ίδιο» ούτε «δεν είναι το ίδιο όπως πριν», προχώρησε στην επαναστατική του ανανέωση... (και) την ερμηνεία του περιεχομένου της την αναζητούμε στα συγκεκριμένα ντοκουμέντα του 13ου Συνεδρίου» (ΚΟΜΕΠ 5/1991, σελίδα 14).

Το 13ο Συνέδριο, όπως είναι γνωστό, όμως, δεν έκανε καμιά ουσιαστική ανάλυση της σύγχρονης πραγματικότητας, δέχεται τις μεταρρυθμίσεις για το μετασχηματισμό της κοινωνίας, αρνείται την εξουσία της εργατικής τάξης και δέχεται την κυριαρχία της αγοράς στο σοσιαλισμό, πράγμα που σημαίνει ουσιαστικά διατήρηση του καπιταλισμού.

Γι' αυτό ακριβώς χρειάζεται να ακυρωθούν οι αποφάσεις του 13ου Συνεδρίου, που αποτελεί προϋπόθεση για να προχωρήσει η ιδεολογική πολιτική και οργανωτική ανασύνταξη του επαναστατικού κινήματος.

ΕΛΕΥΘΕΡΟΤΥΠΙΑ 5/8/1991

Ποιες είναι οι επιδιώξεις των κυρίων εκσυγχρονιστών

Η χώρα μας, όπως είναι γνωστό, είναι χώρα καπιταλιστική, εξαρτημένη από τον ιμπεριαλισμό και τα ξένα μονοπώλια. Την ποιότητα αυτή την καθορίζουν οι αντιθέσεις εργασία - κεφάλαιο και μητρόπολη - περιφέρεια, που καθορίζουν και το χαρακτήρα του επαναστατικού κινήματος ως αντιιμπεριαλιστικού - εργατικού, που θα λύσει τις αντιθέσεις με την αντιιμπεριαλιστική σοσιαλιστική επανάσταση.

Η επανάστασή αυτή δημιουργεί μια πραγματικά νέα ποιότητα, ένα νέο σύστημα, αφού συντρίφει το μηχανισμό του αστικού κράτους, κοινωνικοποιήσει τα μέσα παραγωγής και δημιουργήσει τους θεσμούς που εξασφαλίζουν το πέρασμα της εξουσίας στα χέρια της εργατικής τάξης. Η αλλαγή αυτή αποτελεί πραγματικό εκσυγχρονισμό, αφού καταργεί την εκμετάλλευση, την καταπίεση, τις οικονομικές κρίσεις, την ανεργία, τον αναλφαριθμητισμό, τη διαφθορά.

Οι ιδεολόγοι, βέβαια, της άρχουσας τάξης και οι «θαυμαστές» της περιορίζουν τον εκσυγχρονισμό στα πλαίσια του συστήματος, με στόχο τη βελτίωση της ανταγωνιστικότητας της οικονομίας, τον περιορισμό του κρατικού τομέα της οικονομίας, την καταπολέμηση της παραοικονομίας και της φοροδιαφυγής, τη μείωση του αριθμού των μικροϊδιοκτητών - αγροτών και των επαγγελματιοβιοτεχνών και μικρεμπόρων, την κατάργηση των πολυποίκιλων επιδοτήσεων και της γραφειοκρατίας, τον περιορισμό της παρεχόμενης ανώτατης εκπαίδευσης, την κατάργηση της ρουσφετολογίας, τον περιορισμό των ασφαλιστικών ταμείων και των παρεχόμενων κοινωνικών παροχών.

Μια πρώτη παρατήρηση, που θα μπορούσαμε να κάνουμε, είναι

πως αυτά τα προβλήματα δεν τα λύνει η αγορά που τόσο θαυμάζουν οι κάθε λόγης εκσυγχρονιστές.

Αλλά από 'κει και πέρα, και κύρια, πρέπει να παρατηρήσουμε ότι δεν γίνεται καμιά κοινωνική ταξική αναφορά και δεν προτείνονται μέτρα που να εξασφαλίζουν τα δικαιώματα της εργατικής τάξης και των εργαζομένων.

Συγκεκριμένα και ενδεικτικά:

Δεν γίνεται καμιά ανάλυση του μεταπρατικού χαρακτήρα της οικονομίας, που έχει ως αποτέλεσμα να είναι ανεπαρκείς οι επενδύσεις στη βιομηχανία, τα κέρδη στη μεταποίηση να είναι περιορισμένα σε σχέση με το εμπόριο, η οικονομία να είναι εξαρτημένη από το εξωτερικό για τεχνολογία, μηχανήματα και πρώτες ύλες.

Η ανταγωνιστικότητα της οικονομίας προτείνεται να βελτιωθεί με «σταθεροποιητικά» μέτρα, δηλαδή, με μείωση των μισθών και μεροκαμάτων, τη στιγμή που οι αποδοχές στις φάμπρικες είναι 20.000-25.000 δρχ. την εβδομάδα, δηλαδή, ποσά εντελώς ανεπαρκή για την εξασφάλιση ενός στοιχειώδους βιοτικού επιπέδου. Δεν παίρνεται υπ' όψη ότι το κόστος της εργατικής δύναμης στο βιομηχανικό προϊόν είναι γύρω στο 13 %, πράγμα που σημαίνει ότι μια αύξηση κατά 50 % π.χ., των αμοιβών θα σήμαινε αύξηση του κόστους μόνο κατά 6,5 %. Δηλαδή, δεν παίρνεται υπ' όψη ότι είναι επιτακτική ανάγκη να αυξηθούν οι μισθοί και τα μεροκάματα.

Παραπέρα δεν τους απασχολεί ούτε στο ελάχιστο το πρόβλημα της ανεργίας, που διαρκώς δυναμώνει και φθείρει, έτσι κι αλλιώς, το εργατικό δυναμικό, το ζωντανό πλούτο της χώρας. Αντίθετα, στενοχωριούνται γιατί είναι μεγάλο το ποσοστό των αγροτών και των μεσαίων στρωμάτων της πόλης και ζητούν να περιοριστεί, ώστε να πυκνώσουν οι στρατιές των ανέργων για να πιεστούν οι μισθοί και τα μεροκάματα ακόμη πιο κάτω.

Ακόμη, δεν γίνεται καμιά αναφορά στις συνθήκες δουλειάς, που με τα εργατικά ατυχήματα και τις επαγγελματικές ασθένειες, όπως λέει ο Κ. Μαρξ, πραγματικά δολοφονούνται οι εργάτες, χωρίς να υπάρχουν δολοφόνοι.

Επίσης, δεν προτείνεται κανένα ουσιαστικό μέτρο δημοκρατικού ελέγχου από τη μεριά των εργαζομένων, που δεν μπορεί να νοηθεί χωρίς πρόσβαση των συνδικάτων στα λογιστικά βιβλία, ώστε να μπορούν να διαμορφώνουν τα αιτήματά τους με βάση την πραγματική θέση κάθε επιχείρησης.

Παραπέρα, προτείνουν μεταρρύθμιση στο εκπαιδευτικό σύστημα που ουσιαστικά σημαίνει περιορισμό των δυνατοτήτων των παιδιών της εργατικής τάξης και των αγροτών να μορφωθούν (ιδιωτικοποίηση της Ανώτατης Εκπαίδευσης, εξετάσεις από το γυμνάσιο στο λύκειο κ.λπ.).

Τέλος, θεωρούν εκσυγχρονισμό τη χρηματοδότηση των πολιτικών κομμάτων από τον κρατικό προϋπολογισμό, που σημαίνει αποδέσμευση της ηγεσίας από τα μέλη και τους οπαδούς (μια και δεν εξαρτώνται από τις συνδρομές), καθώς και τη διεξαγωγή της πολιτικής πάλης μέσω των εφημερίδων, των τηλεοπτικών καναλιών, των ραδιοφωνικών σταθμών, των διαφημιστικών εταιρειών, που βρίσκονται στα χέρια, βασικά, της αστικής τάξης.

Είναι ολοφάνερο από τα παραπάνω ότι οι κύριοι εκσυγχρονιστές επιδιώκουν να διορθώσουν τον καπιταλισμό, δίνουν ουσιαστικά εξετάσεις στο κεφάλαιο.

Το ερώτημα τώρα που τίθεται είναι: Το Κ.Κ.Ε. ξεφεύγει από τα πλαίσια του «εκσυγχρονισμού»;

Καταρχήν, η διατύπωση της στρατηγικής επιδίωξης της αλλαγής με κατεύθυνση το σοσιαλισμό, «προϋποθέτει μια κυβέρνηση που να στηρίζεται σ' ένα ευρύ φάσμα πολιτικών — κομμουνιστικών, σοσιαλιστικών, οικολογικών και γενικότερα προοδευτικών — δυνάμεων» (προγραμματικές κατευθύνσεις, 13ο Συνέδριο). Αυτό σημαίνει ότι η αλλαγή αυτή θα κινείται στα πλαίσια του συστήματος.

Παραπέρα, το ΚΚΕ περιορίζεται στη λεγόμενη «εναλλακτική προοδευτική λύση», που είναι «μια συνολική πρόταση προοδευτικού εκσυγχρονισμού και ανάπτυξης της ελληνικής κοινωνίας» (στο ίδιο), με το πρόσχημα ότι ο λαός ζητάει συνολική κυβερνητική πρόταση. Και λέμε πρόσχημα, γιατί οι εργάτες δεν ενθουσιάζονται, δεν βιάζονται να βγάλουν από την χρίση τον καπιταλισμό και παλεύουν να μην πέσουν τα

βάρη της κρίσης στις πλάτες τους και από 'κει και πέρα ξέρουν να περιμένουν —και αν χρειαστεί, πολύ— για να τον ανατρέψουν. Ενδεικτικό, πάντως, για το περιεχόμενο της πρότασης είναι οι παρατηρήσεις του ΚΚΕ στην εναλλακτική πρόταση του Συνασπισμού, όπου δέχεται τις θέσεις για σταθερούς κανόνες για την επιχειρηματική πρωτοβουλία για αυτόνομη δημόσια διοίκηση και για συνεννόηση των πολιτικών δυνάμεων (των τάξεων) («Ριζοσπάστης» 4/6/91). Κατά συνέπεια, ουσιαστικά, και το ΚΚΕ περιορίζεται στα πλαίσια του εκσυγχρονισμού για να βγάλει από την κρίση το σύστημα.

Οι κομμουνιστές, βέβαια, όταν δεν έχουν κατακτήσει την εξουσία, πρέπει να έχουν μαζί με το πρόγραμμα ριζικών κοινωνικοοικονομικών μετασχηματισμών και πρόγραμμα μίνιμουμ, δηλαδή, πρόγραμμα άμεσων διεκδικήσεων και αλλαγών, που συμβιβάζονται με τον καπιταλισμό και δεν βγαίνουν έξω από τα πλαίσιά του. Ο Β.Ι. Λένιν για το ζήτημα αυτό υπογράμμιζε: «...Μπορεί μόνο να πούμε ότι στην πράξη το πιθανότερο απ' όλα είναι ότι, από κάθε σοβαρή πάλη για τις μεγάλες διεκδικήσεις του προγράμματος μίνιμουμ, θα φωντάνει η πάλη για το σοσιαλισμό...».

Αυτό σημαίνει ότι δεν υποχωρούν τα κομμουνιστικά κόμματα από τη στρατηγική επιδίωξη της σοσιαλιστικής επανάστασης και την ανατροπή του καπιταλισμού, από το πέρασμα της εξουσίας στα χέρια της εργατικής τάξης, από την επαναστατική διαπαιδαγώγηση των μαζών για τη δημιουργία σοσιαλιστικής συνείδησης.

Η επιμονή για ριζικούς μετασχηματισμούς βοηθάει αναμφισβήτητα και στην προώθηση και λύση των άμεσων ζητημάτων της εργατικής τάξης, μια και δίνει προοπτική και αποφασιστικότητα στον αγώνα.

Παράλληλα, η ανυποχώρητη στάση στη στρατηγική επιδίωξη δίνει δυνατότητα στο κομμουνιστικό κίνημα για ελιγμούς και συνεργασία σε κοινωνικό και πολιτικό επίπεδο με τις ευρύτερες αριστερές, δημοκρατικές δυνάμεις για επιμέρους ζητήματα.

Οι μεταρρυθμίσεις, κατά συνέπεια, δεν πρέπει σε καμιά περίπτωση να μας γυρίζουν πίσω στις απόπειρες βελτίωσης του καπιταλισμού, αλλά πρέπει να υποτάσσονται στη στρατηγική επιδίωξη και να προωθούν την υπόθεση της επανάστασης.

ΕΠΙΚΑΙΡΟΤΗΤΑ 1/9/1991

Ποιοί και γιατί φταίνε για τις εξελίξεις στη Σοβιετική Ένωση

ΤΙ ΝΑ ΚΑΝΟΥΝ ΤΩΡΑ ΟΙ ΚΟΜΜΟΥΝΙΣΤΕΣ

Τελευταία, με την ευκαιρία των εξελίξεων στη Σοβιετική Ένωση, λέγεται ότι όποιος δεν πήρε θέση από την πρώτη στιγμή ενάντια στην επέμβαση του στρατού είναι τουλάχιστον «αντιδημοκρατικός». Δεν μας λένε, όμως, αν η αστική επανάσταση στην Ελλάδα το 1909 έγινε με εκλογές ή με κίνημα του στρατού στο Γουδί.

Ακόμη λένε —και αυτό μας ενδιαφέρει— ότι πέθανε ο Λένιν και ο σοσιαλισμός και τι θέλουν, επιτέλους, ορισμένοι που επιμένουν στις θέσεις τους για επανάσταση και σοσιαλισμό.

Θα μας επιτρέψουν να τους πούμε απ' την αρχή ότι, τουλάχιστον, βιάζονται.

Αλλά, ας πάρουμε τα πράγματα με τη σειρά.

Ο Β.Ι. Λένιν, στο θέμα της οικοδόμησης του σοσιαλισμού σε μια καθυστερημένη χώρα, υποστήριζε ότι μπορεί να οικοδομηθεί ο σοσιαλισμός μέχρι ένα σημείο, ώσπου να έρθει το επόμενο επαναστατικό κύμα.

Απ' αυτή την άποψη είναι χαρακτηριστικές οι παρακάτω υποδείξεις: Στις 26.10.1917 έγραφε ότι «το σοβιέτ είναι βέβαιο ότι το προλεταριάτο των χωρών της Δυτικής Ευρώπης θα μας βοηθήσει να φέρουμε το έργο του σοσιαλισμού ως την πλήρη και σταθερή νίκη».

Στις 5.12.1919 σημείωνε ότι «θα μπορούμε να θεωρήσουμε οριστική τη νίκη της σοσιαλιστικής επανάστασης, μόνον όταν αποβεί νίκη του προλεταριάτου, τουλάχιστον σε μερικές προηγμένες χώρες».

Τέλος, στις 2.2.1923 αναρωτιόταν «θα καταφέρουμε να κρατηθούμε με τη μικρή και την πολύ μικρή αγροτική παραγωγή και με τις καταστροφές που έπαθε η χώρα μας, ώσπου οι καπιταλιστικές χώρες της Δυτικής Ευρώπης να ολοκληρώσουν την ανάπτυξή τους προς το σοσιαλισμό;»

Διάρκεια

Από τα παραπάνω είναι φανερό ότι ο Λένιν, αναπτύσσοντας παραπέρα τη θέση του Κ. Μαρξ ότι η επανάσταση πρέπει να είναι διαρκής, υποστήριζε ότι η οικοδόμηση του σοσιαλισμού στη Σοβιετική Ρωσία είναι δυνατή μέχρις ένα σημείο. Και αυτό, γιατί η χώρα ήταν καθυστερημένη και της έλειπαν η τεχνολογία και οι ειδικοί, γιατί αντιμετώπιζε τον αποκλεισμό και την επέμβαση των ιμπεριαλιστών και δεν μπορούσε να πάρει μέρος στον παγκόσμιο καταμερισμό εργασίας, γιατί η αριθμητική δύναμη της εργατικής τάξης ήταν μικρή και το μορφωτικό - πολιτιστικό επίπεδο ήταν χαμηλό.

Έτσι, εκτός των άλλων, και κύρια, δεν ήταν δυνατόν η μόνιμη υπαλληλοκρατία να αντικατασταθεί από εργάτες που θα περνούσαν περιοδικά από τον κρατικό μηχανισμό, ο μόνιμος στρατός να αντικατασταθεί από τον οπλισμένο λαό, οι διευθυντές, και στα εργοστάσια και στον κρατικό μηχανισμό, να εκλέγονται από τους εργαζόμενους, η διακίνηση των προϊόντων να βρίσκεται κάτω από εργατικό έλεγχο, η δικαιοσύνη να απονέμεται από ανεξάρτητο Σώμα που θα είναι άμεσα αιρετό και ανακλητό και τα σοβιέτ να ασκούν ουσιαστικά τη νομοθετική και εκτελεστική λειτουργία. Δεν ήταν δυνατό, δηλαδή, η ίδια η εργατική τάξη να εκτελεί όλες τις κρατικές και επιχειρηματικές λειτουργίες.

Έτσι, η εξουσία δεν μπορούσε και δεν πέρασε στα χέρια της ίδιας της εργατικής τάξης και των συμμάχων της. Παρέμεινε στα χέρια του Κόμματος και ουσιαστικά στα χέρια της κρατικής και κομματικής γραφειοκρατίας. Γι αυτό δεν μπόρεσε να ριζώσει, δεν σταθεροποιήθηκε.

Παράλληλα, η Σοβιετική Ένωση, στις τότε συνθήκες, ήταν υπο-

χρεωμένη ν' αναπτύξει κατά προτεραιότητα τη βαριά βιομηχανία, την παραγωγή μέσων παραγωγής για να μπορεί να αναπτυχθεί αυτοδύναμα και επίσης να διαθέτει γύρω στο 12,5% του ακαθάριστου εθνικού προϊόντος (έναντι 6% των ΗΠΑ σήμερα) για την άμυνα. Έτσι, πέτυχε στα οπλικά συστήματα στο διάστημα και την πυρηνική ενέργεια.

Περιορίστηκαν, όμως, οι δυνατότητες για ανάπτυξη της ελαφράς βιομηχανίας, της παραγωγής καταναλωτικών προϊόντων λόγω της έλλειψης πόρων για έρευνες, δοκιμές και παραγωγή. Έτσι, τα καταναλωτικά προϊόντα ήταν ανεπαρκή και υστερούσαν ποιοτικά.

Η συμμαχία

Επίσης, στη δεκαετία του '20 — '30 με την υποχρεωτική συγκέντρωση σιτηρών, οι κουλάκοι, οι πλουσιοχωρικοί, κατάφεραν να ξεφεύγουν από τη συγκέντρωση, με αποτέλεσμα οι μηχανισμοί συγκέντρωσης να επιβαρύνουν υπέροχα τους μικρούς αγρότες. Έτσι, έσπασε σε μεγάλο βαθμό η συμμαχία εργατικής τάξης - αγροτιάς, που δυσκόλεψε σ' ένα βαθμό τον εφοδιασμό των πόλεων με αγροτικά προϊόντα.

Αυτά όλα δημιούργησαν την «οικονομία της σκιάς», της μαύρης αγοράς, που με τα υψηλά και παράνομα κέρδη διάβρωσε όλους τους κρατικούς και κομματικούς ελεγκτικούς μηχανισμούς, αγχάλιασε σαν τη γάγγραινα, όχι μόνο την οικονομία, αλλά και το κόμμα, το κράτος και ολόκληρη την κοινωνία.

Αυτά όλα συνέβαλαν, από ένα διάστημα και μετά, βασικά, να μην εφαρμόζεται και η αρχή του σοσιαλισμού «από τον καθένα ανάλογα με τις δυνατότητές του, στον καθένα ανάλογα με την προσφερόμενη εργασία», να αποξενωθούν οι εργαζόμενοι από το παραγόμενο προϊόν, να μειωθεί η παραγωγικότητα της εργασίας.

Στη δεκαετία του 1970-1980 οξύνθηκαν τα προβλήματα παραπέρα, λόγω της ανάπτυξης των νέων τεχνολογιών και του ανταγωνισμού στο διάστημα που συμπυκνώνονται στο γεγονός ότι η χρονιάτικη αύξηση του ακαθάριστου εγχώριου προϊόντος στη Σοβιετική Ένωση έπεσε από 8,2% το 1966-1970 σε 4,2% το 1976-1980.

Μέσα στις συνθήκες αυτές, η καθοδήγηση του ΚΚΣΕ επεξεργά

στηκε και έθεσε σ' εφαρμογή την περεστρόικα, που άρχισε σαν εκδημοκρατισμός της οικονομικής, της πολιτικής και κοινωνικής ζωής. Παράλληλα, τα μαζικά μέσα δημοσιότητας της Σοβιετικής Ένωσης προπαγάνδιζαν την αγορά σαν μέσο για το ξεπέρασμα όλων των δυσκολιών.

Όλα αυτά αποτέλεσαν «σήμα συναγερμού» στους εκατοντάδες χιλιάδες μαυραγορίτες (το 1981 ήταν 100.000, από τους οποίους οι 20.000 στη Μόσχα), που σε συμμαχία με τα ανώτατα στρώματα της γραφειοκρατίας και με τα τσουβάλια χρήματα, τις αποθήκες καταναλωτικών προϊόντων και τους μηχανισμούς που διέθεταν, διατάρασσαν όλη την οικονομία.

Αυτή η κυριαρχία των μαυραγοριτών και της γραφειοκρατίας έδωσε τη δυνατότητα να ψηφιστεί ο νόμος για την πώληση των εργοστασίων και της γης σε ιδιώτες, που σημαίνει, ουσιαστικά μετάβαση στον καπιταλισμό.

Παράλληλα με την κατάργηση του σχεδιασμού σταμάτησε η ενίσχυση των Δημοκρατιών, που γινόταν, είτε άμεσα είτε μέσω του μηχανισμού των τιμών, με αποτέλεσμα να οξυνθούν οι εθνικές διαφορές που οδηγούν στη διάλυση της Σοβιετικής Ένωσης.

Οι αστοί ιδεολόγοι, βέβαια, και οι «θεραπευνίδες» τους αποδίδουν αυτές τις εξελίξεις στην κατάργηση της ιδιωτικής ιδιοκτησίας στα μέσα παραγωγής. (Ουσιαστικά, δηλαδή, στην κατάργηση του ίδιου του καπιταλισμού). Αυτό, όμως, δεν ευσταθεί, γιατί και η διεύθυνση των πολυεθνικών μονοπωλίων δεν βρίσκεται στα χέρια των ιδιοκτητών και, εντούτοις, λειτουργούν αποδοτικά για τους ιδιοκτήτες τους λόγω της παροχής ανάλογων κινήτρων.

Κατά συνέπεια, η οικονομία στο σοσιαλισμό μπορεί να λειτουργήσει με κρατική - κοινωνική ιδιοκτησία.

Μια άλλη κατηγορία ιδεολόγων, αριστερών στα λόγια και δεξιών στην πράξη, υποστηρίζουν ότι για όλα φταίει η γραφειοκρατία. Το ζήτημα είναι βέβαια σοβαρό και υπαρκτό. Αλλά δεν μπορεί να είναι το κύριο. Δεν είναι, βέβαια, συγκρίσιμο, αλλά είναι ενδεικτικό ότι και η ΕΟΚ αποτελεί αποκορύφωμα γραφειοκρατίας (κανένα αποφασιστικό

όργανο δεν είναι αιρετό και συνεδριάζουν κεκλεισμένων των θυρών, λες και πρόκειται για σπείρα). Και, εντούτοις, η ολοκλήρωση - ενοποίηση, με όλες τις δυσκολίες, προχωράει.

Κατά συνέπεια, η αλήθεια είναι ότι και μετά τις εξελίξεις του Β' Παγκοσμίου Πολέμου και τη νίκη της επανάστασης στην Κίνα, η εξουσία δεν πέρασε στην εργατική τάξη, — γι' αυτό και δεν μπόρεσε ν' αντιδράσει στην αντεπανάσταση — δεν σταθεροποιήθηκε στις χώρες της Κεντρικής και Ανατολικής Ευρώπης, με αποτέλεσμα να μην αντέξουν, να νικηθούν, στον ανταγωνισμό των δύο συστημάτων.

Το μέλλον

Τώρα το ζήτημα είναι τι γίνεται από δω και μπρος. Κατ' αρχήν πρέπει να είναι καθαρό ότι θα δυναμώσει η εκμετάλλευση και η καταπίεση της εργατικής τάξης στις αναπτυγμένες καπιταλιστικές χώρες. Οι επαναστατικές διαδικασίες στις χώρες της Κεντρικής και Ανατολικής Ευρώπης ήταν οπωσδήποτε σημαντική κατάκτηση για την παγκόσμια εργατική τάξη. Παραπέρα, είναι σίγουρο ότι η αντεπαναστατική διαδικασία θα μπει φρένο στο δικαίωμα για ανάπτυξη των υπανάπτυκτων χωρών και θα συντηρήσει το καθεστώς της άγριας εκμετάλλευσης και καταπίεσης σ' αυτές τις χώρες, που φτάνει και μέχρι το θάνατο εκατομμυρίων ατόμων από τις ασθένειες και την πείνα.

Τέλος, είναι γνωστό ότι ιμπεριαλισμός χωρίς αντίπαλο δέος — παρά τους ισχυρισμούς για ειρήνη και πρόοδο — σημαίνει αγώνας για κυριαρχία, για σφαίρες επιρροής, για υπερκέρδη, σημαίνει πόλεμο. Έτσι, είναι βέβαιο ότι θα δυναμώσουν οι ενδοϊμπεριαλιστικές αντιθέσεις (και ανάμεσα στις χώρες της ΕΟΚ), για το ξαναμοίρασμα του κόσμου, θα γίνουν μεγάλες ανακατατάξεις στον πολιτικό χάρτη. Όλα αυτά σημαίνουν όξυνση των αντιθέσεων, δυνάμωμα της ταξικής πάλης, δυνατότητες για ανάπτυξη του επαναστατικού κινήματος. Γι' αυτό, όμως, χρειάζεται επαναπροσδιορισμός του σοσιαλιστικού οράματος, επαναδιατύπωση της στρατηγικής και τακτικής, ανασύνταξη του κομμουνιστικού κινήματος, ανάπτυξη της μαρξιστικής - λενινιστικής θεωρίας στις

σημερινές συνθήκες, αξιοποιώντας την πείρα όλων των αντιιμπεριαλιστικών σοσιαλιστικών επαναστάσεων.

Και σ' αυτή την κατεύθυνση δεν πρέπει να μας διαφεύγει ότι το πρόβλημα της επικράτησης και της νίκης του σοσιαλισμού θα είναι έργο αρκετών γενεών, μια και ο καπιταλισμός, που είναι ταξικό σύστημα και γεννήθηκε μέσα στα σπλάχνα της φεουδαρχίας, χρειάστηκε για να κυριαρχήσει δύο περίπου αιώνες.

ΕΘΝΟΣ 4/9/1991

Οι κομμουνιστές δεν είναι με τα τανκς...

Η απόπειρα χρησιμοποίησης του στρατού στη Σοβιετική Ένωση και οι τοποθετήσεις των κομμουνιστών, ξεσήκωσαν έναν πρωτοφανή θόρυβο από τους αστούς ιδεολόγους και τους «θαυμαστές» του καπιταλισμού, με στόχο να συκοφαντήσουν τις προοδευτικές ιδέες και τους φορείς τους. Έφτασαν να πουν ότι οι κομμουνιστές «δεν διαφέρουν από τον Πινοσέτ» ή ότι «είναι εχθροί της δημοκρατίας».

Οι κομμουνιστές έχουν δώσει δείγμα γραφής για τη δημοκρατικότητα τους. Στη διάρκεια της Εθνικής Αντίστασης συνέβαλαν ώστε η εξουσία να μεταβιβάζεται σε λαογέννητους θεσμούς και να την ασκεί ο ίδιος ο λαός, με αποτέλεσμα να αναπτυχθεί η ζωντανή δημιουργικότητα των μαζών. Όποιος έζησε εκείνη την περίοδο δεν μπορεί να μην επαναλάβει αυτό που είπε ο Κ. Μαρξ για την Κομμούνα του Παρισιού. Ήταν η Ελλάδα «που εργαζόταν, που σκεφτόταν, που μαχόταν, που μάτωνε... που έκανε έφοδο στον ουρανό».

Πέρα απ' αυτό, είναι δυνατό οι κομμουνιστές, που είναι πρωτομάχοι στους αγώνες ενάντια στην εκμετάλλευση και την καταπίεση, ενάντια στον ιμπεριαλισμό και τα μονοπώλια, να παρουσιάζονται σαν παράδειγμα προς αποφυγήν; Ενώ οι αντίπαλοί τους, που έχουν υποτάξει ανοιχτά τη χώρα στον ιμπεριαλισμό, που έχουν εξαπολύσει μια πρωτοφανή επίθεση στο βιοτικό επίπεδο των εργαζομένων, που διατηρούν το καθεστώς Νταχάου στα εργοστάσια, να παρουσιάζονται σαν πρωτομάχοι για τη δημοκρατία και την ελευθερία; Πρόκειται για βάνανυση πρόκληση στην κοινή λογική και τη συνείδηση της εργατικής τάξης και του λαού.

Αλλά το μέγεθος της υποχρισίας το δίνει το γεγονός ότι, ενώ η αστική τάξη λείι αυτά για τους κομμουνιστές, από την άλλη έχει ανακηρύξει εθνάρχη τον Ελευθέριο Βενιζέλο, που το 1909 χαιρέτισε το «Στρατιωτικό Σύνδεσμο» — τη στρατιωτική οργάνωση, δηλαδή, που έκανε το «κίνημα» στο Γουδί— που ανεβοκατέβαζε, με τη συνδρομή και του ίδιου, πρωθυπουργούς και υπουργούς επί ένα περίπου χρόνο.

Συκοφαντία

Ενώ, δηλαδή, η εξουσία από την αστική τάξη δεν πάρθηκε με εκλογές, αλλά με τις λόγχες, η ίδια τώρα συκοφαντεί όποιον δεν καταδικάζει τις λόγχες, τα τάνκς. Κι αυτό μάλιστα, όταν οι κομμουνιστές δυο φορές που πήραν την εξουσία με εκλογές (Ισπανία, Χιλή) πνίγηκαν στο αίμα.

Οι επαναστάσεις εν πάση περιπτώσει μπορούν να γίνουν και «από τα πάνω», από το στρατό και στη συνέχεια να προσχωρήσει, να τις στηρίξει ο λαός. Κλασικό παράδειγμα γι' αυτή τη θέση αποτελεί η επανάσταση στην Πορτογαλία το 1974. Ο στρατός, χάρη στην πολιτική επιρροή του Κομμουνιστικού Κόμματος, κινήθηκε για την ανατροπή της δικτατορίας και τα τανκς μπήκαν στη Λισαβόνα, όπου ο λαός τα υποδέχτηκε με ενθουσιασμό, με γαρίφαλα.

Κατά συνέπεια, οι αστοί ιδεολόγοι πρέπει να σταματήσουν να διαστρεβλώνουν τις θέσεις των κομμουνιστών, να ασχημονούν σε βάρος της αλήθειας. Οι κομμουνιστές δεν είναι με τα τανκς, είναι με το σοσιαλισμό και τους εργάτες.

Τώρα, γιατί οι κομμουνιστές τοποθετήθηκαν αμέσως στην «παρέμβαση» του στρατού.

Με την περεστρόικα, όπως είναι γνωστό, δόθηκε απόλυτη ελευθερία στους μαυραγορίτες της Σοβιετικής Ένωσης, που ήταν πολλές εκατοντάδες χιλιάδες, να παρεμβαίνουν με τα τσουβάλια χρήματα, τις αποθήκες καταναλωτικών προϊόντων και τους μηχανισμούς που διέθεταν και να αποδιαρθρώνουν την οικονομία, με αποτέλεσμα, και να ληστεύεται ο λαός, και να πεινάει.

Μυστικότητα

Παράλληλα, επιτράπηκε η πώληση εργοστασίων και γης στους μαυραγορίτες, που είχαν συγκεντρώσει χρήματα από τη ληστεία του λαού με τη μαύρη αγορά. Και έπρεπε να σταματήσει η ιδιωτικοποίηση, γιατί σημαίνει μετάβαση στον καπιταλισμό. Στο σοσιαλισμό, είναι γνωστό, πως τα μέσα παραγωγής ανήκουν στο κράτος, στην κοινωνία, ενώ στον καπιταλισμό στους ιδιώτες.

Κατά συνέπεια, στη Σοβιετική Ένωση υπήρχε πορεία προς τον καπιταλισμό, αντεπανασταση, που έπρεπε ν' ανακοπεί. Πέρα απ' αυτό, η ηγεσία της Σοβιετικής Ένωσης είχε υποταχτεί στη θέληση των ιμπεριαλιστών.

Είναι γνωστό πώς ανατράπηκαν τα λαϊκοδημοκρατικά καθεστώτα στην Ανατολική Γερμανία, την Τσεχοσλοβακία, τη Βουλγαρία και το καθεστώς στη Ρουμανία. Ύστερα από τη διαφωνία της ηγεσίας τους με τον Μ. Γκορμπατσόφ και με μηχανισμούς που ελέγχονταν από τη Σοβιετική Ένωση.

Ακόμη, είναι γνωστό ότι ο ίδιος ο Μ. Γκορμπατσόφ διαπραγματευόταν μυστικά με τους αντεπαναστάτες της Ν. Κορέας, της Νικαράγουας και της Κούβας για τη «ρύθμιση των διαφορών»!!!

Παράλληλα, όλη η ανθρωπότητα γνωρίζει ότι στον 20ο αιώνα δεν υπάρχει επαναστατική διαδικασία που να μην έχει επέμβει ανοιχτά ο ιμπεριαλισμός. Ενδεικτικά, αναφέρουμε: Το 1918 στη Σοβιετική Ρωσία και τη Φινλανδία, το 1936 στην Ισπανία, το 1944 στην Ελλάδα, το 1953 στο Ιράν, το 1961 στην Κούβα, το 1970-73 στη Χιλή, το 1975-1990 στην Αιθιοπία, την Αγκόλα, τη Μοζαμβίκη, τη Γρενάδα.

Έτσι, ήταν καθαρό ότι η παρέμβαση του στρατού στη Σοβιετική Ένωση, αν ήταν σε θετική κατεύθυνση, μπορούσε να προκαλέσει την επέμβαση των ιμπεριαλιστών, που, άλλωστε, είχαν προειδοποιήσει ότι την «καταιγίδα της ερήμου» μπορεί να διαδεχτεί η «καταιγίδα της σέπας». Ενισχυτικό γι' αυτό είναι και το γεγονός ότι ο Μπορίς Γιέλ-

τσιν, που δεν χρειάζεται να τον χαρακτηρίσουμε, πήρε αμέσως στο τηλέφωνο τον Μπους για να συνεννοηθούν τι θα κάνουν.

Διεθνισμός

Γι' αυτό ακριβώς οι κομμουνιστές, οι άνθρωποι καλής θέλησης, έπρεπε άμεσα να εκφράσουν τη θέλησή τους για να αποτραπεί η επέμβαση των ιμπεριαλιστών, ώστε να μπορέσει ο σοβιετικός λαός να λύσει τα προβλήματα μόνος του.

Το ζήτημα βέβαια, αυτό εντάσσεται στα πλαίσια του διεθνισμού, που «στην πράξη είναι ένας και μόνο ένας: αφοσιωμένη δουλειά για την ανάπτυξη του επαναστατικού κινήματος στην ίδια σου τη χώρα, υποστήριξη (με την προπαγάνδα, ηθικά, υλικά), ενός τέτοιου αγώνα, μιας τέτοιας γραμμής, και μόνο μια τέτοιας γραμμής, σ' όλες, χωρίς εξαίρεση, τις χώρες» (Β.Ι. Λένιν).

Ο διεθνισμός για τους κομμουνιστές είναι βασικό όπλο στον αγώνα ενάντια στον ιμπεριαλισμό και τα μονοπώλια, που στραγγαλίζουν τα δικαιώματα των λαών για φωμί, ελευθερίες, οικονομική ανάπτυξη και εθνική ανεξαρτησία.

Γι' αυτό οι κομμουνιστές έχουν χρέος να αγωνιστούν για την ανασύνταξη του κινήματος, τόσο σε εθνικό, όσο και διεθνές επίπεδο, ώστε να συζητούν και να εκφράζουν τη γνώμη τους για τα διάφορα ζητήματα, να χαράζεται κοινή γραμμή και με την ευθύνη όλων, να συντονίζεται η δράση.

Δεν είναι δυνατόν το Κεφάλαιο να συντονίζει τη δράση του σε όλα τα επίπεδα (συνεργασία των 7 ιμπεριαλιστικών χωρών, ΟΟΣΑ, ΝΑΤΟ, ΕΟΚ, κλπ) και οι κομμουνιστές να συνεχίζουν να ικανοποιούν το αίτημα να διαλυθεί και να μην επανασταθεί η Διεθνής!!!

ΕΘΝΟΣ 20/9/1991

Το ΚΚΕ και το μέλλον

ΣΤΟ 14ο ΣΥΝΕΔΡΙΟ ΝΑ ΓΙΝΕΙ ΑΥΤΟΚΡΙΤΙΚΗ, ΕΠΙΜΕΡΙΣΜΟΣ ΕΥΘΥΝΩΝ ΚΑΙ ΕΠΑΝΑΔΙΑΤΥΠΩΣΗ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗΣ

Οι κομμουνιστές ανησυχούν, αναρωτιούνται και αναζητούν τις αιτίες που το ΚΚΕ από μια σχετική άνοδο το 1974-81 έφτασε στο σημείο, το 1991, να κινδυνεύει να διαλυθεί. Το ζήτημα είναι σοβαρό και αφορά όχι μόνο τους κομμουνιστές αλλά όλους τους εργαζόμενους, μιας και είναι δεδομένο ότι η ιστορία της χώρας μας είναι άμεσα συνδεδεμένη με την ιστορία του ΚΚΕ.

Το ΚΚΕ μέχρι το 1981 ακολουθούσε, σε γενικές γραμμές, αυτοτελή πολιτική, δηλαδή πολιτική ανεξάρτητη από την αστική τάξη και τους μηχανισμούς του πολιτικού της συστήματος. Υπεράσπιζε πρωτόβουλα τα άμεσα και απώτερα συμφέροντα της εργατικής τάξης, οργάνωνε και καθοδηγούσε την ταξική πάλη, δεν ετεροκαθόριζε την πολιτική του και, τέλος δεν μετείχε σε κυβερνητικά ή κοινοβουλευτικά παιχνίδια.

Δυστυχώς, η αυτοτελής πολιτική εγκαταλείφτηκε μετά το 1981 και το ΚΚΕ ετεροκαθόριζε την πολιτική του, είτε ακολουθώντας το ΠΑΣΟΚ είτε την Ε.ΑΡ. (κοινό πόρισμα ΚΚΕ-ΕΑΡ.), είτε τη Νέα Δημοκρατία (κυβερνήσεις Τζαννετάκη, Ζολώτα), με αποτέλεσμα να μειωθεί στο ελάχιστο η αξιοπιστία του και να αποπλιστεί το μαζικό λαϊκό κίνημα. Αποκορύφωμα αυτής της πορείας ήταν το 13ο Συνέδριο, όπου εγκαταλείφθηκαν όλες σχεδόν οι βασικές θέσεις του κομμουνιστικού κινήματος. Το συνέδριο υιοθέτησε τις μεταρρυθμίσεις για την αλλαγή της κοινωνίας. Αποδέχτηκε την ΕΟΚ. Εγκατέλειψε τη θέση για την εξουσία της εργατικής τάξης και υιοθέτησε την κυριαρχία της αγοράς στο σοσιαλισμό. Το συνέδριο ουσιαστικά εγκατέλειψε τη στρατηγική επιδίωξη της σοσιαλιστικής επανάστασης και υιοθέτησε τις

μεταρρυθμίσεις στα πλαίσια του συστήματος.

Αυτή η κατεύθυνση έχει όλα τα χαρακτηριστικά του λικβινταρισμού, δηλαδή της τάσης να καταστραφεί η ταξική αυτοτέλεια, να διαφθαρεί το προλεταριάτο με αστικές ιδέες και να διαλυθεί το ΚΚΕ μέσα στον Συνασπισμό. Φορείς αυτής της τάσης είναι τμήματα των μικροαστικών στρωμάτων και των διανοουμένων, που δεν χαρακτηρίζονται από ταξική αδιαλλαξία και ιδεολογική σταθερότητα. Τα στοιχεία αυτά στη διάρκεια και κύρια μετά τη διχτατορία προσχώρησαν μαζικά στο ΚΚΕ και λόγω των αναγκών αναδείχτηκαν σε μεγάλο βαθμό σε στελέχη.

Είναι χαρακτηριστικό ότι το 55 % περίπου των μελών της Κεντρικής Επιτροπής που εκλέχτηκαν στο 12ο Συνέδριο (1987) ήταν διανοούμενοι, ουσιαστικά φοιτητές, που χωρίς να δουλέψουν στην παραγωγή έγιναν κατ' ευθείαν στελέχη του ΚΚΕ. Το άλλο 43 % που προέρχονταν από την εργατική τάξη ήταν επαγγελματικά στελέχη, ξεκομμένα από την παραγωγή και την ίδια την τάξη τους...

Η κυριότερη αιτία όμως για την πορεία προς τη διάλυση ήταν ότι εκμηδενίστηκε ουσιαστικά η ιδεολογική δουλειά. Δεν υπήρχε ανοιχτό ιδεολογικό μέτωπο ενάντια στην αστική ιδεολογία. Μετά το 1987-88 υπήρχαν καθοδηγητικά στελέχη που έλεγαν και έγραφαν πράγματα, που έδειχναν ότι είναι οπαδοί της αστικής δημοκρατίας. Έτσι λεγόταν και γραφόταν ότι τα αστικά δικαιώματα έχουν οικουμενικό χαρακτήρα, δηλαδή στον καπιταλισμό είναι το ίδιο ελεύθερος και ο εκμεταλλευτής και ο εκμεταλλευόμενος. Ή ότι η κυριαρχία της αγοράς είναι μεγάλη κατάκτηση της ανθρωπότητας και πρέπει να λειτουργεί στο σοσιαλισμό όπως στον καπιταλισμό.

Και αυτό, τη στιγμή που και αστοί οικονομολόγοι έχουν διακηρύξει ότι με την αγορά δεν πας ούτε στο διάστημα ούτε στις νέες τεχνολογίες, και ότι χρειάζεται συνειδητή σχεδιασμένη δράση (Τζ. Γκαλμπρείθ). Ή τέλος ότι το δικαίωμα να λες ό,τι θέλεις δημόσια, είναι ανώτερο από το δικαίωμα του συνεταιρίζεσθαι, από το δικαίωμα της ένωσης σε κόμμα για να μπορείς να κάνεις απεργία, να εκδίδεις εφημερίδα, στο βαθμό του δυνατού, να συμμετέχεις στις εκλογές. Δη-

λαδή, αρνούνταν το δικαίωμα δημιουργίας και ύπαρξης συνδικάτων, κομμάτων!!!

Παράλληλα δεν γίνονταν ουσιαστικά επεξεργασίες για τα ζητήματα της ελληνικής κοινωνίας, δεν γινόταν ανάπτυξη του μαρξισμού στη σημερινή εποχή και τις ελληνικές συνθήκες, με αποτέλεσμα να κυριαρχούν μικροαστικές αντιλήψεις και θέσεις.

Τέλος δεν αντιμετωπίστηκε το λαθρεμπόριο «μαρξιστικών» ιδεών, που γινόταν και γίνεται συντονισμένα με βροχή μεταφράσεων και με στόχο να αλλοιώσουν —όχι χωρίς αποτέλεσμα— τη συνείδηση των κομμουνιστών διανοουμένων.

Ο ηγετικός πυρήνας του ΚΚΕ προσπαθεί να εξηγήσει τη σημερινή κατάσταση του κινήματος, αποδίδοντάς την στις εξελίξεις στις χώρες της Κεντρικής και Ανατολικής Ευρώπης. Οι εξελίξεις αυτές αναμφισβήτητα είναι σοβαρός παράγοντας. Αλλά σε «τούτα δω τα μάρματα κακιά σκουριά δεν πιάνει», λέει ο Γιάννης Ρίτσος. Το ΚΚΕ έχει διεκδικήσει απανωτά την εξουσία. Το συνδέουν δεσμοί αίματος με την εργατική τάξη και το λαό. Έχει πλούσιες αγωνιστικές παραδόσεις. Μπορούσε κατά συνέπεια να κρατηθεί σε επαναστατικές θέσεις. Και όχι μόνο αυτό. Μπορούσε να παίζει ρόλο και σε διεθνές επίπεδο για την ανασύνταξη του κομμουνιστικού κινήματος.

Από τα παραπάνω, βγαίνει αβίαστα το συμπέρασμα ότι στο 14ο Συνέδριο πρέπει να γίνει αυτοκριτική εξέταση της πορείας του κινήματος, να επιμεριστούν ευθύνες (κάποιοι επιτέλους φταίνε), να επαναδιατυπωθεί η στρατηγική και ταχτική σε επαναστατική κατεύθυνση, ώστε να γίνει δυνατόν να συσπειρωθούν οι κομμουνιστές και με ξεκάθαρη γραμμή να χτυπήσουν όλες τις πόρτες. Να φτάσουν σε κάθε εργοστάσιο, σε κάθε γιαπί, σε κάθε γραφείο, σε κάθε σχολείο, σε κάθε γειτονιά, σε κάθε χωριό. Τώρα που είναι σκοτάδι γύρω, χρειάζεται η εργατική τάξη και ο λαός τους κομμουνιστές. Τώρα που είναι σκοτάδι, χρειάζεται να δουν οι κομμουνιστές και να μπουν επικεφαλής στον αγώνα ενάντια στην εκμετάλλευση και την καταπίεση, ενάντια στην καπιταλιστική βαρβαρότητα.

NEA 21/9/1991

Ξέχασαν την Επανάσταση

Η ιστορία έχει αποδείξει ότι η κυρίαρχη τάξη ποτέ και πουθενά δεν παραχώρησε οικειοθελώς την εξουσία. Έτσι, όχι μόνο η μετάβαση από ταξικό σύστημα, τον καπιταλισμό, σε αταξικό, το σοσιαλισμό, αλλά και από ταξικό, τη φεουδαρχία, σε ταξικό, τον καπιταλισμό, γίνεται με βίαιο πέρασμα, με επανάσταση. Χαρακτηριστικό παράδειγμα αποτελεί η Γαλλική Επανάσταση του 1789, που η αστική τάξη και όλοι οι προοδευτικοί άνθρωποι γιόρτασαν πριν από δυο χρόνια. Κι αυτό, γιατί οι εκμεταλλεύτριες τάξεις χρησιμοποιούν το μηχανισμό του κράτους για να διατηρήσουν στην ιδιοκτησία τους τα μέσα παραγωγής και για να εμποδίσουν την πορεία προς τα εμπρός.

Εν τούτοις, το ΚΚΕ με τις αποφάσεις του 13ου συνεδρίου εγκατέλειψε τη στρατηγική επιδίωξη της σοσιαλιστικής επανάστασης και υιοθέτησε τις μεταρρυθμίσεις. Χαρακτηριστική γι' αυτό είναι η θέση ότι μέσα στο πλαίσιο «της αλλαγής με κατεύθυνση το σοσιαλισμό», οι μεταρρυθμίσεις μπορούν «κάτω από ορισμένες προϋποθέσεις και με ευνοϊκό συσχετισμό των κοινωνικών και πολιτικών δυνάμεων, να αποκτούν δομικό χαρακτήρα και να οδηγούν σε ποιοτικούς κοινωνικούς μετασχηματισμούς» (Προγραμματικές Κατευθύνσεις του ΚΚΕ, σελ. 26). Επίσης, η θέση ότι «η δημοκρατία είναι μέσο και σκοπός», που περιλαμβάνεται στην εισαγωγή του Καταστατικού του ΚΚΕ. Η διακήρυξη αυτή, όπως είναι γνωστό, ανήκει στον ηγέτη της Β' Διεθνούς Έντουαρντ Μπέρσταιν, που κατρακύλησε στο σοσιαλิมπεριαλισμό με την υποστήριξη του ιμπεριαλιστικού Α' Παγκόσμιου Πολέμου και την φήφιση των στρατιωτικών δαπανών.

Οι μαρξιστές, ασφαλώς, δεν υποτιμούν το ρόλο των μεταρρυθμίσεων για τη βελτίωση της θέσης της εργατικής τάξης. Τις συνδέουν, όμως, με τον τελικό σκοπό, τις συνδυάζουν με την πάλη κατά του ρεφορμισμού και υπέρ του μαρξισμού. Και είναι βέβαιοι ότι «όσο πιο αυτοτελές και πιο βαθύ είναι το εργατικό κίνημα, όσο πιο πλατύτερους σκοπούς βάζει, όσο είναι περισσότερο απαλλαγμένο από τη στενότητα του ρεφορμισμού, τόσο καλύτερα πετυχαίνουν οι εργάτες να κατοχυρώνουν και να χρησιμοποιούν τις επιμέρους βελτιώσεις» (Β. Ι. Λένιν).

Οι εργάτες πρέπει να έχουν καθαρό ότι η μισθωτή σκλαβιά και η καπιταλιστική βαρβαρότητα είναι αναπόφευκτο πράγμα, όσο θα διατηρείται η κυριαρχία του κεφάλαιου. Και γι' αυτό δεν επιτρέπεται να αφήνουν να τους εξαπατούν με υποσχέσεις γι' αστικές μεταρρυθμίσεις.

Αλλά ο καθένας αναρωτιέται, πώς είναι δυνατό σήμερα να συζητάμε για επανάσταση, όταν τα πάντα γύρω μας καταρρέουν, όταν η αντεπανάσταση αποτελεί κυρίαρχη κατεύθυνση. Καταρχήν, δεν είναι πρωτόγνωρο μια επανάσταση, μετά την επικράτησή της, να νικιέται και να χρειάζεται νέα επανάσταση για να εκπληρωθούν τα ιστορικά της καθήκοντα. Πανηγυρίζουν π.χ. σήμερα γιατί η αντεπανάσταση στη Σοβιετική Ένωση γκρεμίζει τα αγάλματα των επαναστατών.

Ξεχνούν, όμως, ότι η αντεπανάσταση του 1660 στην Αγγλία ανάσκαψε τους τάφους του Κρόμβελ και άλλων επιφανών επαναστατών, έβγαλε τα πτώματα και τα κρέμασε σε αγκώνες!!! Η αντεπανάσταση, βέβαια, δεν έθιξε τις αστικές μεταρρυθμίσεις του 1649, που ολοκληρώθηκαν με την αστική επανάσταση του 1688. Πανηγυρίζουν, επίσης, για τη διάλυση του ΚΚΣΕ και το κλείσιμο των γραφείων του. Αλλά ξεχνούν την αντεπανάσταση του 1794 στη Γαλλία που έκλεισε τις λέσχες των Γιακωβίνων, της προοδευτικής μερίδας της αστικής τάξης, και σφράγισε τα γραφεία τους. Δεν έγινε, όμως, και πάλι δυνατό να επαναφερθούν οι φεουδαρχικές σχέσεις, παρά το γεγονός ότι η νέα επανάσταση έγινε το 1848, μετά από 54 ολόκληρα χρόνια.

Αξίζει να σημειώσουμε, εν τω μεταξύ, ότι οι αντεπαναστάσεις που προαναφέρθηκαν έχουν αναλογία με τις σημερινές. Και τώρα επικρα-

τούν πολιτικά, αλλά δυσκολεύονται να επαναφέρουν τις αστικές σχέσεις παραγωγής. Δεν μπορούν να ιδιωτικοποιήσουν τα μέσα παραγωγής και τη γη. Ένας Ούγγρος κομμουνιστής, όταν ρωτήθηκε τι γίνεται στην Ουγγαρία, απάντησε ειρωνικά ότι «μερικοί ερασιτέχνες προσπαθούν να οικοδομήσουν τον καπιταλισμό». Το ζήτημα είναι περίπλοκο. Οπωσδήποτε, όμως, δεν μπορεί να διαμορφωθεί κοινωνικός σχηματισμός, χωρίς να υπάρχει προοδευτική τάξη. Και, ασφαλώς, οι γραφειοκράτες, οι μαυραγορίτες και οι μαφιόζοι, δεν μπορούν να σχηματίσουν προοδευτική τάξη.

Πέρα απ' αυτό, η ιστορική πείρα δείχνει ότι στον καπιταλισμό η επαναστατική διαδικασία αναπτύσσεται κατά κύματα. Τις περιόδους έντασης της ταξικής πάλης διαδέχονται περίοδοι ύφεσης και αντεπανάστασης. Έτσι, το 1810-1820 αναπτύχθηκε στην Αγγλία το κίνημα των Λουντιτών, που έσπαζαν τις μηχανές, και οι συγγραφείς το παρουσιάζουν ως πραγματικό εμφύλιο πόλεμο.

Το 1848-1852 έλαβαν χώρα οι αστικοδημοκρατικές επαναστάσεις στη Γαλλία, τη Γερμανία, την Αυστρία και την Ιταλία, όπου το προλεταριάτο έκανε αισθητή την παρουσία του. Το 1870-1872 ξέσπασε η Κομμούνα του Παρισιού, που ήταν καθαρά προλεταριακή επανάσταση. Το 1885-1895 αναπτύχθηκε το κίνημα για το 8ωρο. Το 1911-1922 ξέσπασε το κύμα των προλεταριακών επαναστάσεων στη Ρωσία, τη Φινλανδία, τη Γερμανία, την Αυστρία, τη Γερμανία, την Αυστρία, την Ουγγαρία. Το 1936-1950 είχαμε τις επαναστάσεις στην Ισπανία, την Ελλάδα, την Κίνα, τη Γιουγκοσλαβία, τη Βουλγαρία, την Τσεχοσλοβακία, την Κορέα.

Τέλος, το 1968-1975 αναπτύχθηκε νέο κύμα επαναστάσεων, που άρχισε με τον «καυτό» Μάη του Παρισιού —παρά τις διακηρύξεις ότι δεν είναι δυνατή η επανάσταση σε ανεπτυγμένες καπιταλιστικά χώρες—, τη Χιλή, την Πορτογαλία, το Βιετνάμ, το Λάος, την Καμπότζη, την Αιθιοπία, την Αγκόλα, τη Μοζαμβίκη, τη Γουινέα Μπισάου.

Στα ενδιάμεσα διαστήματα υπάρχουν περίοδοι ύφεσης της ταξικής πάλης και αντεπανάστασεων. Οπωσδήποτε, οι οικονομικές και κοινωνικές διαδικασίες είναι πολύπλοκες και δεν μπορούν να εξηγηθούν σχη-

ματικά. Εν τούτοις πρέπει να παρατηρήσουμε ότι οι περίοδοι υψηλής έντασης της ταξικής πάλης συνδέονται με το ξέσπασμα πολεμικών συγκρούσεων. Ενδεικτικό γι' αυτό είναι οι επαναστάσεις της Κομμούνας του Παρισιού, του 1917-1919, του 1944-1950, που έγιναν στη διάρκεια ή μετά τον πόλεμο.

Από τα παραπάνω, μπορούμε να συμπεράνουμε ότι δεν πρέπει να παρουσιάζουμε την ύφεση της ταξικής πάλης και τις αντεπαναστάσεις σαν μόνιμο φαινόμενο. Τα Κ.Κ. πρέπει να ανασυνταχτούν σε επαναστατική κατεύθυνση, ώστε να μπορούν αποτελεσματικά να παλεύουν για μεταρρυθμίσεις, αλλά και για μετατροπή των επαναστατικών καταστάσεων σε επαναστάσεις που θα συντρίψουν το μηχανισμό του αστικού κράτους, θα δώσουν την εξουσία στην εργατική τάξη και τους συμμάχους της και θα οικοδομήσουν το σοσιαλισμό και τον κομμουνισμό.

ΕΘΝΟΣ 10/10/91

Πανηγυρίζουν για το τέλος των ιδεολογιών.

Θα πανηγυρίσουν και για το τέλος της πραγματικότητας;

Πολλοί θαυμαστές του καπιταλισμού, από τον Φράνσις Φουκουγιάμα, στέλεχος του Στέιτ Ντιπάρτμεντ, μέχρι τον θλιβερό Μιχαήλ Γκορμπατσόφ, επιμένουν ότι ζούμε «το τέλος της ιστορίας», το θρίαμβο της «φιλελεύθερης δημοκρατίας», το τέλος της ταξικής πάλης.

Οι κραυγές αυτές αποτελούν συνέχεια διάφορων θεωριών και επιχειρημάτων, ότι μειώνεται ποσοτικά η εργατική τάξη, ότι μειώνεται ο ρόλος της. Επίσης ότι με τις νέες τεχνολογίες, την αυτοματοποίηση, οι δεξιότητες του εργάτη μεταφέρονται στη μηχανή, δηλαδή με την επιστήμη και την τεχνική οι δεξιότητες της ζωντανής εργασίας ενσωματώνονται στη νεκρή, στις μηχανές, στο σταθερό κεφάλαιο. Κατά συνέπεια, αποφαινόνται, τέρμα η εργατική τάξη, οι απεργίες, η ταξική πάλη, ο νόμος της αξίας.

Για την αντίκρουση αυτών των αντιλήψεων θα μπορούσαμε να επικαλεστούμε μια σειρά επιχειρήματα, όπως την εισαγωγή στην Ευρώπη εργατικής δύναμης από τις χώρες της περιφέρειας —και τώρα από τις χώρες της κεντρικής και ανατολικής Ευρώπης. Επίσης τις απεργίες που συνεχίζονται και τη λυσσασμένη επίθεση της αστικής τάξης ενάντια στο συνδικαλιστικό κίνημα, με αντιαπεργιακούς νόμους κλπ.

Αλλά δεν χρειάζεται να κάνουμε κάτι τέτοιο. Έχει φροντίσει να απαντήσει σ' αυτές τις αντιλήψεις ο Κάρολος Μαρξ, όταν έγραφε το «Κεφάλαιο». Έγραφε, λοιπόν, στο βιβλίο του «Grundrisse»: «Η (άμεση) εργασία εξαφανίζεται ως η καθοριστική αρχή της παραγωγής και υποβαθμίζεται... σαν ένα απαραίτητο, βέβαια, αλλά δευτερεύον συνθετικό στοιχείο, απέναντι στη γενική ε-

πιστημονική εργασία, την τεχνολογική εφαρμογή των φυσικών επιστημών...» «(Η επιδεξιότητα) από την άμεση εργασία μεταφέρθηκε στη μηχανή, στη νεκρή παραγωγική δύναμη». «Απ' όσα ειπώθηκαν, φαίνεται καθαρά ο παραλογισμός του Λοντερντέιλ, όταν θέλει να κάνει το πάγιο κεφάλαιο (τις μηχανές) μια ανεξάρτητη από το χρόνο εργασίας, αυτοτελή πηγή αξίας».

Κατά συνέπεια, ο Μαρξ, από τότε είδε τη μείωση της σημασίας της άμεσης (χειρωνακτικής) εργασίας αλλά απάντησε ότι είναι παραλογισμός να υποστηρίζεται ότι οι μηχανές δημιουργούν από μόνες τους αξία.

Μπορεί όμως να ρωτήσει κανείς πώς τα υπεραυτοματοποιημένα εργοστάσια αποσπούν μεγάλα κέρδη, ενώ απασχολούν μικρό αριθμό εργατοϋπαλλήλων; Κάτι ανάλογο βέβαια ακούγαμε στις αίθουσες των πανεπιστημίων από τους καθηγητές της πολιτικής οικονομίας για την άρνηση της ύπαρξης του νόμου της αξίας. Πώς π.χ. ο μούστος, χωρίς την προσθήκη εργασίας, αποκτάει μεγαλύτερη τιμή όταν γίνει κρασί; Πώς ένα πίνακας ζωγραφικής μπορεί να έχει τιμή δεκάδες εκατομμύρια δολάρια; κλπ.

Σ' όλα αυτά έχει απαντήσει ο Μαρξ. Πρώτα ανακάλυψε τη δράση στον καπιταλισμό, του νόμου του μέσου ποσοστού κέρδους. Με βάση το νόμο αυτό οι επιχειρήσεις όλων των κλάδων τείνουν να παίρνουν το ίδιο ποσοστό κέρδους. Αν σ' ένα κλάδο το ποσοστό είναι μικρότερο, δεν γίνονται επενδύσεις — φεύγουν επιχειρηματίες από τον κλάδο αυτό, με αποτέλεσμα να υπάρχει έλλειψη εμπορευμάτων, πράγμα που ανεβάζει τις τιμές. Το αντίθετο γίνεται αν το ποσοστό κέρδους είναι υψηλότερο. Κατά συνέπεια, σ' ένα κλάδο που απασχολεί μικρό αριθμό εργαζομένων, σε σχέση με το μηχανικό εξοπλισμό, δημιουργείται μικρό ποσό υπεραξίας και το ποσοστό κέρδους έπρεπε κανονικά να είναι μικρό.

Αλλά τότε δεν θα γίνονταν επενδύσεις, θα έφευγαν επιχειρηματίες από τον κλάδο αυτό με αποτέλεσμα να μην παράγονται προϊόντα χρήσιμα και αναγκαία για την κοινωνία. Αυτό, όμως, φέρνει αύξηση των

τιμών των εμπορευμάτων, με αποτέλεσμα την αύξηση του ποσοστού κέρδους. Κατά συνέπεια, σ' όλους τους κλάδους, μαζί και στους αυτοματοποιημένους, υπάρχει η τάση να παίρνουν το ίδιο ποσοστό κέρδους. Πέρα απ' αυτό, ο νόμος της αξίας προϋποθέτει ολοκλήρωση της διαδικασίας παραγωγής των προϊόντων, διότι διαφορετικά δεν είναι εμπορεύματα, δεν έχουν αξία χρήσης. Τέλος, ο νόμος της αξίας λειτουργεί για εμπορεύματα που μπορούν να παράγονται. Αυτό δεν ισχύει για τον πίνακα ζωγραφικής.

Άλλωστε, το νόμο της αξίας τον παραδέχονται, χωρίς να το θέλουν, ακόμη και οι ίδιοι οι αστοί οικονομολόγοι όταν προσδιορίζουν την τιμή ενός εμπορεύματος με τη συνάρτηση: $Τιμή = α + βχ$ όπου $χ$ η ζητούμενη ποσότητα, $β$ η ελαστικότητα ζήτησης και $α$ σταθερή παράμετρος. Άρα, και όταν η ζήτηση είναι μηδενική, η τιμή ισούται με τη σταθερή ποσότητα $α$ που δεν είναι άλλη από την αξία.

Τώρα, ο ισχυρισμός για την κατάργηση της ταξικής πάλης, πρέπει να πούμε ότι είναι αστείος. Η ταξική πάλη ανακαλύφτηκε όχι απλώς πριν τον Μαρξ, αλλά προ Χριστού. Θυμίζουμε ότι ο πρώτος ιστορικός που προσπάθησε να χρησιμοποιήσει την ταξική πάλη, χωρίς να την ονοματίσει, για να εξηγήσει την ιστορία, ήταν ο Θουκυδίδης. (Γι αυτό αρκεί να διαβάσουμε τα σχολικά εγχειρίδια). Πέρα απ' αυτό, στο ζήτημα της ταξικής πάλης έχει απαντήσει καυστικά και ο ίδιος ο λαός, με την ιστορία του χωροφύλακα που, όταν άκουσε για ταξική πάλη έβγαλε διάταξη απαγόρευσής της στην περιφέρειά του.

Υπάρχει, βέβαια, πρόβλημα με τη μείωση του ποσοστού της χειρωνακτικής εργασίας σε σχέση με την πνευματική. Είναι γεγονός, όμως, ότι όσο αναπτύσσεται η κοινωνία τόσο αυξάνεται η απασχόληση στην επιστήμη και την τεχνική (υπολογίζεται ότι θα ανέλθει στο 20 % της συνολικής απασχόλησης), στις υπηρεσίες (τουρισμός, υγεία, παιδεία, θέαμα, ακρόαμα κλπ). Κατά συνέπεια, το ποσοστό της εργατικής τάξης στο σύνολο του οικονομικά ενεργού πληθυσμού αυξάνεται.

Υποστηρίζεται βέβαια ότι οι εργαζόμενοι στα ερευνητικά επιστημονικά ιδρύματα καθώς και στις υπηρεσίες δεν ανήκουν στην εργατική τάξη. Αυτό δεν είναι σωστό. Κατ' αρχήν, οι κλασικοί του μαρξισμού,

από το 1847 είχαν υποδείξει: «Η αστική τάξη αφαίρεσε το φωτοστέφανο από όλα τα ως τότε, αξιοσέβαστα επαγγέλματα. Το γιατρό, το νοσοκόμο, τον παπά, τον ποιητή, τον άνθρωπο της επιστήμης τον μετέτρεψε σε μισθωτό εργάτη της». (Κομμουνιστικό Μανιφέστο). Πέρα απ' αυτό ο Β. Ι. Λένιν υπόδειξε ότι για να ανήκει ένας εργαζόμενος στην εργατική τάξη πρέπει να μη διαθέτει μέσα παραγωγής, να μην κατέχει θέση διευθυντική στην κοινωνική οργάνωση της εργασίας και η αμοιβή του να προέρχεται από μισθό και όχι από τα κέρδη. (Η μεγάλη πρωτοβουλία). Κατά συνέπεια η συντριπτική πλειοψηφία των εργαζομένων στα επιστημονικά ιδρύματα και τις υπηρεσίες ανήκει στην εργατική τάξη.

Τέλος υποστηρίζεται ότι διαφεύστηκε η θέση του μαρξισμού για την εξαθλίωση της εργατικής τάξης, δηλαδή ότι χειροτορεύει η οικονομική και κοινωνική κατάσταση της εργατικής τάξης. Κατ' αρχήν, είναι καθαρή η διεύρυνση του χάσματος ανάμεσα στο βιοτικό επίπεδο της εργατικής και της αστικής τάξης. Άρα η σχετική εξαθλίωση είναι προφανής. Πέρα απ' αυτό, με την τεχνολογική ανάπτυξη ο εργαζόμενος διακατέχεται, στη διαδικασία της παραγωγής, όλο και από μεγαλύτερο άγχος που οποιαδήποτε αμοιβή και αν λάβει όλο και δυσκολότερα αποβάλλεται. Απόδειξη γι' αυτό αποτελεί η αύξηση του αριθμού των νευρικών και ψυχικών παθήσεων ανάμεσα στην εργατική τάξη. Ακόμη, υπάρχει ένα μεγάλο κομμάτι της εργατικής τάξης, στις μητροπόλεις του καπιταλισμού, που στερείται τα αναγκαία προς το ζειν.

Τέλος, υπάρχει η εργατική τάξη των εξαρτημένων χωρών, που κυριολεκτικά πεθαίνει από την πείνα και τις αρρώστιες. Επόμενα, η εξαθλίωση της εργατικής τάξης, εκτός της εργατικής αριστοκρατίας στις ανεπτυγμένες χώρες, είναι γεγονός. Κατά συνέπεια, η θεωρία του Μαρξ για την εκμετάλλευση και την εξαθλίωση και στις σημερινές συνθήκες των νέων τεχνολογιών δεν αναιρείται ούτε κατά ένα γιώτα. Η εργατική τάξη παραμένει το επαναστατικό υποκείμενο της εποχής μας. Όσο και αν βιάστηκαν λοιπόν οι αστοί ιδεολόγοι και οι θαυμαστές τους να πανηγυρίσουν το «τέλος της Ιστορίας» ποτέ δεν θα μπορέσουν να πανηγυρίσουν το τέλος της πραγματικότητας.

ΕΛΕΥΘΕΡΟΤΥΠΙΑ 17/10/1991

Ολοκληρώσεις

Η νέα φάση του ιμπεριαλισμού

Μεταπολεμικά στην Ευρώπη δημιουργήθηκε μια τάση ενοποίησης χωρών, αρχικά οικονομική, που αποκρυσταλλώθηκε στη δημιουργία της Ευρωπαϊκής Οικονομικής Κοινότητας. Βασικός στόχος της ήταν η διευκόλυνση των πολυεθνικών μονοπωλίων, που είχαν απλώσει τα πλοκάμια τους σε περισσότερες από μία χώρες, ώστε να μπορούν να μεταφέρουν από τη μια χώρα στην άλλη πρώτες ύλες, προϊόντα, προσωπικό και κεφάλαια.

Η διαδικασία αυτή δυνάμωσε στη δεκαετία του 1970 λόγω της διαρθρωτικής κρίσης της παγκόσμιας καπιταλιστικής οικονομίας. Η κρίση αυτή συνεχίζεται μέχρι σήμερα και εκφράζεται με τους χαμηλούς ρυθμούς ανάπτυξης, την ανεργία και τον πληθωρισμό. Έτσι διευρύνθηκε η ΕΟΚ σε βάθος (μεταφορά αρμοδιοτήτων σε υπερεθνικά όργανα) και σε πλάτος (συμμετοχή Μ. Βρετανίας, Δανίας, Ιρλανδίας, Ελλάδας, Πορτογαλίας και Ισπανίας). Παράλληλα προχώρησε η διαδικασία ολοκλήρωσης των ΗΠΑ με Καναδά, Μεξικό και άλλες χώρες της Κεντρικής Αμερικής. Τελευταία άρχισαν οι διαδικασίες ολοκλήρωσης και της Ιαπωνίας με χώρες της Ανατολικής Ασίας, τη Νέα Ζηλανδία και την Αυστραλία.

Η ολοκλήρωση με τη συγχέντρωση οικονομικής και πολιτικής δύναμης έδωσε τη δυνατότητα να παρθούν μέτρα για την αύξηση του ποσοστού κέρδους του κεφαλαίου. (Σ' αυτό ασφαλώς βοήθησε σημαντικά και το κύμα της ανεργίας). Μειώθηκαν οι μισθοί και τα μεροκάματα. Άλλαξαν οι εργασιακές σχέσεις (ωρομίσθιο, μερική απασχόληση, σύνδεση μισθού-παραγωγικότητας). Αφαιρέθηκαν κεκτημένα δικαιώματα

(ασφαλιστικές παροχές). Μειώθηκε η φορολογία για τα υψηλά εισοδήματα (π.χ. στην Ελλάδα καταργήθηκε η φορολογία των εφοπλιστών και ο ανώτατος συντελεστής φορολογίας εισοδήματος από 69 % έπεσε στο 50 %). Μειώθηκε ο κρατικός τομέας της οικονομίας. Περιορίστηκαν τα συνδικαλιστικά δικαιώματα των εργαζομένων: Δέσμευση στη Μ. Βρετανία των αποθεματικών των ασφαλιστικών ταμείων για την κάλυψη τυχόν ζημιών από παράνομες απεργίες. Άρθρο 4 και αντιαπεργιακός νόμος στην Ελλάδα. Δόθηκαν νέα προνόμια στα μονοπώλια ακόμη και στον κλάδο του εμπορίου.

Οι ολοκληρώσεις δίνουν ακόμη τη δυνατότητα για πιο αποτελεσματική διείσδυση του κεφαλαίου στις χώρες της περιφέρειας. Χαρακτηριστική απ' αυτή την άποψη είναι η συνθήκη του Λομέ με την οποία η ΕΟΚ συνδέθηκε με πάνω από 100 χώρες της Αφρικής, της Καραϊβικής και του Ειρηνικού με στόχο την εξαγωγή κεφαλαίου και προϊόντων, εισαγωγή κύρια τροφίμων και πρώτων υλών.

Έτσι είναι φανερό ότι ο ιμπεριαλισμός πέρασε σε μια νέα φάση, τη φάση των ολοκληρώσεων, που είναι γενική τάση, αντικειμενική αναγκαιότητα, για την αστική τάξη για να μπορέσει να ανασυγχροτήσει το σύστημα της μισθωτής δουλείας, να δυναμώσει την εκμετάλλευση και να ανακόψει την επαναστατική διαδικασία.

Πολλοί υποστηρίζουν ότι δεν πρόκειται για νέα φάση του ιμπεριαλισμού αλλά για νέο στάδιο του καπιταλισμού, το μεταϊμπεριαλιστικό. (Οι φωνές αυτές, βέβαια, λιγοστεύουν μετά το βάρβαρο πόλεμο στον Κόλπο). Και το υποστηρίζουν αυτό γιατί επιδιώκουν να αναιρέσουν τη θεωρία του Λένιν για τον ιμπεριαλισμό και την επανάσταση και να αμφισβητήσουν τη δράση του νόμου της ανισόμετρης ανάπτυξης.

Όποιος, όμως, εξετάσει προσεχτικά τα φαινόμενα και αναζητήσει την ουσία τους θα πειστεί ότι ο ιμπεριαλισμός δεν τελείωσε. Μπήκε σε μια νέα φάση, τη φάση των ολοκληρώσεων.

Έτσι παρά τα όσα λέγονται για ελεύθερο ανταγωνισμό η αλήθεια είναι ότι σε κάθε κλάδο κυριαρχούν ακόμη δυο-τρία μονοπώλια. Το 80 % περίπου της βιομηχανικής παραγωγής ελέγχεται από τα υπερεθνικά ιδιωτικά τράστ. Και όταν λέμε τράστ εννοούμε κυριαρχία των μονοπωλίων και όχι ελεύθερο ανταγωνισμό.

Πέρα απ' αυτό — τουλάχιστο στην Ελλάδα — υπάρχει τάση να δυναμώσει η συνύφανση του βιομηχανικού και εφοπλιστικού κεφαλαίου με το τραπεζικό που δίνει δυνατότητες για εξαγωγή κεφαλαίου. Χαρακτηριστικό παράδειγμα η αγορά από τον Βαρδινογιάννη της Τράπεζας Χίου και η προσπάθεια από τον Νταϊφά να αγοράσει την Τράπεζα Πειραιώς.

Υποστηρίζεται, ακόμη, ότι σήμερα εξάγονται περισσότερα εμπορεύματα παρά κεφάλαια και κατά συνέπεια δεν υπάρχει δήθεν το χαρακτηριστικό γνώρισμα του ιμπεριαλισμού που είναι, σύμφωνα με τον Λένιν, η εξαγωγή κεφαλαίου. Η αλήθεια είναι ότι η εξαγωγή κεφαλαίου ποσοτικά είναι τόσο μεγάλη που λόγω και του ρόλου του δίνει τη δυνατότητα για υψηλά ποσοστά κέρδους, για εκμετάλλευση και καταπίεση, για εξάρτηση, για προσαρτήσεις.

Πέρ' απ' αυτό δεν ευσταθεί ο ισχυρισμός ότι δήθεν τώρα εξάγονται περισσότερα κεφάλαια στις χώρες της μητρόπολης παρά στις χώρες της περιφέρειας. Αυτό, ουσιαστικά γινόταν και στην αρχή του αιώνα μας. Κι αυτό γιατί στη Μητρόπολη παράγεται το 85 % της βιομηχανικής παραγωγής και γιατί το κεφάλαιο εδώ είναι εξασφαλισμένο.

Επίσης δεν είναι σωστό ότι καταργήθηκε το καθεστώς των ανισοτιμών ανταλλαγών ανάμεσα στη μητρόπολη και την περιφέρεια. Ασφαλώς οι όροι εμπορίου παρουσιάζουν μια βελτίωση για τις εξαρτημένες χώρες αλλά αυτό οφείλεται ουσιαστικά στην αύξηση των τιμών του πετρελαίου που αφορά λίγες χώρες και δεν ωφελούνται μόνο αυτές αλλά κύρια οι πολυεθνικές του πετρελαίου.

Ανάμεσα στις ολοκληρώσεις, τα τρία κέντρα (ΕΟΚ, ΗΠΑ, Ιαπωνία) δρα ο νόμος της ανισόμετρης ανάπτυξης. Χαρακτηριστικό γι' αυτό είναι ο δείκτης ανισομετρίας (ποσοστό τετραγωνικής απόκλισης προς το μέσο όρο του κατά κεφαλή εισοδήματος των τριών κέντρων) από 33,7 % το 1975 έφτασε 44,4 % το 1988. Δηλαδή ενώ π.χ. το κατά κεφαλή εισόδημα της Ιαπωνίας αυξήθηκε κατά 3,62 φορές, της ΕΟΚ αυξήθηκε μόνο κατά 2,33 φορές. Η δράση του νόμου αυτού είναι που οξύνει στο έπακρο τις ενδοϊμπεριαλιστικές αντιθέσεις. Ο νόμος αυτός δρα επίσης και ανάμεσα στις χώρες που συμμετέχουν στην ίδια ο-

λοκλήρωση. Δεν είναι τυχαία η τελευταία αντιπαράθεση ανάμεσα στη Γερμανία, Ιταλία και Γαλλία για το ζήτημα της Γιουγκοσλαβίας. Κατά συνέπεια ο καπιταλισμός της εποχής μας είναι ο ιμπεριαλισμός που μπήκε σε νέα φάση, τη φάση των ολοκληρώσεων. Και αυτό, με ανησυχία, λέμε ότι θα γίνει πιο ευκρινές στο άμεσο μέλλον, που λόγω ανυπαρξίας αντίπαλου δέους ο ιμπεριαλισμός θα δείξει πιο καθαρά το βάρβαρο και αποκρουστικό πρόσωπό του.

Στις χώρες της περιφέρειας, στην οποία περιλαμβάνονται τώρα πια και οι χώρες της Κεντρικής και Ανατολικής Ευρώπης, ζει πάνω από το 80 % του πληθυσμού της γης και της παγκόσμιας εργατικής τάξης. Οι λαοί αυτοί είναι αντικείμενο της πιο στυγνής εκμετάλλευσης και καταπίεσης. Οι χώρες αυτές έχουν στερηθεί το δικαίωμα της ανάπτυξης και είναι καταδικασμένες στην καθυστέρηση. Όλα αυτά είναι αποτέλεσμα της εξάρτησης και της ανέλεγκτης δράσης του κεφαλαίου και συμπυκνώνονται στο αναμφισβήτητο γεγονός ότι πεθαίνουν κάθε χρόνο δεκάδες εκατομμύρια άνθρωποι από την πείνα και τις ασθένειες.

Αυτό δημιουργεί αντιιμπεριαλιστική συνείδηση στις πλατιές μάζες των εργαζομένων της περιφέρειας που είναι σημαντικό για το παγκόσμιο εργατικό κίνημα.

Στις συνθήκες αυτές το καθήκον των κομμουνιστών, ιδιαίτερα μετά την αντεπανάσταση στη Σοβιετική Ένωση, είναι η συγκρότηση Κομμουνιστικής Διεθνούς προσαρμοσμένης στις συνθήκες της εποχής, τόσο σε παγκόσμιο επίπεδο όσο και σε επίπεδο ολοκληρώσεων. Δηλαδή στη διεθνή του κεφαλαίου πρέπει να απαντήσουμε με τη διεθνή του εργατικού κινήματος. Το ζήτημα είναι υφίστης σημασίας γιατί μόνο έτσι μπορεί να δημιουργηθεί ένα ενιαίο κέντρο που θα συγκεντρώνει, θα γενικεύει την επαναστατική πείρα και θα καθοδηγεί όλα τα τμήματα του αντιιμπεριαλιστικού-εργατικού κινήματος για τα άμεσα και μακροχρόνια συμφέροντα της εργατικής τάξης και όλων των εργαζομένων.

*Έχει σταλεί στο ΒΗΜΑ από τις αρχές Οκτώβρη
και δεν έχει δημοσιευθεί*

Ο μύθος του «Λαϊκού Καπιταλισμού»

Η κυβέρνηση μέσα στα πλαίσια της ολοκλήρωσης της ΕΟΚ και της ανασυγκρότησης του ελληνικού καπιταλισμού προχωράει στην εφαρμογή προγράμματος αποκρατικοποίησης του δημόσιου τομέα της οικονομίας. Ο Α. Ανδριανόπουλος, αρμόδιος υπουργός για τις αποκρατικοποιήσεις, κατά την ανακοίνωση του περιεχομένου του σχετικού νομοσχεδίου ισχυρίστηκε ότι στόχος των ιδιωτικοποιήσεων είναι ο περιορισμός των ελλειμάτων του κρατικού προϋπολογισμού. Αλλά αν τα πράγματα ήταν έτσι τότε γιατί αποκρατικοποιούνται και επιχειρήσεις που είναι κερδοφόρες όπως π.χ. η ΑΓΕΤ-ΗΡΑΚΛΗΣ, τα καταστήματα αφορολόγητων ειδών κ.ά. Γιατί η κυβέρνηση κατάργησε τη φορολογία των εφοπλιστών; Γιατί διατηρεί το μειωμένο από το ΠΑΣΟΚ ανώτατο συντελεστή φορολογίας εισοδήματος; Γιατί δεν διεκδικεί την επιστροφή των δανείων των 13,5 δισ. δολαρίων από τη Γερμανία;

Κατά συνέπεια ο κύριος λόγος είναι άλλος. Είναι η επιδίωξη, μέσα στα πλαίσια της ανασυγκρότησης του καπιταλισμού να αυξηθεί το ποσοστό κέρδους για το κεφάλαιο. Αυτό πετυχαίνεται με την πώληση κάτω της αξίας, ουσιαστικά με το ξεπούλημα των κρατικών επιχειρήσεων. Ενδεικτικό γι' αυτό είναι το γεγονός ότι δεν καθιερώνονται με το νομοσχέδιο διαδικασίες διαφάνειας. Και αυτό καταλαβαίνουμε όλοι τι σημαίνει, μιας και υπάρχει επαρκής πείρα από το παρελθόν. Είναι γνωστό το μεγάλο φαγοπότι της Νέας Δημοκρατίας πριν το 1981 με τα 300 δισ. δρχ. που απόσπασαν οι μετέπειτα προβληματικές επιχειρήσεις από το τραπεζικό σύστημα. Τα δάνεια αυτά διασπαθίστηκαν με αποτέλεσμα να μην μπορούν να τα επιστρέψουν πράγμα που έθεσε σε

κίνδυνο όλο το τραπεζικό σύστημα. Και όλα αυτά τα λέμε για να ξέρουμε το λογαριασμό.

Η κυβέρνηση, προκειμένου να προχωρήσει στις διαδικασίες αποκρατικοποίησης, φρόντισε να πάρει μια σειρά μέτρα σε βάρος του συνδικαλιστικού κινήματος. Ανάμεσα σ' αυτά είναι και ο αντιαπεργιακός νόμος που ουσιαστικά καταργεί και το συνταγματικά κατοχυρωμένο δικαίωμα της απεργίας.

Αυτό είναι ολοφάνερο αν σκεφτούμε ότι ορίζει τόσο προσωπικό ασφαλείας ώστε να λειτουργεί, βασικά, η επιχείρηση και ότι προβλέπει την απόλυση όσων δεν προσέρχονται ως προσωπικό ασφαλείας ή απεργούν όταν η απεργία έχει κηρυχτεί παράνομη. Παρ' όλα αυτά δεν μπόρεσε να κάμψει το συνδικαλιστικό κίνημα. Γι' αυτό, τώρα, κλείνει τις επιχειρήσεις και απολύει το προσωπικό ώστε οι νέοι ιδιοκτήτες να είναι απαλλαγμένοι από το «βάρος» του συνδικαλιστικού κινήματος. Γι' αυτό ακριβώς είναι κλειστά τα εργοστάσια στο Λαύριο, το Αίγιο, την Κοζάνη κ.λπ.

Έτσι ουσιαστικά πουλάει τις επιχειρήσεις σαν παλιοσίδερα και οικόπεδα. Και το ερώτημα είναι ως πότε οι κυβερνήσεις θα θεωρούν την κρατική ιδιοκτησία σαν τσιφλίκι τους που κληρονόμησαν από τον πατέρα τους; Και πώς είναι δυνατό οι άνθρωποι που διασπαθίζουν την κρατική περιουσία να σέρνουν τους εργαζόμενους στα δικαστήρια για διάφορους λόγους όπως έγινε πρόσφατα με την ΕΒΟ;

Παραπέρα η κυβέρνηση με το νέο νομοσχέδιο δίνει τη δυνατότητα οι κρατικές επιχειρήσεις να τεμαχίζονται και να πουλιούνται κατά τμήματα ώστε να κατακερματίζεται το συνδικαλιστικό κίνημα και να μειώνεται η αντίστασή του.

Αλλά η κυβέρνηση καταλαβαίνει ότι η αντίσταση των εργαζόμενων θα δυναμώσει και γι' αυτό χρησιμοποιεί και τη δημαγωγία. Έτσι διακηρύσσει στις τελευταίες ανακοινώσεις ότι θα δοθούν κίνητρα για να αγοράσουν μετοχές οι ίδιοι οι εργαζόμενοι ότι θα εφαρμόσει δηλαδή το λεγόμενο «λαϊκό καπιταλισμό».

Η ουσία αυτού του μέτρου είναι παλιά μόδα που διακηρυσσόταν και όταν ζούσαν οι Μαρξ-Ένγκελς και γι' αυτό στο Κομμουνιστικό

Μανιφέστο γράφουν: «Οι αστοί σοσιαλιστές θέλουν τις συνθήκες ζωής της σύγχρονης κοινωνίας χωρίς τους αγώνες και τους κινδύνους που απορρέουν αναγκαστικά απ' αυτές. Θέλουν τη σημερινή κοινωνία αλλά αφού της αφαιρεθούν τα στοιχεία που την επαναστατικοποιούν και τη διαλύουν». Η προσπάθεια αυτή του λαϊκού καπιταλισμού που έχει στόχο βασικά να παραλύσει την ταξική πάλη απέτυχε παταγωδώς. Χαρακτηριστικό γι' αυτό είναι το γεγονός ότι στη Μ. Βρετανία μόνο το 1 % των μετόχων κατέχει το 54 % του συνολικού μετοχικού κεφαλαίου και το 5 % το 80 %. Ανάλογα είναι τα στοιχεία και για τις ΗΠΑ. Το 1 % των μετόχων κατέχει το 50 % του μετοχικού κεφαλαίου και το 6 % το 80 %. Κατά συνέπεια οι μετοχές είναι συγκεντρωμένες σε λίγα χέρια. Οι πλατιές μάζες των εργατών δεν κατέχουν, ουσιαστικά μετοχές.

Έτσι αποκαλύπτεται πως ο όρος «λαϊκός καπιταλισμός» ενώνει δυο αντίθετες έννοιες, την έννοια λαός και την έννοια καπιταλισμός. Και θυμίζει το σπουδαστή του κολλεγίου που στα προαιρετικά μαθήματα ζήτησε να διδαχτεί το μάθημα της «ηθικής των επιχειρήσεων» και ο καθηγητής του απάντησε: «Δεν μπορείς να διαλέξεις και τα δύο. Μπορεί να διδαχτείς είτε για ηθική είτε για επιχειρήσεις». [Ο λαός και ο καπιταλισμός είναι δυο αντίθετα πράγματα όπως η φωτιά και το νερό και δεν μπορούν να συνυπάρξουν. Κατά συνέπεια είναι υποκριτικό οι εκπρόσωποι της αστικής τάξης να λένε ότι είναι και με το λαό και με τον καπιταλισμό]*.

Τέλος διακηρύσσεται ότι οι επιχειρήσεις που θα αποκρατικοποιηθούν δεν μπορούν να διατηρήσουν τον τυχόν μονοπωλιακό τους χαρακτήρα. Αυτό είναι μόνο μια ευχή. Και αυτό γίνεται φανερό αν σκεφτούμε ότι στην εποχή του μονοπωλιακού καπιταλισμού δεν μπορεί να υπάρχουν νησίδες (ίσως η κυβέρνηση παρασύρθηκε από τις βραχονησίδες) που θα ισχύει ο προμονοπωλιακός καπιταλισμός δηλαδή ο ελεύθερος ανταγωνισμός. Αλλά η κυβέρνηση δεν δέχεται ότι υπάρχουν μονοπώλια εκτός του κρατικού τομέα της οικονομίας. Και αυτό κάνει γιατί θέλει να κρύψει τους κυρίους της που δεν είναι άλλοι από τον Βαρδινογιάννη, τον Λάτση, τον Λιβανό, την Πεσινέ, τη Ζίμενς, τον Κόκκαλη,

τον Μποδοσάκη, την Εθίλ, την Κολχγέιτ-Πάλμολιβ, την Ουνιλέβερ που μαζί με μερικές άλλες μεγάλες επιχειρήσεις κυριαρχούν και μονοπωλούν τους διάφορους κλάδους της εθνικής οικονομίας.

Η εργατική τάξη, ο λαός, ωστόσο, δεν πρόκειται να παραπλανηθούν, να παγιδευτούν από τη δημαγωγία της κυβέρνησης. Θα παλέψουν για να μείνουν όλες οι επιχειρήσεις του δημόσιου τομέα στην ιδιοκτησία του κράτους. Για να εκσυγχρονιστούν και αναδιοργανωθούν ώστε να γίνουν αποδοτικές. Για να διατηρηθεί και διευρυνθεί η παραγωγική βάση της χώρας και οι αντίστοιχες θέσεις εργασίας.

* Το κείμενο που είναι μέσα στις αγκύλες δεν δημοσιεύτηκε από την εφημερίδα.

NEA 6/11/1991

Δεν επιτρέπεται η σιωπή για τις θέσεις του ΚΚΕ για το 14ο συνέδριο

Οι θέσεις του ΚΚΕ για το 14ο συνέδριο όχι μόνο είναι άτολμες και ανεπαρκείς αλλά και δεν απαντούν στις απαιτήσεις της εποχής. Γι' αυτό δεν αποτελούν βάση για να παλέψουν οι κομμουνιστές στις σημερινές δύσκολες συνθήκες της αντεπανάστασης και του αντικομμουνισμού. Πειστική απόδειξη γι' αυτό είναι το γεγονός ότι δεν προκάλεσαν την αντίδραση των αστικών μέσων δημοσιότητας.

Το βασικό ζήτημα είναι ότι οι θέσεις ασχολούνται — και πάλι όχι σωστά — με τα άμεσα προβλήματα και υποβαθμίζουν τον αγώνα των κομμουνιστών για τα μακροπρόθεσμα συμφέροντα της εργατικής τάξης, που είναι η σοσιαλιστική επανάσταση. Η διατύπωση «είμαστε το κόμμα... που αγωνίζεται για το σοσιαλισμό και την κομμουνιστική προοπτική» (εισαγωγή σελ. 3) θέτει το θέμα τόσο δισταχτικά και αόριστα που δεν καλύπτει το ζήτημα. Άλλωστε όλοι οι αρνητές του μαρξισμού μιλούν για σοσιαλισμό... και τον εννοούν μετά 2000 χρόνια.

Οι θέσεις αναφέρονται στην «αλλαγή με κατεύθυνση το σοσιαλισμό» που διατυπώθηκε στο 12ο συνέδριο, και επαναβεβαιώθηκε στο 13ο. Από τις προγραμματικές κατευθύνσεις, όμως, του 13ου συνεδρίου προκύπτει ότι η επιδίωξη αυτή κινείται στα πλαίσια του συστήματος. «Ο στόχος της αλλαγής με κατεύθυνση το σοσιαλισμό προϋποθέτει μια κυβέρνηση που να στηρίζεται σ' ένα ευρύ φάσμα γενικότερα προοδευτικών δυνάμεων». (Προγραμματικές κατευθύνσεις σελ. 15). Κατά συνέπεια η επιδίωξη της αλλαγής περιορίζεται ουσιαστικά στο σχηματισμό κυβέρνησης με σοσιαλιστές, οικολόγους και άλ-

λους προοδευτικούς παράγοντες που, το πολύ, θα κάνει μεταρρυθμίσεις στα πλαίσια του συστήματος. Πέρα απ' αυτό η πρόταση διεξόδου και ανάπτυξης προβλέπεται ότι θα προωθηθεί «στη ζωή από μια προοδευτική κυβέρνηση» (Θέση 17 σελ. 23) στην οποία προφανώς θα συμμετέχει και το ΚΚΕ. Παράλληλα οι θέσεις όχι μόνο δεν κάνουν αυτοκριτική για τη συμμετοχή στις κυβερνήσεις Τζανετάκη-Ζολώτα αλλά αντίθετα τη θεωρούν θετική. «(Η κυβέρνηση Τζανετάκη)... έγινε ύστερα από την άρνηση του ΠΑΣΟΚ για οικουμενικού χαρακτήρα κυβέρνηση και... εξυπηρετούσε συγκεκριμένες ανάγκες της συγκεκριμένης στιγμής (μη παραγραφή σκανδάλων, αποτροπή επανάληψης της εκλογικής μάχης, προώθηση άμεσων μέτρων εκδημοκρατισμού)... Η συγκρότηση της κυβέρνησης Τζανετάκη, όπως και της οικουμενικής, είχε μια θετική επίδραση στην αντιμετώπιση προκαταλήψεων της μετεμφυλιακής περιόδου». (Θέση 44 σελ. 57-80). Αποσιωπούν, βέβαια, το ζήτημα γιατί δεν χρησιμοποιήθηκε η τρίτη εντολή που έδινε τη δυνατότητα στο ΣΥΝ να ζητήσει να σχηματίσει κυβέρνηση, περιορισμένης διάρκειας για αδιάβλητη κάθαρση.

Οι θέσεις επιμένουν στην ολοκλήρωση της ΕΟΚ. «Το ΚΚΕ είναι αντίθετο στη στρατιωτική ολοκλήρωση της ΕΟΚ». (Θέση 10 σελ. 15) αναφέρουν οι θέσεις. Αυτό σημαίνει ότι μόνο τη στρατιωτική ολοκλήρωση δεν δέχονται. Άρα επιμένουν οι θέσεις όχι μόνο στην ένταξη αλλά και στην ενοποίηση της αγοράς, την πολιτική και νομισματική ενοποίηση. Τέλος οι θέσεις δεν θίγουν τη διακήρυξη της εισαγωγής του καταστατικού του ΚΚΕ ότι «η δημοκρατία είναι μέσο και σκοπός» και που για την ουσία της είναι αποκαλυπτικό το γεγονός ότι ο εμπνευστής της Έντουαρντ Μπέρνσταϊν κατρακύλησε στο σοσιαλิมπεριαλισμό. Υποστήριξε τον ιμπεριαλιστικό Α΄ Παγκόσμιο Πόλεμο και τάχτηκε υπέρ της ψήφισης των στρατιωτικών δαπανών. Από τα παραπάνω γίνεται ολοφάνερο ότι οι θέσεις επιμένουν σε μια εκσυγχρονιστική πολιτική στα πλαίσια του αστικού συστήματος, ενώ οι κομμουνιστές δεν έχουν στόχο να διορθώσουν τον καπιταλισμό αλλά να τον ανατρέψουν, να τον αντικαταστήσουν με το σοσιαλισμό. Επιμέ-

νουν στη συμμετοχή του ΚΚΕ σε αστικές κυβερνήσεις, πράγμα που υποβαθμίζει το ρόλο του στην οργάνωση και καθοδήγηση της ταξικής πάλης και αποπλίζει, έτσι ή αλλιώς, το εργατικό κίνημα με οδυνηρές συνέπειες για την εργατική τάξη, για το λαό.

Οι θέσεις για την πρόταση διεξόδου και ανάπτυξης είναι συμβιβαστικές, αντιμαρξιστικές. Ενδεικτικά αναφέρουμε: «Το ΚΚΕ συγκεντρώνει την προσοχή και τις δραστηριότητές του στη διαμόρφωση της κοινωνικής συμμαχίας της εργατικής τάξης με ... τα τμήματα του επιχειρηματικού κόσμου που πιέζονται από το μεγάλο εγχώριο και ιδιαίτερα το ξένο κεφάλαιο...». (Θέση 18, σελ. 24). «Φορείς της πολιτικής ανάπτυξης είναι (και) το ιδιωτικό και ξένο κεφάλαιο...» (Θέση 23, σελ. 29). «Επιδιώκεται η συνεργασία και με το πολυεθνικό κεφάλαιο» (Θέση 23, σελ. 30) πράγμα που σημαίνει ότι του προσφέρουν... και τους κλάδους κλειδιά της οικονομίας.

Πέρα από αυτό υιοθετείται το πάγιο αίτημα των βιομηχάνων για σταθερούς κανόνες επιχειρηματικής πρωτοβουλίας. «Ο ιδιωτικός τομέας μπορεί και πρέπει να συμβάλει μέσα σ' ένα σαφές νέο επιχειρηματικό πλαίσιο αναπτυξιακών κινήτρων». (Θέση 23 σελ. 27). Δηλαδή τα προνόμια βαφτίζονται κίνητρα. Τέλος επιδιώκεται «η ενίσχυση της αποτελεσματικότητας της δημόσιας διοίκησης» (Θέση 22, σελ. 27). Δηλαδή επιδιώκεται η ενίσχυση της αποτελεσματικότητας του αστικού κράτους, του μηχανισμού, καταστολής της αστικής τάξης.

Από τα παραπάνω βγαίνει αβίαστα το συμπέρασμα ότι οι θέσεις όχι μόνο δεν ανοίγουν ιδεολογικό μέτωπο αλλά χαλούν και τη — «συνείδηση της εργατικής τάξης που είναι η μόνη ελπίδα για να νικήσουμε». (Β. Ι. Λένιν).

Ένα δεύτερο μεγάλο ζήτημα είναι το ζήτημα της αυτοκριτικής εξέτασης της δράσης του κόμματος. Έτσι πέρα από τη συμμετοχή στις κυβερνήσεις Τζανετάκη-Ζολώτα που δεν γίνεται καμιά αυτοκριτική, οι θέσεις αναφέρουν ότι «καθοριστικός αντικειμενικός παράγοντας για την εμφάνιση και ανάπτυξη της κρίσης ήταν η κατάρ-

ρευση των καθεστώτων του υπαρκτού σοσιαλισμού στις χώρες της Κεντρικής και Ανατολικής Ευρώπης» (Θέση 24, σελ. 43). Και ενώ αναφέρουν αυτό αποκρύβουν την κύρια αιτία της κρίσης που ήταν η παραίτηση από την αυτοτελή πολιτική δράση από το 1982 και η πολιτική ουράς αρχικά απέναντι στο ΠΑΣΟΚ και στη συνέχεια απέναντι στην ΕΑΡ (!) και τη Ν.Δ.

Υποβαθμίζουν οι θέσεις τις ευθύνες του Πολιτικού Γραφείου και κύρια του τότε γενικού γραμματέα του Κόμματος Χ. Φλωράκη για την ανάδειξη στην Κεντρική Επιτροπή ανθρώπων που δεν πληρούσαν ούτε στοιχειωδώς τις προϋποθέσεις για να γίνουν απλά μέλη του κόμματος. Έφτασε μάλιστα να προσλάβει με διορισμό (!) μέλη της Κεντρικής Επιτροπής μετά το 12ο γιατί ήταν ενδεχόμενο το συνέδριο να τους διαγράψει και από απλά μέλη του κόμματος !!!

Οι θέσεις επιμένουν, ακόμη, ότι η περεστρόικα είχε θετική κατεύθυνση. «Για να δοθεί απάντηση στο ερώτημα γιατί η περεστρόικα από ριζοσπαστική μεταρρύθμιση στα πλαίσια του σοσιαλισμού άνοιξε το δρόμο σε μεταρρυθμίσεις καπιταλιστικού προσανατολισμού, θα χρειαστεί χρόνος ...». (Θέση 13, σελ. 16). Και λέγονται αυτά όταν η ηγεσία της «περεστρόικα» προσπάθησε να αλλάξει το χαρακτήρα σειράς κομμουνιστικών κομμάτων, ανέτρεψε τα λαϊκοδημοκρατικά καθεστώτα της Κεντρικής και Ανατολικής Ευρώπης, ξεπούλησε την Κούβα, άφησε ανενόχλητους τους μαυραγορίτες και τους μαφιόζους της Σοβιετικής Ένωσης να διαταράσσουν με τους μηχανισμούς και τα τσουβάλια χρήματα και να αποδιαρθρώνουν, να διαλύουν την οικονομία. Τέλος έφτασε στο σημείο να διαλύσει το ίδιο το ΚΚΣΕ και να κλείσει τα γραφεία του. Αποτελεί παγκόσμια πρωτιά το κατόρθωμα της ηγεσίας της «περεστρόικα» να διαλύσει το ΚΚΣΕ ενώ εκλέχτηκε για να το καθοδηγήσει.

Οι θέσεις, επίσης, δεν τολμούν να πουν ότι οι εκτιμήσεις της ολομέλειας του ΚΚΕ τον Γενάρη 1990 ήταν λαθεμένες, μιας και αποφαινόταν ότι η «περεστρόικα» ήταν επανάσταση μέσα στην επανάσταση. «Οι εκτιμήσεις της ολομέλειας της ΚΕ το Γενάρη 1990 γις τις εξελίξεις στις χώρες του υπαρκτού σοσιαλισμού... αποδείχτη-

κε ότι δεν ήταν σε όλα τα σημεία αντικειμενικές και επαρκείς». (Θέση 11, σελ. 16).

Τέλος και κει που γίνεται αυτοκριτική, όπως το θέμα της δημοσίευσης πραξικοπηματικά του Κοινού Πορίσματος ΚΚΕ-ΕΑΡ πριν εγκριθεί από την Κεντρική Επιτροπή και της αλλαγής της θέσης για την ΕΟΚ χωρίς την έγκριση της ΚΕ, δεν επιμερίζονται ευθύνες. Δεν φταίει κανένας για την κάλυψη του πραξικοπηματιών; Μπορεί δηλαδή ο τότε γενικός γραμματέας του Κόμματος Χ. Φλωράκης να ανέχεται να παραβιάζεται βάνουσα το καταστατικό και να παραμένει μέλος της ΚΕ;

Ένα τρίτο ζήτημα είναι το δέος που διακατέχει τις θέσεις απέναντι στην αστική τάξη. Έτσι, πουθενά στις θέσεις δεν αναφέρεται η λέξη επανάσταση. Οι θέσεις γράφουν ότι το ΚΚΕ είναι κόμμα «σύγχρονο, μαχητικό, λαϊκό, πατριωτικό και διεθνιστικό» δεν τολμούν να πουν ότι είναι επαναστατικό που είναι το κύριο χαρακτηριστικό ενός κομμουνιστικού κόμματος. Και αφού δεν τολμούν να πουν τη λέξη επανάσταση σκεφτείτε πόσο θα τολμήσουν να προετοιμάσουν την επανάσταση. Πέρα απ' αυτό οι θέσεις κάνουν ανάλυση της διεθνούς κατάστασης που οδηγεί στο συμπέρασμα δημιουργίας Διεθνούς νέου τύπου που θα συντονίζει, τουλάχιστον, τη διεθνή αλληλεγγύη. Όμως, δεν τολμούν να κάνουν αυτό το βήμα. Φοβούνται μην τους παρεξηγήσει η άρχουσα τάξη. Άλλωστε η ηγεσία του ΚΚΕ με κάθε ευκαιρία εξορκίζει την προοπτική αυτή.

Τέλος ενώ σήμερα υπάρχει μόνο το ΝΑΤΟ οι θέσεις μιλούν για «διάλυση των στρατιωτικών συνασπισμών» (Θέση 2, σελ. 7) — σε άλλο σημείο θέτουν, βέβαια, σωστά το θέμα — και ενώ στη Μεσόγειο υπάρχει μόνο ο βος αμερικάνικος στόλος οι θέσεις μιλούν για Μεσόγειο «χωρίς ... ξένους στόλους» (Θέση 9, σελ. 13).

Αυτά, βέβαια, δεν είναι πρωτόγνωρα. Απλώς αποτελούν συνέχεια των προηγούμενων ανάλογων τοποθετήσεων που δεν θέλουν να ξεφύγουν από την παράδοση, που το απόγειό της ήταν να υπογράψουν οι εκπρόσωποι του ΚΚΕ στο Λίβανο σαν συμφωνία το λόγο που εκφώνησε ο Γ. Παπανδρέου.

Το τελευταίο ζήτημα είναι τα κενά που παρουσιάζουν οι θέσεις.

Μετά την αντεπανάσταση στις χώρες της Κεντρικής και Ανατολικής Ευρώπης — και όχι, όπως εσφαλμένα αναφέρουν, οι θέσεις για κατάρρευση — και την ανάγκη για προσδιορισμό του σοσιαλιστικού οράματος είναι θεμελιακό ζήτημα η αυτοκριτική εξέταση, με βάση τη μαρξιστικο-λενινιστική διδασκαλία, των εξελίξεων στις χώρες αυτές. Αυτό, όμως, ουσιαστικά δεν γίνεται στις θέσεις. Επίσης δεν εξετάζεται η σύγχρονη εποχή των ολοκληρώσεων και της ανασυγκρότησης του καπιταλισμού. Ακόμη οι θέσεις δεν απαντούν στα ζητήματα που δημιουργούν οι νέες τεχνολογίες με αποτέλεσμα να παραμένουν περιθώρια σπέκουλας σε βάρος της ιδεολογίας της εργατικής τάξης.

Είναι φανερό, έτσι, ότι οι θέσεις ούτε καν αισθάνονται την ανάγκη να απαντήσουν στην πρόκληση της εποχής που είναι η ανάπτυξη της θεωρίας μας στις σημερινές συνθήκες.

Γίνεται, βέβαια επίκληση του καταστατικού. (Δεν μπορεί να συκληθεί έκτακτο συνέδριο για τα ίδια θέματα πριν περάσει ένας χρόνος, άρθρο 25). Επίσης ότι δεν υπάρχουν άνθρωποι για να κάνουν τις αναγκαίες επεξεργασίες. Αυτά είναι εντελώς αβάσιμα. Θέληση δεν υπάρχει, όχι άνθρωποι. Όσον αφορά την παραπομπή στην επεξεργασία του προγράμματος ισοδυναμεί με πρόσχημα για να μη δοθεί απάντηση στα καυτά ζητήματα.

Οι κομμουνιστές έχουν χρέος να παρέμβουν αποφασιστικά με κάθε πρόσφορο μέσο. Η πείρα των συντρόφων του ΚΚΣΕ που συμφωνούσαν ακόμη και στη σοσιαλδημοκρατικοποίηση με αποτέλεσμα να φτάσει στην διάλυση δεν μας επιτρέπει να σωπαίνουμε. Έχουμε χρέος απέναντι στην εργατική τάξη, στην ιστορία, να ανασυντάξουμε το κομμουνιστικό κίνημα.

Έχει σταλεί στην ΕΛΕΥΘΕΡΟΤΥΠΙΑ

Σύγχρονος είναι όποιος χειροκροτεί τον ιμπεριαλισμό!

**ΑΠΟΣΠΑΣΜΑΤΑ ΑΠΟ ΤΗ ΣΥΖΗΤΗΣΗ
ΜΕ ΤΟ ΔΗΜΟΣ. ΜΑΚΗ ΤΡΙΑΝΤΑΦΥΛΛΟΠΟΥΛΟ
ΚΑΙ ΤΟ ΣΠ. ΑΥΚΟΥΔΗ μέλος του Ε.Γ. της ΕΑΡ.**

Δημ.: Κύριε Κάππο θα ήθελα ν' αρχίσω μ' εσάς και θα ήθελα να μου πείτε αν πιστεύετε στον ΣΥΝ και αν δεν πιστεύετε γιατί όχι.

Κ. Κάππος: Κοιτάξτε κύριε Τριανταφυλλόπουλε επειδή σήμερα παρακολούθησα τους σταθμούς μία ώρα είδα να λένε για διάφορα ζητήματα δευτερεύοντα. Θα μου επιτρέψετε λοιπόν πρώτα να αναφερθώ σε δυο τρία ζητήματα πιο επίκαιρα και μετά να μπούμε στο συγκεκριμένο ζήτημα και ότι άλλο θέλετε.

Δημ.: Θα ήθελα να συντομέψουμε το χρόνο.

Κ. Κάππος: Κατ' αρχήν δεν εκπροσωπώ καμιά από τις απόψεις που υπάρχουν στην ΚΕ του ΚΚΕ. Ανήκω σε μια ομάδα-τάση της αριστεράς που έχει σαν στόχο την ανασύνταξη και αναζωογόνηση του επαναστατικού λαϊκού κινήματος. Εκείνο που ήθελα να τονίσω επίσης είναι ότι όλοι μας πρέπει να δούμε αυτοκριτικά απέναντι στους κομμουνιστές τις ευθύνες μας για τις εξελίξεις και την πορεία του κινήματος μέχρι σήμερα.

Δημ.: Ωστόσο κύριε Κάππο εκπροσωπείτε την σκληρότερη τάση στο ΚΚΕ.

Κ. Κάππος: Δεν ξέρω αν είναι η σκληρότερη. Εκείνο που ξέρω είναι ότι έχω γαλουχηθεί με τους αγώνες της Εθνικής Αντίστασης, του Δημοκρατικού Στρατού, του κινήματος της ΕΔΑ, των Λαμπράκηδων, της αντιχουντικής πάλης. Μέσα από αυτή την αυτοκριτική εξέταση πρέπει να γίνει κατανοητό και αποδεκτό ότι ο ηγετικός πυρήνας του ΚΚΕ έχει βασικές ευθύνες και δεν μπορεί

να παίξει κανένα ρόλο στην ανασύνταξη του κινήματος. Τέλος θέλω να πω ότι με καλούν όλοι οι σταθμοί για να μιλήσω για το ΚΚΕ. Νομίζω ότι είναι ένα πρόβλημα που συνδέεται με τα προβλήματα του λαού και της εργατικής τάξης αλλά υπάρχουν και άλλα προβλήματα. Δεν είναι δυνατόν να ακριβαίνουν τα πάντα, όταν οι μισθοί καθιλώνονται, κόβονται οι συντάξεις και να μη γίνεται λόγος γι' αυτά τα ζητήματα. Έχουμε ακόμη το θέμα της επιστροφής από τη Γερμανία του δανείου που μας πήραν οι ναζιστές στην κατοχή και δεν τολμάει η κυβέρνηση, αλλά ούτε και η αντιπολίτευση να το θέσει. Λέει το ΠΑΣΟΚ ότι το έβαλε το θέμα ο κ. Α. Παπανδρέου το 1965, αλλά γιατί δεν το έβαλε το 1985, τι έκανε το 1985; Η σύμβαση έληξε το 1945 με το τέλος του πολέμου. Έπρεπε να εξοφληθεί τότε αυτό το χρέος που είναι 13,5 δισ. δολάρια δηλαδή όσο το εξωτερικό χρέος.

Δημ.: Σήμερα όμως δεν σας χάλεσα γι' αυτό.

Κ. Κάππος: Έπρεπε, όμως, να το πω για να ξέρουν οι ακροατές ότι ξέρουμε να κάνουμε κι εμείς τη δουλειά μας.

Δημ.: Βεβαίως να τα πείτε.

Κ. Κάππος: Κι εσείς τη δουλειά σας κάνετε. Δεν είναι βέβαια δικός μας ο σταθμός.

Δημ.: Νομίζω ότι είναι δικά σας τα μικρόφωνα όταν είστε προσκεκλημένοι.

Κ. Κάππος: Ναι αλλά πρέπει να υπάρχει κάποια ευαισθησία στο θέμα που βάζω...

Δημ.: Κύριε Κάππο δεν θέλω καμιά ευαισθησία. Θέλω να βγάλετε έξω αυτά που έχετε μέσα στην καρδιά σας και πιστεύω ότι μόνο έτσι μπορεί να υπάρξει σύγκλιση και μπορεί ο ένας να αντιληφθεί τον άλλον. Ωστόσο σήμερα δεν σας φώναξα για το ΚΚΕ αλλά για την κρίση της Αριστεράς. Κι εσείς έχετε γράψει μια ιστορία στο ΚΚΕ, όπως και να έχει το θέμα.

Κ. Κάππος: Εντάξει.

Δημ.: Δεν νομίζω ότι αμφισβητείται αυτή η ιστορία.

Κ. Κάππος: Δεν είμαι αρμόδιος για να το κρίνω. Όσον αφορά το ΣΥΝ. Το ζήτημα των συμμαχιών ενός κομμουνιστικού κόμματος είναι βασικό. Πάντα επιδιώκει συμμαχίες. Σήμερα όμως μετά τις εξελίξεις στις ανατολικές χώρες υπάρχει ένα πρόβλημα στρατηγικής για το ΚΚΕ. Υπάρχει θέμα ανάδειξης της στρατηγικής δηλαδή να ξέρει ο λαός πού πάει, τι θέλει, τι λέει; Όταν λοιπόν υπάρχει αυτό το πρόβλημα, δεν μπορεί να πάει σε συμμαχίες με πλατιές δυνάμεις, γιατί όσο να 'ναι υποβαθμίζεται και δεν μπορεί να αναδειχθεί ο ρόλος του. Άλλωστε με αυτά που λένε στον ΣΥΝ κινδυνεύουν να παραξεγηθούν.

Δημ.: Δηλαδή;

Κ. Κάππος: Λένε ότι οι κοινωνικές δυνάμεις πρέπει να κάνουν διάλογο για να ξεπεράσουν τις διαφορές τους. Οι κοινωνικές δυνάμεις δηλαδή οι τάξεις. Μα σε ποιους απευθύνονται; Λένε ακόμα να εξασφαλίσουν σταθερούς κανόνες για την επιχειρηματική πρωτοβουλία. Μα αυτά μας τα έλεγαν τόσα χρόνια στη Βουλή οι βιομήχανοι στέλνοντάς μας υπομνήματα, που μας έλεγαν ότι θέλουν σταθερούς κανόνες για την επιχειρηματική πρωτοβουλία. Λένε ακόμα για αυτόνομη δημόσια διοίκηση. Λένε για τα κόμματα ότι έχουν μηχανισμούς. Ενώ για τον κρατικό μηχανισμό, το μηχανισμό του αστικού κράτους λένε να γίνει αυτόνομος. Χρειάζεται νομίζω μια σοβαρότητα και μια ευαισθησία απέναντι στο λαό.

Δημ.: Κύριε Κάππο έχετε επανειλημμένα μιλήσει για δεξιά στροφή του ΚΚΕ και για τις δεξιές ροπές του ΣΥΝ δηλαδή για να καταλάβουμε καλά κατηγορείτε το ΣΥΝ και το ΚΚΕ για δεξιές τάσεις και ως κύριο υπαίτιο θεωρείτε το ΚΚΕ;

Κ. Κάππος: Κοιτάζτε έχω δικαίωμα να κάνω κριτική. Όταν μπήκα στο ΚΚΕ το 1968 είχε μια ορισμένη ιδεολογία ένα ορισμένο πρόγραμμα ορισμένες αρχές. Στην πορεία έβλεπα να αλλοιώνεται, να αλλάζει χαρακτήρα.

Δημ.: Γιατί δεν βλέπετε τον ΣΥΝ σαν τη συνισταμένη των αριστερών δυνάμεων που μπορούν να ενωθούν και να προχωρήσουν.

Κ. Κάππος: Γενικά δεν είμαι κατά. Αλλά στις συγκεκριμένες συνθήκες που υπάρχει θέμα ανάδειξης της στρατηγικής και μελέτης των προβλημάτων του υπαρκτού σοσιαλισμού — του ανύπαρκτου στην Ευρώπη σήμερα — νομίζω ότι το ΚΚΕ δεν μπορεί να συμμετέχει στον ΣΥΝ. Πρέπει ν' ακολουθήσει ένα δικό του αυτόνομο και αυτοτελή ρόλο γιατί οι άλλες δυνάμεις του ΣΥΝ προσπαθούν να το καθυποτάξουν, του αφαιρούν τον αυτόνομο ρόλο, το υποχρεώνουν να κάνει διάφορα παιχνίδια, να λέει άλλα εδώ, άλλα εκεί. Έχει χάσει την αξιοπιστία του και πρέπει να την επανακτήσει.

Σπ. Λυκούδης: Εγώ πιστεύω στον ΣΥΝ. Πιστεύω ότι υπήρξε μια ιστορική αναγκαιότητα για τη χώρα και την Αριστερά. Ήταν μια συνάντηση της Αριστεράς για να βγει η Αριστερά από το περιθώριο, να αρθρώσει έναν πολιτικό λόγο αποτελεσματικό και να πει τη δική της άποψη. Να παρέμβει ορμητικά στο πολιτικό πεδίο. Αυτό έκανε ο ΣΥΝ και μέσα από τον ΣΥΝ έχω την εντύπωση ότι αναπτερώθηκαν οι ελπίδες χιλιάδων και χιλιάδων αριστερών στην Ελλάδα. Έτσι βλέπω τον ΣΥΝ και με αυτή την έννοια αγαπώ — δεν νομίζω ότι αυτό είναι συναισθηματικό — τον ΣΥΝ. Κοιτάζτε όμως, θέλω να κάνω μια παρατήρηση σ' αυτά που είπε ο φίλος και σύντροφος Κώστας Κάππος πριν. Θέλω να πω από την αρχή ότι τιμώ και εκτιμώ τον Κ. Κάππο με την μακριά ιστορική αγωνιστική διαδρομή και αν συγκρουστώ, θα συγκρουστούν απόψεις και όχι πρόσωπα. Νομίζω, και δω διαφάνηκε πώς αντιλαμβανόμαστε σαν αριστεροί τη συνάντηση των αριστερών σήμερα. Ο Κώστας έλεγε πριν όταν τον ρωτήσατε για τον ΣΥΝ. Απάντησε ναι. Καλός θα ήταν ή δεν θα ήταν. Έτσι όπως έγινε ο ΣΥΝ. Σαν τι όμως; Σαν την πολιτική των συμμαχιών του ΚΚΕ. Είναι μια παλιά εδραιωμένη μέσα από δεκαετίες αντίληψη για το ρόλο της Αριστεράς της ευρείας και τα κομμουνιστικά κόμματα. Όπου το κομμουνιστικό κόμμα είναι η μια μοναδική αληθής και πρωτοπόρα δύναμη η οποία μερικές φορές μπορεί να κάνει και συμμαχίες. Δεν είναι κακό πράγμα, αλλά

εν πάση περιπτώσει τόσες συμμαχίες κάνει γύρω του μαζί με κάποιους ανθρώπους ή κάποιους παράγοντες. Αυτό παραμένει όμως ο πόλος και η διέξοδος για τον αριστερό σήμερα στην Ελλάδα ή και παλιότερα κλπ. Είναι μια τελείως διαφορετική προσέγγιση. Εγώ μιλάω για ιστορική συνάντηση όλων των ρευμάτων. Ο Κώστας μιλάει για συμμαχίες του ΚΚΕ. Πρέπει να ομολογήσουμε ότι το ΚΚ είναι μια συνιστώσα μέσα στους κόλπους του ΣΥΝ. Εδώ όμως τίθεται τώρα το ερώτημα εάν με τις δημοκρατικές διαδικασίες και με τις αρχές τις κοινοβουλευτικές θα πρέπει να τηρηθεί η αρχή του δικαίου του ισχυρότερου. Κοιτάξτε αυτά τα πράγματα είναι λίγο, ειλικρινά το λέω και θέλω να το καταλάβετε, χ. Τριανταφυλλόπουλε, μακριά από την αντίληψη αυτή που ένας σύγχρονος πρέπει να έχει για τη συνάντηση που λέμε των αριστερών. Τώρα το ΚΚΕ μπορεί ή δεν μπορεί να είναι η ισχυρότερη συνιστώσα. Αυτό είναι θέμα εκτιμήσεων αριθμών. Το πιθανότερο είναι η ισχυρότερη δύναμη. Ότι ήταν μάλλον, γιατί τώρα πρέπει να δούμε και πως διαμορφώνεται η κατάσταση στον ΣΥΝ.

Δημ.: *Είπατε ένα όρο που με ενδιαφέρει «σύγχρονος αριστερός».*

Τον αποδέχεστε χ. Κάππο;

Κ. Κάππος: Πάντα οι αριστεροί ήταν σύγχρονοι. Το ΚΚΕ δηλαδή τη γραμμή δεν τη διαμόρφωνε στα σαλόνια. Τη διαμόρφωνε μέσα στις μάζες στα εργοστάσια, στις γειτονιές — τώρα έχει σταματήσει — στα σχολεία.

Δημ.: *Γιατί έχει σταματήσει τώρα;*

Κ. Κάππος: Γιατί θέλει να συμμετέχει σε κυβερνήσεις. Δεσμεύτηκε για την ΕΟΚ και το ΝΑΤΟ. Στο συνασπισμό λένε είμαστε σύγχρονοι και δέχονται την ΕΟΚ και το ΝΑΤΟ. Ο Συνασπισμός δέχεται την αστική ιδεολογία, δέχεται τις αστικές αρχές και λέει είμαστε σύγχρονοι και είναι δογματικοί όσοι δεν δέχονται την ΕΟΚ και το ΝΑΤΟ ή τις μεταρρυθμίσεις.

Δημ.: *Το ότι το ΚΚΕ δεν αποδέχεται την οικονομική διαφάνεια αυτό είναι μια σύγχρονη έκφραση πολιτική;*

Κ. Κάππος: Κοιτάξτε είμαι λογιστής. Και στη Βουλή έλεγα ότι

τα λογιστικά βιβλία να δίνονται στα συνδικάτα. Δεν είδα καμιά επιχείρηση να τα δίνει. Μάλιστα ο μακαρίτης ο Μένιος ο Κουτσόγιωργας που είχε δυνατό ταξικό ένστικτο όταν είπα κάποτε οι μαγνητοταινίες να δίνονται στους εργάτες, τις ταινίες δηλαδή που είναι τα λογιστικά βιβλία, ο Στέφανος Μάνος που τώρα είναι υπουργός, είπε συμφωνούμε με τον κ. Κάππο. Τότε σηκώνεται επάνω ο Μένιος και λέει: Μα δεν καταλάβατε τίποτε κύριε Μάνο, τι ζητάει το ΚΚΕ; Βρε τα λογιστικά βιβλία ζητάει να τα δώσουμε στους εργάτες. — Α, να με συγχωρείτε — απαντάει ο Μάνος. Εγώ δεν εννοούσα αυτό. Τις ταινίες εννοούσα με τα ε-χλογικά αποτελέσματα.

Δημ.: Μάλιστα συμβαίνουν αυτά τα ευτράπελα. Όμως συμφωνείτε μ' αυτή τη διαφάνεια;

Κ. Κάππος: Βεβαίως υπάρχει πρόβλημα. Δεν λέω ότι δεν υπήρξαν κατά καιρούς προβλήματα στο ΚΚΕ. Ρώτησα κάποτε τον Κοτζιά που ήταν στην ιδεολογική επιτροπή τι επεξεργασίες χάνανε από το '74 και μετά. Τι προσφέρατε στην εργατική τάξη, στο λαό, ως πούμε στην κοινωνία, από επεξεργασίες της σημερινής πραγματικότητας; Μου απαντάει, το διχομματισμό, δηλαδή ότι το ΠΑΣΟΚ και η Νέα Δημοκρατία είναι το ίδιο. Επομένως ο Φλωράκης μπορεί να πάει και με τη Νέα Δημοκρατία. Επομένως αυτό είναι επεξεργασία σύγχρονη;

Δημ.: Ως κύριο σημείο τριβής εμφανίζονται τα οικονομικά του ΚΚΕ για τα οποία η μεν συντηρητική μερίδα δεν θέλει και δεν επιθυμεί τη διαφάνεια οι δε ανανεωτικοί και οι υπόλοιπες συνιστώσες του ΣΥΝ την απαιτούν. Για πέστε μου λοιπόν εσείς το θεωρείτε σωστό αυτό; Ναι η όχι; Είναι δυνατό σήμερα με τους ρυθμούς που ζει η σημερινή κοινωνία να υπάρχουν τέτοια άβατα;

Κ. Κάππος: Βεβαίως πρέπει να υπάρχει διαφάνεια αλλά κάτω από ορισμένους όρους και συγκεκριμένη έκταση π.χ. αν πάω και μου δώσει κάποιος 1 εκατομμύριο με βάση τους παλιούς κανόνες

που δε δίνουμε στοιχεία στη δημοσιότητα πώς τώρα θα δοθούν στη δημοσιότητα; Από δω και πέρα να πούμε ότι τα δίνουμε στη δημοσιότητα και με βάση αυτό να πάμε να συγκεντρώσουμε χρήματα. Από δω και πέρα όμως. Όσο πάντως ήμουν εγώ στο ΚΚΕ, εάν δοθούν στη δημοσιότητα στοιχεία για την περίοδο αυτή θα το θεωρήσω προδοσία. Ξέρουμε ότι στην εξορία έφεραν κόσμο γιατί είχε δώσει κάποια συνδρομή στην ΕΔΑ. Κοινοβουλευτικό κόμμα ήταν και τους έφεραν εξορία. Άμα γίνει μια κατάσταση ανώμαλη τι γίνεται; Η ζωή είναι πολυκύμαντη. Αλλά όχι βέβαια να πουλάμε διαμερίσματα του κόμματος στον υπεύθυνο του πολιτικού γραφείου για τα οικονομικά.

Δημ.: Κύριε Κάππο πρέπει να καταλάβουμε ότι υπήρχε κάποιος συνωμοτισμός τότε και υπήρχαν όλα αυτά κρυφά διότι κινδύνευαν από τις αρχές Ασφαλείας και από διάφορες άλλες δυνάμεις αν αποδειχθεί ότι έδωσε ένα εκατομμύριο ή δυο εκατομμύρια στο ΚΚΕ;

Κ. Κάππος: Όχι, άμα το πούμε, από δω και πέρα θα δίνονται τα στοιχεία στη δημοσιότητα κι ότι θα υπάρχει διαφάνεια για να το ξέρει ο κόσμος που πάμε και απευθυνόμαστε, συμφωνώ με τη διαφάνεια.

Δημ.: Αλλά διαφάνεια πρέπει να υπάρξει και για το ταμείο για να μάθει ο κόσμος τα περιουσιακά στοιχεία του ΚΚΕ. Τι λεφτά έχει.

Κ. Κάππος: Από τη στιγμή που τα πήραμε από τον άλλον και του είπαμε ότι εγώ μόνο το ξέρω;

Δημ.: Εσείς την κάνετε αυτή τη δουλειά κύριε Κάππο;

Κ. Κάππος: Βεβαίως έβγαινα στην «πιάτσα» και σε δυο ώρες, μπορούσα να μαζέψω μέχρι και πενταχόσιες χιλιάδες χωρίς να το καταλάβω. Ο κόσμος απέναντι στο ΚΚΕ αισθάνεται κάτι το ιδιαίτερο, αισθανόταν μάλλον, γιατί τώρα έχει χάσει την αξιοπιστία του. Ακόμη και δεξιοί σου λένε εσείς είστε σοβαροί άνθρω-

ποι. Λέτε την αλήθεια. Θυσιαζόσαστε για κείνο που πιστεύετε.

Δημ.: 'Όταν όμως χ. Κάμπο κυκλοφορούν φήμες για εμπόριο όπλων και ναρκωτικών και έσοδα από τέτοιους πόρους, κακοήθεις φήμες, εγώ θα τις χαρακτηρίζα, δεν οφείλει ένα κόμμα να έχει την έξωθεν καλή μαρτυρία;

Κ. Κάπος: Θα σας απαντήσω για το προηγούμενο που είπατε. Κίνδυνοι και τώρα υπάρχουν· το σπουδαστικό και το συνδικαλιστικό δεν δημιουργήθηκε στην Ασφάλεια; Η ταξική πάλη έχει τη δική της λογική. Πρέπει να το καταλάβουμε. Δεν πρέπει να περάσετε ότι πέρασα εγώ για να καταλάβετε ποια είναι η λογική της ταξικής πάλης.

Δημ.: Δεν αμφιβάλλω ότι ταλαιπωρηθήκατε.

Κ. Κάπος: Το θέμα δεν είναι ότι ταλαιπωρήθηκα. Το θέμα είναι ότι κατάλαβα τι γίνεται. Το οποίο δεν είχα καταλάβει μέχρι το 1967. Πέρα απ' αυτό εμένα μου κάνει εντύπωση που την παραμονή του συνεδρίου βγήκε το θέμα των όπλων. Τόσον καιρό δεν υπήρχε για να το βγάλουν οι εφημερίδες; Τη στιγμή που πρέπει να γίνει παρέμβαση υπέρ του Ανδρουλάκη τότε γράφει ο τύπος για το θέμα. Πώς θέλετε να τους πιστέψουμε; Εν πάση περιπτώσει αν δώσουν τα λογιστικά βιβλία στα συνδικάτα συμφωνώ και στα κόμματα να υπάρχει διαφάνεια. Αν δε δίνονται όμως τα λογιστικά βιβλία στους εργάτες να ξέρουν πώς πηγαίνει η εταιρεία, η δουλειά... 'Όχι, να λέμε για λαϊκή συμμετοχή — πώς τα λένε — δημοκρατικό έλεγχο και να προσπαθούμε να ρίξουμε στάχτη στα μάτια της εργατικής τάξης.

Σπ. Λυκούδης: Δεν είναι ακριβώς το ίδιο πράγμα τώρα, ένας εργοδότης, ένας μεγαλοκαπιταλιστής, ένας ιδιοκτήτης ο οποίος τα λογιστικά βιβλία δεν τα δίνει στους εργάτες... Κώστα δεν τα δίνει γιατί η επιχείρησή του εκμεταλλεύεται τους εργάτες... και θέλω να πω ότι δεν έχει καμιά σχέση ένα κόμμα με μια τέτοιου τύπου σχέση που τους εκμεταλλεύεται. Έχει ηγεσία και οπαδούς και οι οπαδοί είναι ισότιμοι με την

ηγεσία στα θέματα της διαχείρισης και του ελέγχου των οικονομικών του κόμματός τους. Επαναλαμβάνω ότι κατά την εκτίμηση τη δική μου όλα τα κόμματα πρέπει να έχουν διαφάνεια οικονομική. Επομένως και το ΚΚΕ. Ειδικότερα όμως για τα οικονομικά του ΚΚΕ να μην κάνω κανένα άλλο σχόλιο γιατί δεν είμαι στο ΚΚΕ και είναι εξαιρετικά λεπτό ζήτημα.

Κ. Κάππος: Πάντως εγώ θέλω να κάνω μια δήλωση. Θα το θεωρήσω προδοσία να δοθούν στη δημοσιότητα οποιαδήποτε στοιχεία για τα οικονομικά του ΚΚΕ διότι όταν παίρναμε τα χρήματα δεν λέγαμε ότι θα δώσουμε τα στοιχεία στη δημοσιότητα. Αν έχουν σκοπό να το κάνουν από δω και πέρα, να το δηλώσουν πρώτα. Βεβαίως ο σύντροφος εδώ λέει αυτά που λέει, αλλά όταν τα δίνει ο άλλος το ένα εκατομμύριο ή δύο δεν τα δίνει δημόσια. Όποιος θέλει να τα δώσει δημόσια πάει στο Ριζοσπάστη και δημοσιεύει αυτά που έδωσε.

Δημ.: Τα γνωρίζετε εσείς για τα οικονομικά του Κόμματος;

Κ. Κάππος: Κοιτάξτε δεν με απασχόλησε σοβαρά το ζήτημα.

Δημ.: Είχατε πρόσβαση;

Κ. Κάππος: Όχι, πρόσβαση δεν είχα ακριβώς, αλλά όπου ερχόμουν σ' επαφή υπήρχε πρόβλημα με τη διαχείριση π.χ. πήγα κάποτε να βγάλω ένα εισιτήριο για τις Βρυξέλλες όταν ήμουν στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και μου λένε ότι ο λογαριασμός είναι 30.000 δρχ. Εν τω μεταξύ είχα πάει πριν στη Ν. Υόρκη και είχα πληρώσει 35.000. Τους είπα ότι πλήρωσα 35.000 για τη Ν. Υόρκη και τώρα θα πληρώσω για τις Βρυξέλλες 30.000; Ακύρωσα το εισιτήριο και ρώτησα μόνος μου πρακτορείο πόσο στοιχίζει. Μου λένε 19.000. Πήγα κι έβγαλα εκεί το εισιτήριο. Δεν τα κλέβουν τα λεφτά αυτοί που τα δίνουν στο ΚΚΕ. Οι άνθρωποι κάνουν θυσίες και δεν μπορεί να τα διασπαθίζει το ΚΚΕ.

Δημ.: Δηλαδή το ΚΚΕ όταν εσείς το υπηρετούσατε και θητεύατε εκεί έδινε τα λογιστικά βιβλία στους εργαζόμενους;

Κ. Κάππος: Μα σας είπα· το σπουδαστικό και το συνδικαλιστικό ξαναδημιουργούνται. Άμα θέλει να μαζέψει λεφτά δεν πρέπει να δώσει τα βιβλία του. Αν τα δώσει δεν θα ξαναπάρει πεντάρα.

Δημ.: Θα ήθελα λοιπόν να πάμε σ' ένα άλλο κεφάλαιο. Να ρωτήσω τι καθορίζει επιτέλους την πορεία της Αριστεράς. Οι εξελίξεις του κόσμου και οι ραγδαίες ανακατατάξεις ή οι αρχέγονες θεωρίες του κομμουνισμού που γεννήθηκαν πριν από εκατό και πλέον χρόνια;

Σπ. Λυκούδης: Βεβαίως κύριε Τριανταφυλόπουλε, εμείς έχουμε επανειλημμένα διατυπώσει την άποψη. Είναι γραμμένη και στο διακηρυχτικό κείμενο του ΣΥΝ ότι στην εποχή μας που αλλάζει τόσο ραγδαία η ζωή, αν θέλει και η Αριστερά να προσαρμοστεί στη ζωή πρέπει και η ίδια ν' αλλάξει. Ν' αλλάξει εννοούμε να κάνει μια ενδοσκόπηση, να ξανακοιτάξει την πορεία της, να ξαναδεί τα οράματά της, να ξαναφωτίσει την πορεία της, να ξαναφωτίσει τα οράματά της. Να βγει από μερικά σκοτάδια στα οποία είχε μπει. Να ξανακοιτάξει τον ίδιο τον εαυτό της και να ξανανοίξει καινούργιους δρόμους. Μ' αυτή την έννοια έχετε δίκιο, ούτε αρχέγονα πρότυπα ούτε εμμονές σε δεδομένα που μπορεί η ίδια η ζωή σήμερα να τα θέτει στη γωνία. Αξιοποιεί ό,τι καλύτερο υπάρχει από αυτά, αλλά συνολικά να μη θεωρεί ότι σήμερα αυτά, όπως είναι, ανοίγουν δρόμους. Πρέπει να ξαναδεί η Αριστερά τα οράματά της στην εποχή μας. Να τα προσαρμόσει. Όταν έλεγα πριν σύγχρονος αριστερός δεν εννοούσα το θέμα όπως πριν πήγε ο Κώστας να το προσεγγίσει, ότι ο αριστερός είναι σύγχρονος γιατί πάντα είναι μέσα στη ζωή κλπ. Αυτή είναι μια πολύ όμορφη και σχετική έννοια του σύγχρονου. Απολίτιχη όμως, γιατί σύγχρονος είναι αυτός που μπορεί να αφογκράζεται τα μηνύματα της εποχής και απέναντι σε αυτά τα μηνύματα που ακούει ν' ανοίγει τους δρόμους που υποθέτω ότι μηνύουν αυτά τα μηνύματα. Έτσι είναι ένας σύγχρονος και όχι επειδή είναι από τη φύση του σαν αριστερός πάντα σύγχρονος.

Δημ.: Κύριε Κάππο μιλούσα με τον Πρόεδρο της κοινοβουλευτικής ομάδας του ιταλικού Κομμουνιστικού Κόμματος που μας έδωσε και μια πολύ ωραία συνέντευξη για την τρομοκρατία και

όπως γνωρίζετε ο Λούτσιο Μάγχρι ακολούθησε τη δική σας τακτική, αποσπάστηκε από το ΚΚΙ και εγκατέλειψε το σύντροφο Οκέτο, γιατί, όπως μας έλεγε, μια μέρα του εμφανίστηκε με ένα δεντράκι για σύμβολο και χωρίς το σφυροδρέπανο και όλη αυτή την ιστορία που είχε το κόμμα του. Ωστόσο όμως ομολόγησε πως αυτή η διάσπαση ήταν ήττα για όλους. Ήταν η πιο σκληρή η πιο πικρή ήττα. Και εγώ σας ρωτώ· εσείς διαφωνήσατε και φύγατε από το ΚΚΕ;

Κ. Κάππος: Διαγράφηκα. Δεν έφυγα. Διαφώνησα κατ' αρχήν αλλά δεν ήθελα να φύγω ποτέ από το ΚΚΕ. Δεν το χαρίζω σε κανένα. Με διέγραψαν.

Δημ.: Σας διέγραψαν, σας απομάχρυναν. Και λέω τώρα. Η μια διάσπαση ακολουθεί την άλλη. Εσείς με τη σειρά σας δεν θέλετε τις συνιστώσες της Αριστεράς. Αν οι αριστεροί μεταξύ τους δεν μπορούν να επικοινωνήσουν πώς είναι δυνατό να επικοινωνήσουν με τις μάζες και να πάρουν τα προβλήματά τους και τα μηνύματά τους για να δημιουργήσουν τον κατάλληλο πολιτικό φορέα που θα δώσει λύσεις; Είναι δύσκολο κύριε Κάππο; Πώς θα τους εμπιστευθεί ο κόσμος;

Κ. Κάππος: Αυτό το ζήτημα είναι πολύπλοκο.

Δημ.: Είναι πολύπλοκο αλλά είναι πραγματικό.

Κ. Κάππος: Ναι κοιτάξτε πριν πάω γι' αυτό το ζήτημα θα ήθελα να πω δυο λόγια σ' αυτά που ειπώθηκαν. Ειπώθηκε πως η ιδεολογία του κομμουνισμού είναι αρχέγονη. Αυτό μου το είπε και το BBC κάποτε· ότι είμαι δογματικός κλπ. Του απάντησα: Αν για μια στιγμή αποδεχόμουν το ΝΑΤΟ και την ΕΟΚ θα ήμουν σύγχρονος; Εκεί είναι το ζήτημα, δηλαδή, να ικανοποιούμε τα αιτήματα της αστικής τάξης που θέλει να παραδοθούμε ιδεολογικά; Να αποπλιστούμε; Να αποπλίσουμε το προλεταριάτο για να είμαστε σύγχρονοι; Συμφωνώ να είμαστε σύγχρονοι, αλλά με βάση την ταξική ανάλυση, με βάση τις ταξικές θέσεις, να υπηρετούμε αυτόνομα, αυτοτελώς την εργατική τάξη, ανεξάρτητα τι ψήφους θα πάρουμε.

Δημ.: Για να δούμε γιατί ο ΣΥΝ θα έλεγε ναι στο ΝΑΤΟ και την ΕΟΚ.

Σπ. Λυκούδης: Κοιτάχτε· αυτά είναι απομονωμένες φράσεις από ένα γενικότερο προβληματισμό της εποχής μας. Βέβαια δεν είναι έτσι όπως τα λέει ο Κώστας. Εδώ δεν υπάρχουν τώρα κάποια φόβητρα να μην μας αγγίζουν και μας μολύνουν. Υπάρχουν πάρα πολλές σοβαρές πραγματικότητες που οφείλει ένας σύγχρονος αριστερός, ένας επαναστάτης της εποχής μας να τα παίρνει υπόψη του. Π.χ. δεν καταργείται καμιά έννοια της ταξικής πάλης για να αντιμετωπίσουμε με σύγχρονο τρόπο τη σύγχρονη πραγματικότητα που είναι η οικονομική κοινότητα, η ΕΟΚ. Η Ευρώπη, η Ενωμένη Ευρώπη είναι ένα καινούργιο πεδίο ταξικής πάλης. Δεν έχουμε πει ότι θα πάμε εκεί πέρα και θ' ανοίξουν οι ουρανοί και οι παράδεισοι, αλλά είναι μια πραγματικότητα διαμορφωμένη που δεν μπορούμε να αγνοήσουμε. Το να την αγνοείς είναι σαν να κάθεσαι πανευτυχής σαν αριστερός και σαν κομμουνιστής σε μια γωνιά και να λες πόσο κακοί είναι οι άλλοι. Να κάθεσαι ήσυχος και ευτυχισμένος στις δικές σου μαχαριότητες και να βλέπεις τους άλλους να παίρνουν τη ζωή, να φεύγουν. Δεν είναι αυτή η έννοια του σύγχρονου αριστερού. Ο σύγχρονος αριστερός είναι μαχόμενος αριστερός και ο σύγχρονος επαναστάτης μπαίνει εκεί που διαμορφώνεται η ζωή για να την αλλάξει. Έτσι αντιμετωπίζουμε εμείς το ΝΑΤΟ και την ΕΟΚ και τα πάντα. Όχι αποφεύγοντάς τα σαν μικρόβια που θα μας μολύνουν, αλλά μπαίνοντας μέσα για να διαμορφώσουμε καινούργιες πραγματικότητες και μιλάω για την ΕΟΚ. Τώρα για το ΝΑΤΟ είναι άλλη ιστορία. Μιλάμε για έναν πολυπολικό κόσμο. Μιλάμε ν' αντισταθεί, βέβαια, στην υπερδύναμη της Αμερικής και δεν λέμε βέβαια αυτά που λέει ο Κώστας.

Δημ.: Στο οποίο θα μένατε βέβαια.

Σπ. Λυκούδης: Το ΝΑΤΟ είναι μια πραγματικότητα διαμορφωμένη και στην Ευρώπη.

Δημ.: Φανταστείτε τι είχε να γίνει.

Σπ. Λυκούδης: Το πρόβλημα δεν είναι να το δεχτούμε χειροκροτώντας το ΝΑΤΟ. Το πρόβλημα είναι να δούμε πως κυριαρχεί σήμερα

σαν υπερδύναμη η Αμερική και πως σ' αυτήν θ' αντισταθούμε χωρίς επαναλαμβάνω αφορισμούς αλλά αντιμετωπίζοντας την πραγματικότητα, πραγματικά επαναστατικά στη ζωή μας.

Δημ.: Και φανταστείτε να ζητάει ο κύριος Κάππος από το ΝΑΤΟ να δώσει τα οικονομικά και τα λογιστικά του βιβλία στους εργαζόμενους.

Κ. Κάππος: Μια στιγμή. Θα ήθελα να πω μια λέξη για την ΕΟΚ. Κατ' αρχήν είναι η σύγχρονη μορφή του ιμπεριαλισμού όπου αναπτύχθηκαν τα μονοπώλια και απόκτησαν θυγατρικές σε ορισμένες χώρες. Έγινε και μια οργανωτική αλλαγή σε επίπεδο κρατικό. Είναι μια μορφή ιμπεριαλισμού και δεν μπορούμε εμείς βεβαίως οι κομμουνιστές να πάμε με τον ιμπεριαλισμό και να τον βοηθήσουμε να ανασυγχροτηθεί. Οι κομμουνιστές αγωνίζονται για την εθνική ανεξαρτησία, για την ανατροπή του ιμπεριαλισμού, για την ανατροπή των μονοπωλίων. Δεν μπορούμε να αποπροσανατολίζουμε το λαό. Όσον αφορά το ΝΑΤΟ. Η εργατική τάξη δεν είναι για να πηγαίνει πότε με τον ένα και πότε με τον άλλο πόλο του ιμπεριαλισμού. Το ζήτημα είναι να φτιάξει το δικό της πόλο.

Δημ.: Κύριε Λυκούδη έχω μια αγωνία για την Αριστερά στην Ελλάδα και η αγωνία μου είναι πολύ απλή... Γιατί ο κύριος Κάππος δεν μπορεί να σας βουτήξει από το χέρι και να πει: σύντροφε πάμε μπροστά να αντιμετωπίσουμε τα προβλήματα αυτού του τόπου και γιατί εσείς δεν μπορείτε να τον πείσετε. Το αντίθετο να τον αγκαλιάσετε για να βαδίσετε μαζί;

Σπ. Λυκούδης: Κύριε Τριανταφυλλόπουλε η αγωνία σας είναι και δική μου αγωνία. Σκέφτομαι τώρα αυτό που λέτε και που σας ξαναλέω το 'πα και πρίν, δεν νομίζω πως είναι συναισθηματικό, είναι βαθύτατα πολιτικό αυτό που λέτέ, σκέφτομαι το εξής.

Δημ.: Πάντως κάτι σοβαρό πρέπει να συμβαίνει γιατί δεν μπορεί ο ΣΥΝ και οι αριστερές δυνάμεις να συνεργάζονται με τη Νέα Δημοκρατία και να δίνουν δείγματα ευελιξίας, της όποιας ευελιξίας, εγώ δε λέω αν είναι καλή ή κακή — αυτό το κρίνει

ο κόσμος — και να μην μπορούν οι αριστερές δυνάμεις ν' αγκαλιαστούν και να βαδίσουν ενωμένες. Αυτό με τρομάζει εμένα τουλάχιστον σαν παρατηρητή.

Σπ. Λυκούδης: Εγώ θα έλεγα και κάτι άλλο κύριε Τριανταφυλλόπουλε. Επειδή ξαναζούμε αυτές τις μέρες μια εσωτερική τραγωδία στην Αριστερά, καινούργιες μέρες διάσπασης είναι πραγματικά τραγικό να μπορεί σ' αυτήν εδώ τη χώρα, να μην πάμε τώρα διεθνώς, ούτε ευρωπαϊκά, έτσι να μπορεί να συνενώνει στις γραμμές της αυτήν εδώ την ώρα η ΝΔ χωρίς προβλήματα διάσπασης, από βασιλικούς και χουντικούς μέχρι σύγχρονους νεοφιλελεύθερους εκσυγχρονιστές, το ΠΑΣΟΚ να μπορεί να έχει μέσα στους κόλπους του από λαϊκιστές, αυριανιστές μέχρι σύγχρονους σοσιαλδημοκράτες, και η Αριστερά να μην μπορεί, στο όνομα κάποιας κάθε φορά ιδεολογικής καθαρότητας να μην μπορεί ν' αφομοιώσει στο εσωτερικό της όλα τα ρεύματα.

Κ. Κάππος: Το ζήτημα είναι βαθιά ιδεολογικό και πολιτικό. Δεν υπάρχει θέμα καθαρότητας. Με συγχωρείτε· πήγαμε στο ΣΥΝ και μας λένε θα πάμε με τον Τζανετάκη. Μα είναι δυνατόν να χάνουμε τον αυτοτελή μας ρόλο και να υποτασσόμαστε στη ΝΔ για να διαλύσουμε δήθεν το ΠΑΣΟΚ και να το μοιράσουμε; Είναι δυνατό να το δεχτούμε αυτό;

Δημ.: Πήγατε ωστόσο.

Κ. Κάππος: Διαφώνησα και διαχώρισα τη θέση μου.

Δημ.: Μετά;

Κ. Κάππος: Όχι. Μόλις ανακοινώθηκε αυτό.

Δημ.: Αντιδράσατε από την πρώτη στιγμή;

Κ. Κάππος: Από την πρώτη στιγμή. Όχι ακριβώς από την πρώτη στιγμή, περίμενα την ψηφοφορία στη Βουλή που θα γινόταν για ψήφο εμπιστοσύνης. Θα ψήφιζα λευκό αλλά έγινε μια ψηφοφορία επειδή ο ΣΥΝ... ήταν συμπολίτευση και δεν δικαιούνταν να έχει αντιπρόεδρο.

Δημ.: Γιατί δεν θα 'πρεπε ο ΣΥΝ να συνεργαστεί με τη ΝΔ προκειμένου να προχωρήσει σε μια κυβέρνηση καθαρής;

Κ. Κάππος: Μια στιγμή· τώρα τη ΝΔ, τον Μητσοτάκη δεν τους ξέρουμε; Τριακόσια δισ. φάγανε από τις τράπεζες με τις προβληματικές και τινάξανε στον αέρα το τραπεζικό σύστημα. Η Εθνική Τράπεζα τώρα γιατί έχει τα προβλήματα και ούτε λογιστική κατάσταση παρουσιάζει. Σχεφτείτε που έχουμε βρεθεί. Ούτε λογιστική κατάσταση παρουσιάζει. Στον ισολογισμό τώρα παρουσίασε ότι είχε κέρδη. Ποιος πλήρωσε γι' αυτές τις ζημιές; Μόνο η Αριστερά λοιπόν θα μπορούσε να κάνει την κάθαρση και γι' αυτό η θέση η δική μου ήταν μόλις πάρουμε την τρίτη εντολή να σχηματίσουμε μια πλατιά κυβέρνηση και να τους πούμε, κύριοι θα ψηφίσετε εμάς για 6 μήνες ώστε να κάνουμε την κάθαρση και να διαχειριστούμε τα τρέχοντα προβλήματα. Μόνο η Αριστερά μπορούσε.

Δημ.: *Ακόμα και λαϊκό δικαστήριο αν χρειαστεί, αλλά..*

Κ. Κάππος: Μια στιγμή να ολοκληρώσω. Τώρα έχουμε το ΣΥΝ που λέει να πάμε για σταθερούς κανόνες για την επιχειρηματική πρωτοβουλία, να κάνουμε διάλογο και να υποχρεώσει εμένα με το δημοκρατικό συγκεντρωτισμό να πάω να λέω αυτά Ε! η εργατική τάξη θα φύγει. Θα μας φτύσει. Θα πει μα είστε σοβαροί; Εσείς θέλετε τους βιομηχάνους. Πηγαίνετε στο κόμμα τους.

Δημ.: *Επειδή ο χρόνος μας είναι ελάχιστος για την ακρίβεια δυο λεπτά θα ήθελα να τελειώσουμε τουλάχιστον με μια ευχή για την προσέγγιση των αριστερών δυνάμεων.*

Σπ. Λυκούδης: Εγώ το εύχομαι. Νομίζω ολόκληρη η ΕΕ του ΣΥΝ εύχεται να ξεπεραστούν οι δυσκολίες. Όμως πρέπει να πω ότι δεν είναι τόσο αισιόδοξα, κύριε Τριανταφυλλόπουλε, τα πράγματα.

Κ. Κάππος: Κοιτάξτε· νομίζω πως το θεμελιακό ζήτημα είναι το θέμα της ανάκτησης του κύρους του ΚΚΕ. Θεωρώ την ύπαρξη, τη δράση, τη λειτουργία του ΚΚΕ σαν σημαντικό ζήτημα και

πρέπει να γίνει αυτή η ανασύνταξη, η ανασυγκρότηση. Είναι το κύριο ζήτημα και από χει και πέρα όποιος θέλει αγωνιστική ενότητα, μαζί...

Δημ.: Και ο χρόνος που χάνεται;

Κ. Κάππος: Ε τι να κάνουμε. Άμα θέλουν να πάμε με τον Τζανετάκη. Άμα θέλουν να παγώσουν την ταξική πάλη και υπογράφουν διετή σύμβαση ειρήνης, όπως την υπόγραψε η ΓΣΕΕ, δεν γίνεται ενότητα.

Αποσπάσματα από τη συνέντευξη στο δημοσιογράφο ΜΙΧ. ΓΑΡΓΑΛΑΚΟ

που μεταδόθηκε από το «ΔΙΑΥΛΟ» στις 8/10/1991

Δημ.: Η κρίση στο παγκόσμιο σοσιαλιστικό κίνημα είχε και την ανάλογη επίπτωσή της στο ελληνικό κομμουνιστικό κίνημα. Είχαμε ουσιαστικά μια διάσπαση του ΚΚΕ και σήμερα υπάρχει το παραδοσιακό ΚΚΕ και υπάρχουν και οι δυνάμεις που έφυγαν μέσα από το ΚΚΕ και πήγαν στον ΣΥΝ. Υπάρχουν και οι άλλες δυνάμεις που πιο μπροστά διαφώνησαν και συγκρότησαν το ΝΑΡ.

Εσείς κ. Κάππο πως κρίνετε αυτή την κατάσταση;

Κ. Κάππος: Οι τελευταίες θέσεις της ΚΕ του ΚΚΕ για το 14ο συνέδριο αποδίδουν βασικά την κρίση που περνάει το ΚΚΕ, στην κρίση που περνάει το παγκόσμιο επαναστατικό κίνημα. Βεβαίως είχε και έχει επίδραση, αλλά πρέπει να έχουμε υπόψη μας ότι στο ΚΚΕ η κρίση ή μάλλον τα λάθη τακτικής και στρατηγικής είχαν αρχίσει πολύ νωρίτερα, τουλάχιστον από το 1980 ή από το 1981 όταν ανέβηκε το ΠΑΣΟΚ στην κυβέρνηση, όταν παραιτήθηκε το ΚΚΕ από μια αυτοτελή πολιτική, όταν άρχισε να ετεροκαθορίζει την πολιτική του από το τι λέει ή όχι το ΠΑΣΟΚ. Μετά υπογράφει το κοινό πόρισμα με την ΕΑΡ. Ουσιαστικά αποδέχτηκε τη γραμμή της ΕΑΡ.

Δημ.: Για να σταθούμε εδώ, θυμάμαι ότι το ΚΚΕ έκανε ολόκληρη πάλι ενάντια στον αναθεωρητισμό και μπορούμε να πούμε ότι από αυτή την πάλι βγήκε νικητής. Ωστόσο μετά έρχεται το ίδιο το ΚΚΕ και ζωντανεύει κατά κάποιο τρόπο στο χώρο της Αριστεράς το παλιό ΚΚΕ-Εσωτερικού, το ζωντανεύει με τη σύμπραξη στον ΣΥΝ.

Κ. Κάππος: Κοιτάξτε πως εξηγώ αυτή την παραίτηση από την αυτοτελή πολιτική. Η καθοδήγηση του ΚΚΕ, όχι τώρα, πάντα είχε ένα δέος μπροστά στην άρχουσα τάξη, στους θεσμούς. Σας θυμίζω ότι το 1944 όταν πήγε στο Λίβανο δεν υπογράφηκε καμιά συμφωνία. Έβγαλε ένα λόγο ο Γιώργος Παπανδρέου και έβαλε τους εκπροσώπους του ΚΚΕ και υπογράψανε. Το 1945 με τη Βάρκιζα γινόταν συζήτηση και ο Παναγιώτης ο Κανελόπουλος στο βιβλίο του «Τετραετία του πολέμου» (κάπως έτσι τιτλοφορείται), αναφέρει ότι έβριζε τον Παρτσαλίδη «Φασίστα» και αυτός δεν αντιδρούσε. Εν πάση περιπτώσει από τη στιγμή που εκπροσωπούμε την εργατική τάξη δεν αφήνουμε τον αντίπαλο να μας συμπεριφέρεται με αυτό τον τρόπο. Ακόμα εγώ το διαπίστωσα με τη νομιμοποίηση του ΚΚΕ ότι υπήρχε ένα δέος· π.χ. όταν βγήκε το Προεδρικό Διάταγμα '59 και έλεγε ότι έπρεπε να δηλώσουμε ότι δεν θέλουμε με τη βία να καταλάβουμε την εξουσία, ουσιαστικά δεχτήκαμε να το κάνουμε αυτό.

Δημ.: Εσείς πώς βλέπετε να γίνεται το πέρασμα στο σοσιαλισμό.

Κ. Κάππος: Τώρα με την αντεπανástαση στη Σοβιετική Ένωση, είναι αδύνατο, θα μπορούσα να πω, το ειρηνικό πέρασμα. Άλλωστε η πείρα λέει, ότι δυο φορές, που επιχείρησε το εργατικό κίνημα να πάρει την εξουσία ειρηνικά, το 1936 στην Ισπανία και το 1970 στη Χιλή πνίγηκε στο αίμα. Είναι πολύ δύσκολο να περάσεις από ένα ταξικό σύστημα σ' ένα αταξικό. Είναι πολύ δύσκολο πράγμα αν όχι αδύνατο και πρέπει να υπάρχει τέτοιος συσχετισμός δυνάμεων και τέτοια απήχηση στο λαό, στις ένοπλες δυνάμεις, παντού ώστε να μπορεί το κόμμα ή το κίνημα να χρησιμοποιήσει όλες της μορφές πάλης.

Δημ.: Ο σοσιαλισμός με μεταρρυθμίσεις, είχα ακούσει μια φράση παλιά στο 13ο συνέδριο του κ. Φαράκου που έλεγε για δομικού τύπου μεταρρυθμίσεις, επαναστατικές μεταρρυθμίσεις με τις οποίες μπορεί να έρθει ο σοσιαλισμός.

Κ. Κάππος: Είναι δεδομένο ότι με μεταρρυθμίσεις δεν μπορούμε να πάμε από ένα ταξικό σύστημα σε ένα αταξικό. Αυτό το βεβαιώνει όλη η ιστορία και όχι μόνο η ιστορία της κοινωνίας, αλλά και άλλες επιστήμες η φυσική, η χημεία κλπ. Πάντα και παντού έχουμε κάποιο βίαιο πέρασμα. Απαιτείται κάποια (απότομη) αλλαγή που θα δώσει πραγματικά τη δύναμη στην εργατική τάξη να πάρει την εξουσία στα χέρια της, να τσακίσει τον αστικό μηχανισμό, το μηχανισμό του αστικού κράτους και να μπορέσει να χτίσει μια άλλη κοινωνία. Ένα άλλο ζήτημα είναι σοβαρότερο. Είμαι της γνώμης ότι ο Γχορμπατσόφ και η ηγεσία της περεστρόικα προκειμένου να φέρουν τον καπιταλισμό στη Σοβιετική Ένωση, έπρεπε ν' ανατρέψει όλα τα καθεστώτα τα λαϊκά, στο βαθμό που ήταν λαϊκά, στις Ανατολικές χώρες και ν' αλλοιώσει και το χαρακτήρα των κομμουνιστικών κομμάτων. Δηλαδή δεν μπορούσε να πάει η Σοβιετική Ένωση στον καπιταλισμό και να υπάρχει για παράδειγμα ένα ΚΚΕ στην Ελλάδα που πραγματικά να έχει θέσεις επαναστατικές, να υπερασπίζεται τα συμφέροντα της εργατικής τάξης, να οργανώνει την ταξική πάλη.

Δημ.: Μα λένε σήμερα για το ΚΚΕ οι αντίπαλοι, το δογματικό ΚΚΕ που έμεινε στα παλιά. Εσείς τώρα απ' ότι βλέπω κάνετε κριτική απ' αριστερά στο ΚΚΕ.

Κ. Κάππος: Αυτά τα περί δογματισμού είναι αστεία. Άμα λες και στο ΝΑΤΟ, και στην ΕΟΚ δεν είσαι δογματικός. Άμα παραδέχεσαι την αστική ιδεολογία η οποία βέβαια είναι 200 χρόνων είσαι ανανεωτής και η ιδεολογία της εργατικής τάξης, που είναι 100 χρόνων, είναι παλιά. Εν πάση περιπτώσει υπάρχει θέμα ανανέωσης της ιδεολογίας, της τακτικής, της στρατηγικής αλλά αυτό πρέπει να γίνεται με την ταξική ανάλυση. Τώρα βρισκόμαστε σε μια νέα κατάσταση. Υπάρχουν, οι ολοκληρώσεις οι οποίες δεν υπήρχαν παλιά, οι οποίες βέβαια κυριαρχούνται από τα πολυεθνικά μονοπώλια. Υπάρχουν επίσης οι νέες τεχνολογίες, που αλλάζουν μερικά πράγμα-

τα· π.χ. περιορίζεται η χειρωνακτική εργασία, αυξάνεται η πνευματική. Αυτά δεν τα βλέπω πουθενά να τα μελετούν και με βάση αυτά να πουν ότι είσαστε δογματικοί γιατί λέτε τα παλιά.

Δημ.: Δημοσιεύτηκαν νομίζω οι θέσεις για το 14ο συνέδριο του ΚΚΕ, έχετε να κάνετε μια συγκεχυμένη κριτική σ' αυτές τις θέσεις για το 14ο συνέδριο του ΚΚΕ. Γιατί εγώ πιστεύω ότι εσείς, μπορώ να πω, ότι είσαστε ένας αμερόληπτος κριτής σε σχέση με το ΚΚΕ, μια και δεν έχετε πλέγματα κατά του ΚΚΕ.

Κ. Κάππος: Αυτό που σημειώσατε ήθελα να το υπογραμμίσω. Πολύ μέλη της ΚΕ του ΚΚΕ, στελέχη, φεύγουν και μετά γίνονται οι μεγαλύτεροι πολέμιοι. Είναι ένα ερώτημα, πώς τόσα χρόνια ήταν στο ΚΚΕ, παίρναν αξιώματα, και μετά εκμηδενίζουν το ρόλο του ΚΚΕ από την ίδρυσή του, εκμηδενίζουν τα πάντα. Τώρα για τις θέσεις. Αναφέρουν ως στρατηγική επιδίωξη την αλλαγή με κατεύθυνση το σοσιαλισμό όπως την καθόρισε το 13ο συνέδριο. Αν πάρεις εν τω μεταξύ τις προγραμματικές κατευθύνσεις του 13ου συνεδρίου θα δεις ότι λέει ότι η αλλαγή με κατεύθυνση το σοσιαλισμό, θα επιτευχθεί από μία κυβέρνηση, που θα μετέχουν κομμουνιστές, σοσιαλιστές, οικολόγοι. Δηλαδή, ουσιαστικά, ότι μπορεί το ΚΚΕ να πάει με σοσιαλιστές και οικολόγους για να κάνει σοσιαλισμό. Αυτά είναι εξωπραγματικά. Ουσιαστικά η θέση αυτή σημαίνει ότι το ΚΚΕ κινείται μέσα στα πλαίσια του συστήματος. Από και πέρα βλέπουμε στις θέσεις ότι η βασική πρόταση είναι μια πρόταση διεξόδου από την κρίση. Δεν τη λέει κρίση, τη λέει διέξοδο και ανάπτυξη. Ουσιαστικά όμως όλα τα κείμενα, τα άρθρα, η αρθρογραφία λένε διέξοδο από την κρίση. Δηλαδή το ΚΚΕ περιορίζεται και αγωνίζεται για να βγάλει τον καπιταλισμό από την κρίση. Λες και είναι δυνατό να υπάρχει καπιταλισμός και να μην υπάρχουν κρίσεις και ότι η δουλιά των κομμουνιστών είναι να βγάλουμε τον καπιταλισμό από την κρίση. Εκείνο που είναι δουλιά των κομμουνιστών είναι, να προσπαίζουν τα συμφέροντα της εργατικής

τάξης, είναι να αγωνίζονται για να μην πέσουν τα βάρη της κρίσης πάνω στις πλάτες των εργαζομένων.

Δημ.: Η βελτίωση δηλαδή του συστήματος δεν είναι ένα ζήτημα τακτικής;

Κ. Κάππος: Βεβαίως είναι ένα ζήτημα τακτικής, αλλά δεν πρέπει να χάνουμε το βασικό στόχο. Αντίθετα πρέπει οι επιδιώξεις, οι βελτιώσεις να υποτάσσονται στην επιδίωξη της επαναστατικής αλλαγής της κοινωνίας, της σοσιαλιστικής δηλαδή επανάστασης και μάλιστα όσο έχεις μακρόχρονους σταθερούς στόχους, τόσο είναι δυνατόν να γίνουν και βελτιώσεις, αλλιώς δεν μπορεί να γίνει τίποτα. Έχουμε την περίπτωση και δω με την κυβέρνηση Τζανετάκη που έκανε κάτι και που τα πήρε όλα πίσω, ακόμη και τις συντάξεις των αντιστασιακών.

Δημ.: Ωστόσο εσείς φύγατε όταν έγινε η συνεργασία με την κυβέρνηση Τζανετάκη.

Κ. Κάππος: Κατ' αρχήν δεν έφυγα. Διαφώνησα. Πρέπει να ξέρετε ότι προεκλογικά όταν μιλούσα έλεγα ότι υπάρχει το θέμα της κάθαρσης που μπορεί να κάνει μόνο η Αριστερά, μόνο το ΚΚΕ. Η ΝΔ δεν μπορεί να κάνει κάθαρση. Ο Πλάτωνα, αν δεν κάνω λάθος, γράφει ότι κάνεις κάθαρση με κάτι πιο καθαρό και όχι με κάτι πιο βρώμικο. Επομένως δεν μπορεί να κάνει κάθαρση η δεξιά. Το ΠΑΣΟΚ δημιούργησε τα σκάνδαλα. Επομένως δεν μπορεί να κάνει κάθαρση. Μόνο η Αριστερά μπορεί να κάνει κάθαρση.

Δημ.: Κάθαρση σημαίνει αλλαγή δομών ουσιαστικά και όχι προσώπων.

Κ. Κάππος: Ναι· αλλά εκείνο που ενδιέφερε εμένα ήταν να μην πάμε με τον ένα ή τον άλλο για να κάνουμε κάθαρση. Έλεγα ότι οι μόνοι που μπορούν να κάνουν αδιάβλητη κάθαρση είναι το ΚΚΕ, η Αριστερά. Επομένως όταν πάρουμε την τρίτη εντολή θα σχηματίσουμε μια κυβέρνηση πλατιά, περιορισμένης διάρκειας, για να μην παραγραφούν τα σκάνδαλα και από κει και πέρα να πάμε πάλι

στις εκλογές. Στην ΚΕ όλο και την ξεχνούσαν την τρίτη εντολή. Εδώ είχαμε από το σύνταγμα δικαίωμα να ζητήσουμε να σχηματίσουμε κυβέρνηση. Τότε αν δεν δεχόταν η ΝΔ ή το ΠΑΣΟΚ να μας ψηφίσει μπορούσαμε να κανουμε ότι θέλουμε χωρίς πολιτικό κόστος.

Δημ.: Μπορεί να είχαν υπάρξει συμφωνίες από πριν κ. Κάππο;
Κ. Κάππος: Ίσως. Εκ των υστέρων έτσι φαίνεται ότι είναι. Δεν ξεχνιούνται έτσι τόσο σοβαρά ζητήματα. Μάλιστα όταν ρώταγα στη συζήτηση της Κεντρικής Επιτροπής αν θα πάρουμε την τρίτη εντολή γιατί θα μας τη δώσει ο πρόεδρος της Δημοκρατίας ή αν θα την καταθέσουμε αμέσως κάνανε πως δεν καταλαβαίνουν!!! Ενδεικτικό, για το αν υπήρχαν εκ των προτέρων συμφωνίες, είναι η μυστική συνεστίαση των κ. Μητσοτάκη, Χ. Φλωράκη, Λ. Κύρκου στη βίλα του πρώτου, που αποκαλύφθηκε, όπως θυμάστε, όταν ο Σαρτζετάκης γύρισε αργά το βράδυ από το εξωτερικό και ζήτησε να συναντήσει τον Χ. Φλωράκη.

Δημ.: Όπως τα λέτε διαλέγετε μοναχική πορεία;
Κ. Κάππος: Με συγχωρείτε, αλλά επειδή μου κάνατε αυτή την ερώτηση δεν θέλω να σας θίξω αλλά θυμήθηκα ότι κάποτε και τον Στέλιο τον Καζατζίδη τον ρωτήσανε στην τηλεόραση, κακώς βέβαια, μάλλον όχι κακώς, αλλά, για μένα, για να τον μειώσουν: «κ. Καζατζίδη τώρα αισθάνεστε μόνος σας, χάσατε τη μάνα σας...». Ο Καζατζίδης απάντησε: «Ναι αισθάνομαι μόνος μου». Κατόπιν τον ρωτάνε: «Τι τραγούδι θα μας πεις;» Ο Καζατζίδης απαντάει: «Είμαι τραγούδι είμαι λαός». Νομίζω ότι αυτό έπρεπε να απαντήσει από την αρχή. Κάποτε στη βουλή έχω απαντήσει κάπως διαφορετικά. Αισθανόμουν πάντα όταν με κυνηγούσαν είτε στα πειθαρχεία στο στρατό είτε στα κρατητήρια της Ασφάλειας είτε στα άνδρα των βασιανιστηρίων ότι η καρδιά μου χτύπαγε συντονισμένα με την καρδιά της εργατικής τάξης, του ελληνικού λαού.

Ακροάτρια: Επισκέφτηκα τη βόρειο Εύβοια και είδα μεγάλη ανεργία και μετανάστευση. Θάρθουν εδώ στην Αθήνα που είμαστε

περισσότεροι άνεργοι. Τι θα κάνει ο κόσμος; Πώς θα ζήσει;

Δημ.: Κύριε Κάππο, η ακροάτρια μου έδωσε και μένα ένα ερέθισμα. Γνωρίζω και εγώ ότι έχετε έναν αδιάλλακτο κομμουνιστικό ύφος που είχαν όλοι οι παλιοί αγωνιστές οι οποίοι υπέτασσαν το προσωπικό τους συμφέρον στο γενικότερο συμφέρον του κινήματος· ωστόσο εσείς περάσατε από τη θέση του βουλευτή. Είχατε κάποια προνόμια λόγω της θέσης σας. Γνωρίζω βέβαια ότι τα διαθέσατε και αυτά στο κίνημα. Σας έμεινε όμως κάτι. Η βουλευτική σας σύνταξη που απ' ότι ξέρω σε λίγο θα την πάρετε και θα ήθελα σ' αυτό το σημείο, έτσι σας παρακαλώ να κάνετε μια τοποθέτηση.

Κ. Κάππος: Η ακροάτρια μας έβαλε ένα μείζον ζήτημα. Το ζήτημα της ανεργίας δεν είναι απλό ζήτημα. Δεν είναι μόνο ότι οι άνθρωποι δεν έχουν τα μέσα να ζήσουν. Υπάρχουν τα ναρκωτικά, η αντικοινωνική συμπεριφορά, που πλήττουν, όπως η ανεργία, τους νέους. Πέρα απ' αυτά η ανεργία δείχνει την κρίση του συστήματος. Αφού δυναμώνει η ανεργία, σημαίνει ότι το σύστημα δεν μπορεί να χρησιμοποιήσει το εργατικό δυναμικό, δηλαδή το ζωντανό πλούτο που έχει η χώρα δεν μπορεί να τον αξιοποιήσει. Δεν δείχνει αυτό ότι περνάει κρίση το σύστημα; Τι επιτέλους δείχνει;

Δημ.: Είναι γεγονός αυτό.

Κ. Κάππος: Τώρα τι πρέπει να γίνει με την ανεργία. Πρέπει να συσπειρωθούν οι εργαζόμενοι γύρω από τα συνδικάτα και να παλέψουν. Τι ήθελα να πω για το ποιος πρέπει να είναι ο στόχος; Πρώτα-πρώτα, όπως είναι γνωστό με τις νέες τεχνολογίες οι μηχανές αντικαθιστούν την ανθρώπινη εργασία. Αφού έχουμε μηχανές και μπαίνουν διαρκώς και εκτοπίζουν τους εργάτες δεν είναι δυνατόν να αυξάνεται το όριο συνταξιοδότησης. Από κει που παίρναμε σύνταξη στα «60» να πάμε στα «65» ή «62», ή από τα «55» να πάμε στα «60». Ουσιαστικά δηλαδή στερούμε θέσεις από νέους εργαζόμενους και τους αφήνουμε στο περιθώριο να πάνε στα ναρκωτικά ή σε άλλες, ας πούμε, συμπεριφορές αντικοινωνικές. Επομένως ένα ζήτημα

είναι ότι δεν πρέπει ν' ανέβουν τα ανώτατα όρια συνταξιοδότησης άμα θέλουμε να μειώσουμε την ανεργία. Το ότι, γίνεται αυτό που γίνεται, γίνεται για να υπάρξει υποβάθμιση της εργατικής τάξης, να υπάρχει άνεργος, εφεδρικός βιομηχανικός στρατός, όπως το λένε οι κλασικοί του Μαρξισμού, ώστε να πιέζονται τα μεροκάματα προς τα κάτω. Κατά συνέπεια είναι απαράδεκτες αυτές οι αυξήσεις των ορίων συνταξιοδότησης. Το δεύτερο ζήτημα είναι πόσο πρέπει να δουλεύουμε τη βδομάδα. Τώρα δουλεύουμε 40 ώρες. Πρέπει να πάμε ακόμη πιο κάτω. Το κυριότερο για να μπορέσουν να μπουν στην παραγωγή οι νέοι άνθρωποι. Να μη μέινουν στο περιθώριο. Επομένως πρέπει να μειωθεί ακόμη ο εβδομαδιαίος χρόνος εργασίας. Μόνο αυτοί οι δυο στόχοι αν πραγματοποιηθούν μπορούμε να πούμε ότι θα περιοριστεί η ανεργία. Βεβαίως καταπιταλισμός είναι και όσο υπάρχει καπιταλισμός θα υπάρχουν όλα αυτά, και πρέπει να το ξέρουν οι εργάτες. Χρειάζεται όμως και ο αγώνας.

Όσον αφορά τώρα την σύνταξη.

Δημ.: Πριν, το μισθό σας σαν βουλευτής πώς τον διαχειριστήκατε;
Κ. Κάππος: Τον έπαιρνε το ΚΚΕ. Έπαιρνα ότι έπαιρναν τ' άλλα επαγγελματικά στελέχη. Δεν ήξερα ούτε πόσο παίρνω.

Δημ.: Ούτε αυτοκίνητο έχετε πάρει δηλαδή ως βουλευτής;
Κ. Κάππος: Όχι ποτέ. Τώρα όσον αφορά τη σύνταξη είναι ένα ζήτημα... Λένε μερικοί σύντροφοι από το ΚΚΕ ότι είναι του κόμματος κλπ. Βέβαια θα μπορούσα να τους πω πως ένα μέρος — συνυπολογίζονται στη σύνταξη και τα χρόνια φυλακής και εξορίας — από τη σύνταξη είναι και εντελώς δικό μου και μπορώ να το κάνω ότι θέλω. Όχι δικό μου να το πάρω εγώ. Εννοώ ότι μπορώ να το κάνω ότι θέλω. Πιστεύω όμως ότι το ΚΚΕ σήμερα, ή μέχρι τότε που θα πάρω τη σύνταξη δεν εκφράζει τις ιδέες για τις οποίες με ψήφισε ο λαός της Β' Περιφέρειας Αθηνών επί 15 χρόνια. Τότε λέγαμε άλλα πράγματα και τώρα λέγονται άλλα και επομένως δεν

το θεωρώ σωστό να πάει η σύνταξη στο ΚΚΕ. Πιστεύω ότι σήμερα αυθεντικός εκφραστής των ιδεών αυτών των ψηφοφόρων, είναι η Κουβανική Επανάσταση, που πραγματικά πρόκειται για ένα αυθεντικό κίνημα, μια αυθεντική επανάσταση, ένα αυθεντικό εργατικό κράτος. Γι' αυτό ακριβώς και σε ένδειξη ελάχιστης αλληλεγγύης απέναντι στον Κουβανικό λαό στις δυσκολίες που περνάει θα τη διαθέσω για την Κουβανική Επανάσταση. Έτσι πιστεύω ότι ανταποκρίνομαι και στις διεθνιστικές διαθέσεις που έχει ο ελληνικός λαός. Βεβαίως είμαι συγκινημένος από το Κουβανικό Κίνημα γιατί την αλληλεγγύη του και το διεθνισμό του τον έχει δείξει και με τάφους.

Δημ.: Συγνώμη και σεις πώς θα ζήσετε; Γιατί μου γεννιέται ένα ανθρώπινο ερώτημα.

Κ. Κάππος: Όπως ζει όλος ο κόσμος. Όπως ζούνε οι άλλοι λογιστές. Γιατί οι άλλοι ζούνε και εγώ θα είμαι κάτι διαφορετικό; Λοιπόν θα πάρω σύνταξη από το ΙΚΑ, αφού συμπληρώσω φυσικά τις προϋποθέσεις. Βέβαια έχω ένα κενό αφού πολλά χρόνια ήμουν εκτός επαγγέλματος αλλά εν πάση περιπτώσει θα τις συμπληρώσω.

Τσαμ. Τσαγκαράκης (τηχολήπτης): Κύριε Κάππο γιατί δεν διαθέτετε τη σύνταξη αντί για την Κουβανική Επανάσταση για μια φτωχή οικογένεια;

Κ. Κάππος: Κοιτάξτε· το ζήτημα αυτό το είχα σκεφτεί έτσι περίπου. Δηλαδή έχω μια περισσότερη ευαισθησία απέναντι στους παλιούς αγωνιστές που ήταν 20-25 χρόνια φυλακή. Δεν συμπλήρωσαν συντάξιμα χρόνια. Είναι χωρίς συντάξεις ή πήραν τώρα μια ελάχιστη σύνταξη 10-12.000 και υπάρχει ένα ζήτημα. Έπρεπε να υπάρχει ένας φορέας. Υπάρχει βέβαια, «το Σπίτι του Αγωνιστή» για το οποίο έγινε το χτίριο. Δεν είναι γνωστό πότε θα λειτουργήσει. Μετά επειδή, ουσιαστικά, τη διαχείριση την έχει το ΚΚΕ, υπάρχει πρόβλημα. Το ΚΚΕ διέθεσε χρήματα για διάφορα πράγματα που στρέφονταν ενάντια στο επαναστατικό κίνημα. Π.χ. διατέθηκαν για την εφημερίδα «ΠΡΩΤΗ» 2 δισ. δρχ. περίπου. Τώρα βεβαίως ο ηχο-

λήπτης εδώ λέει να τη δώσω σε μια φτωχή οικογένεια. Νομίζω όμως ότι στην Ελλάδα, πρώτα-πρώτα, πληρώνουμε υπέρογκους φόρους. Πρέπει να έχετε υπόψη σας, αν θυμάμαι καλά ότι από το '74 μέχρι το '87, ενώ το ακαθάριστο εγχώριο προϊόν αυξήθηκε κατά 12 φορές σε τρέχουσες τιμές, οι φόροι αυξήθηκαν κατά 22 φορές, δηλαδή γίνεται μια τεράστια φορολογική αφαίμαξη, κατά συνέπεια ένα κομμάτι από αυτά πρέπει να πάει για κοινωνικές δαπάνες. Από κει και πέρα υπάρχει ένα κίνημα δυνατό και όταν λέω κίνημα εννοώ και τα αριστερά, τα προοδευτικά κόμματα τα οποία για να αντιμετωπίσουν τα προβλήματα των ανθρώπων που έχουν ανάγκη μπορούν να παλέψουν και μέσω του κράτους και μέσω της τοπικής αυτοδιοίκησης για να εφαρμοσθεί κοινωνική πολιτική.

Ακροάτρια: Ν' αρχίσω από το τελευταίο, από την πρόταση του ηχολήπτη. Με χάλυψε η απάντηση του κ. Κάππου γιατί για να κρατηθεί μια φτωχή οικογένεια σήμερα δεν νομίζω ότι χρειάζεται την ελεημοσύνη κανενός. Χρειάζεται κοινωνική μέριμνα. Δεν θα χαρακτηρίσω τον κ. Κάππο γιατί ότι και να πω θα είναι λίγο. Ένα θα πω μόνο είναι μια φωνή ελπίδας. Τίποτα άλλο.

Κ. Κάππος: Είναι περιττό να πω πως είμαι σε αμηχανία όταν ακούω λόγια σαν αυτά. Μια παρατήρηση που θέλω να κάνω και είναι γενική, είναι ότι το εργατικό κίνημα και για τα άμεσα και για τα μακροπρόθεσμα συμφέροντα της εργατικής τάξης και για να πάρει την εξουσία και να φτιάξει το σοσιαλισμό στηρίζεται βασικά στη συνείδηση της εργατικής τάξης. Ο Λένιν όταν συμμετείχε ένας κομμουνιστής, σοσιαλδημοκράτης, λέγονταν Μιλεράν, γύρω στο 1900 περίπου στη Γαλλία σ' αστική κυβέρνηση, είπε ότι δεν είναι τόσο τα άλλα ζητήματα που μπαίνουν από τη συμμετοχή τους όσο ότι χαλάει η συνείδηση της εργατικής τάξης που είναι η μόνη ελπίδα για να νικήσουμε. Ότι δηλαδή με το να συμμετέχεις σε αστικές κυβερνήσεις χαλάει η συνείδηση της εργατικής τάξης.

Δημ.: Δηλαδή η εξουσία διαφθείρει και ειδικά η κυβερνητική εξουσία;

Κ. Κάππος: Οπωσδήποτε διαφθείρει η εξουσία αλλά θα ήθελα να πω και κάτι άλλο που είναι λίγο βαρύ· ότι δηλαδή η υπόθεση της λαϊκής εξουσίας και η υπόθεση της επανάστασης δεν μπορεί να είναι μέσο βιοπορισμού.

Δημ.: Μάλιστα· δηλαδή δεν μπορεί κανείς να χτίζει καριέρα πάνω σ' αυτά.

Κ. Κάππος: Όχι. Τα όργανα που θα αποφασίζουν στη λαϊκή εξουσία πρέπει να συγκροτούνται από πρόσωπα που θα είναι στην παραγωγή. Στα κόμματα τα βασικά στελέχη θα είναι στην παραγωγή. Βεβαίως και ένα μέρος θα είναι επαγγελματικά στελέχη αλλά όχι μόνιμα και ισόβια. Να μην με παραξηγήσουν οι σύντροφοι γιατί εγώ επαγγελματικό στέλεχος ήμουνα χρόνια, αλλά η πείρα μου έδειξε αυτό και πρέπει να το πω. Το θεωρώ χρέος μου.

Δημ.: Νομίζω όμως ότι η πλειοψηφία της ΚΕ στα κομμουνιστικά κόμματα απαρτιζόταν από επαγγελματικά στελέχη.

Κ. Κάππος: Σχεδόν όλοι. Βέβαια είχε μιλήσει ο Λένιν για επαγγελματίες επαναστάτες. Τότε όμως ήταν χαμηλό το επίπεδο και δεν μπορούσαν πολλοί να ανταποκριθούν στις υποχρεώσεις που είχε η παράνομη δουλιά τότε στη Ρωσία, και επομένως άμα κάποιιο αποδεικνύονταν ικανός θα έπρεπε να ασχολούνται πιο συστηματικά για να μπορούν να ξεπερνούν τις δυσκολίες, τα χτυπήματα δηλαδή του αντιπάλου κλπ.

Τι χρειάζεται το ΝΑΤΟ αφού δεν υπάρχει «σοβιετική απειλή;»

ΑΠΟΣΠΑΣΜΑΤΑ ΑΠΟ ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗ
ΣΤΟ ΔΗΜΟΣ. ΜΙΧ. ΓΑΡΓΑΛΑΚΟ

στο «ΚΑΝΑΛΙ 1 ΤΟΥ ΠΕΙΡΑΙΑ» 15/10/1991

Δημ.: Να ξεκινήσουμε από το θέμα των ημερών. Είχαμε μια συζήτηση στη Βουλή για την εξωτερική πολιτική και τα εξωτερικά θέματα. Πέρα από την εντυπωσιολογία υπάρχει και ο χώρος της ουσίας. Γι' αυτό το χώρο της ουσίας θα θέλαμε να μιλήσουμε. Μίλησαν κάποιοι για μυστική διπλωματία. Άλλοι για υποταγή στις απόψεις του κυρίου Μπους και γενικά του αμερικάνικου ιμπεριαλισμού. Θα θέλαμε λοιπόν να μας πείτε εσείς πώς βλέπετε τα πράγματα. Εμείς έχουμε τώρα μια σειρά από ανοιχτά θέματα, τα οποία κουβεντιάστηκαν και σε επίπεδο Βουλής. Πιστεύετε ότι για όλα αυτά τα θέματα καθοριστικό ρόλο θα παίζει ο αμερικάνικος παράγοντας;

Κ. Κάππος: Κοιτάξτε· ο αμερικάνικος παράγοντας είναι αυτός που έχει δημιουργήσει αυτά τα προβλήματα.

Δημ.: Π.χ. το Κυπριακό;

Κ. Κάππος: Για παράδειγμα το Κυπριακό. Είναι γνωστό και από την ανάκριση που έγινε για το φάκελο της Κύπρου και ειδικά από την κατάθεση του Παπαδόπουλου ότι η δικτατορία το '67 έγινε για να διχοτομηθεί η Κύπρος και επειδή σε μια πορεία ο Παπαδόπουλος κατάλαβε ότι άμα πάει να κάνει αυτό είναι μετρημένη η ζωή του τα 'στριψε. Φέραν τότε τον Ιωαννίδη για να κάνει το πραξικόπημα στην Κύπρο.

Δημ.: Τι όφελος θα είχαν οι ΗΠΑ από μια διχοτόμηση της Κύπρου;

Κ. Κάππος: Α, είχαν μεγάλο. Γιατί εκεί υπήρχε ένα δυνατό αριστερό κίνημα. Δεν λέω με τις σημερινές συνθήκες με την αντεπανástαση στις χώρες της Κεντρικής και Ανατολικής Ευρώπης, αλλά τότε υπήρχε περίπτωση η Κύπρος να περάσει σε σοσιαλιστική κατεύθυνση και να μην έχουν οι ΗΠΑ εκεί βάσεις και στηρίγματα.

Δημ.: Θέλαν και βάσεις, βέβαια, στο χώρο της Κύπρου.

Κ. Κάππος: Και βέβαια και να 'χουν δυο χώρες. Να παίξουν και στις δυο. Χάσαν τη μια να παίζουν στην άλλη. Η Κύπρος για όλη τη Μέση Ανατολή είναι βασικό στήριγμα.

Δημ.: Έστω· τότε είχαν συμφέρον. Σήμερα έχουν συμφέρον; Εδώ σήμερα η δύναμη αυτή είναι υπερδύναμη.

Κ. Κάππος: Δεν ξέρω. Αναρωτιέμαι π.χ. το ΝΑΤΟ τι χρειάζεται; Λέγανε για τη σοβιετική απειλή. Μάλιστα είχα πάει κάποτε στην Ουάσιγκτον και προσπαθούσαν εκεί οι βουλευτές του Κογκρέσου να με πείσουν ότι υπάρχει σοβιετική απειλή, και τους έλεγα ότι δεν υπάρχει. Εν πάση περιπτώσει αυτά τα πράγματα, μετά την αντεπανástαση έχουν αλλάξει. Δεν υπάρχει η Σοβιετική Ένωση. Δεν υπάρχει το Σύμφωνο της Βαρσοβίας και βλέπεις ότι το ΝΑΤΟ αντί να μείνει τουλάχιστο στα ίδια κάνει και νέες μονάδες ταχείας επέμβασης για δράση εκτός του χώρου του.

Δημ.: Μια που πήγαμε τώρα στο ΝΑΤΟ. Έχω υπόψη μου εδώ μια δήλωση του αμερικανού υπουργού Άμυνας, του κυρίου Ντικ Τσέι, ο οποίος σε σχέση με την προοπτική δημιουργίας ευρωπαϊκού στρατού δηλώνει τη διαφωνία του και λέει ότι κάτι τέτοιο θα εξασθενίσει το ΝΑΤΟ και δεν θα ήταν φρόνιμο και ότι θα δημιουργούσε πρόβλημα στο μηχανισμό και ότι θα δημιουργούσε ανταγωνισμό ως προς το ΝΑΤΟ. Εσείς τι πιστεύετε ότι είναι μια εκδήλωση ενδοϊμπεριαλιστικής αντίθεσης;

Κ. Κάππος: Οπωσδήποτε. Ανάμεσα στα τρία κέντρα του ιμπεριαλισμού δηλαδή την ΕΟΚ, την Ιαπωνία και της ΗΠΑ υπάρχουν αντιθέσεις κυρίως σε οικονομικό επίπεδο. Από κει και πέρα

βεβαίως ολοκληρώνονται και σε στρατιωτικό επίπεδο. Η Ευρώπη μέχρι τώρα δεν είχε δικό της στρατό. Οι χώρες βασικά ανήκαν στο NATO και ελέγχονταν απόλυτα από τις ΗΠΑ που είναι επικεφαλής του NATO. Μια προσπάθεια γίνεται τώρα να κάνει δικό της στρατό η Ευρώπη και κυρίως η Γερμανία και η Γαλλία. Αυτές είχαν αντιθέσεις και μεταξύ τους. Επειδή όμως η Γαλλία έχει στρατό και πυρηνικά όπλα, φαίνεται ότι τα βρήκε με τη Γερμανία που σ' αυτή τη φάση μειονεκτεί από στρατιωτική άποψη, αλλά πιστεύει ότι σε μια πορεία θα υπερισχύσει και στρατιωτικά και θα εκτοπίσει τη Γαλλία. Γι' αυτό συμφώνησαν για κοινό στρατό. Οπωσδήποτε όμως για τους Αμερικάνους είναι απώλεια θέσεων. Υποβαθμίζεται ο ρόλος του NATO και γι' αυτό ακριβώς αντιδρούν. Αλλά αυτό δεν σημαίνει ότι επειδή δημιουργείται αυτή η αντίθεση πρέπει να πάμε, όπως έκανε ο ΣΥΝ ή το ΠΑΣΟΚ, — καλά η ΝΔ δεν συζητάμε — με τη Δυτικοευρωπαϊκή Ένωση.

Δημ.: Δεν πρέπει να εκμεταλλεύεται κάποιος τις ενδοϊμπεριαλιστικές αντιθέσεις;

Κ. Κάππος: Βεβαίως να τις εκμεταλλεύεται, αλλά όχι να πηγαίνει με τον ένα ή τον άλλον πόλο του ιμπεριαλισμού. Πρέπει να ζητήσουμε να διαλυθεί το NATO και να μην γίνει και ο στρατός της Δυτικοευρωπαϊκής Ένωσης.

Δημ.: Μάλιστα. Δεν μου λέτε κύριε Κάππο, να μην γίνει λοιπόν στρατός. Δεν πιστεύετε ότι μια ενότητα πολιτική, οικονομική των χωρών που συμμετέχουν στην ΕΟΚ θα μπορούσε, ίσως μελλοντικά, να δώσει λύσεις σε προοδευτική κατεύθυνση;

Κ. Κάππος: Όχι.

Δημ.: Κοιτάχτε αυτό που λέμε δηλαδή η ΕΟΚ των λαών;

Κ. Κάππος: Ξέρετε εκτός από την ΕΟΚ και η Αμερική κάνει ολοκλήρωση δική της με τον Καναδά, το Μεξικό και άλλες χώρες εκεί γειτονικές και η Ιαπωνία πάει να κάνει με την Ν. Κορέα, τις χώρες της Νοτιοανατολικής Ασίας καθώς και με την Αυστρα-

λία. Λοιπόν οι ολοκληρώσεις είναι μια νέα φάση ανάπτυξης του ιμπεριαλισμού και έχει στόχο να γίνει δυνατό να ανασυγκροτηθεί και να αναπαραχθεί το σύστημα. Να αυξηθεί το ποσοστό κέρδους ώστε να μπορέσει να λειτουργήσει ο καπιταλισμός και να διατηρηθεί σαν σύστημα. Επομένως και οι τρεις πόλοι είναι πόλοι του ιμπεριαλισμού και κατά συνέπεια τα προοδευτικά κινήματα και τα κόμματα δεν μπορούν να πηγαίνουν με τον ένα ή τον άλλο πόλο του ιμπεριαλισμού. Πρέπει να δημιουργήσουν το δικό τους πόλο. Βεβαίως υπήρχε πόλος, οι χώρες αυτές που ήταν προηγούμενως σοσιαλιστικές. Τελείωσε όμως. Επομένως το εργατικό κίνημα πρέπει να κάνει το δικό του πόλο και όχι να προσχωρεί στον πόλο του αντιπάλου.

Δημ.: Λέτε ότι εδώ έχουμε μια ολοκλήρωση του κεφαλαίου, μια διεθνοποίηση της εργασίας. Να πούμε ωστόσο, κύριε Κάππο, ότι αυτές οι ενδοϊμπεριαλιστικές αντιθέσεις, οι οποίες μέχρι τώρα κατά κάποιο τρόπο συμπιεζόντουσαν, φρακάρανε λόγω της ύπαρξης της ΕΣΣΔ. Δεν είναι δυνατόν τώρα που θα βγει το καπάκι από πάνω να οξυνθούν, πράγμα που θα είναι προς το συμφέρον των λαών;

Κ. Κάππος: Τώρα προς το συμφέρον των λαών; Τι συμφέρον των λαών; Εδώ ουσιαστικά λέμε ότι τερμάτισε ο ψυχρός πόλεμος και πάμε για θερμό πόλεμο, διότι πραγματικά όπως το λέτε μετά την ανυπαρξία αντίπαλου δέους δεν έχουν τίποτε να φοβηθούν. Μετά υπάρχει το πρόβλημα να μοιράσουν αυτό το χώρο της Κεντρικής και Ανατολικής Ευρώπης που ήταν προηγούμενα οι σοσιαλιστικές χώρες. Λοιπόν η προσπάθεια για την κατάκτηση αυτών των χωρών θα οξύνει τις αντιθέσεις. Έτσι είναι βέβαιο ότι θα οξυνθούν αυτές οι αντιθέσεις και ότι θα πάμε ενδεχόμενα σε θερμό πόλεμο.

Δημ.: Να επιστρέψουμε λίγο στα Βαλκάνια όπου είναι και ο χώρος του ενδιαφέροντος. Έχουμε λοιπόν μια κατάσταση στα Βαλκάνια. Έχουμε αλλαγές στη Βουλγαρία. Είχαμε μια πρόσφατη εκλογική αναμέτρηση από την οποία βγήκαν αποτελέσματα

τα οποία οδηγούν περίπου σε λύσεις κυβερνητικές, θα έλεγα, κόντρα στα εθνικά συμφέροντα. Έχουμε αυτό το συγχρότημα αυτών των δεξιών κομμάτων γιατί δεν είναι ένα δεξιό κόμμα που πήρε 34,6 % των ψήφων. Έχουμε το σοσιαλιστικό κόμμα, το πρώην κομμουνιστικό που πήρε 33,14 % και έχουμε και το μουσουλμανικό, αυτό που λέγεται μουσουλμανικής μειονότητας με 7,55 %. Έχουμε λοιπόν μια κατάσταση στη Βουλγαρία. Έχουμε θα έλεγα μια δεδομένη κατάσταση πια και στο χώρο που λέμε τα Σκόπια όπου τώρα διεκδικούν την ανεξαρτησία τους και έχουν και τη στήριξη της ΕΟΚ, ίσως και των Αμερικάνων, και έχουμε και μια κατάσταση την Αλβανία, έχουμε και τη δεδομένη κατάσταση στην Τουρκία, και μια γενικότερη αναταραχή στο χώρο αυτό των Βαλκανίων. Πού οφείλεται; πώς εκτιμάτε εσείς όλα αυτά τα πράγματα;

Κ. Κάππος: Πραγματικά δημιουργούνται σοβαρά προβλήματα για την ακεραιότητα της χώρας, διότι αυτή η ρευστότητα που υπάρχει στα Βαλκάνια μπορεί να οδηγήσει σε αλλαγή των συνόρων και αυτό δημιουργεί κινδύνους για την εθνική μας ακεραιότητα. Πρέπει να έχουμε υπόψη μας εν τω μεταξύ ότι τώρα έχει συγκεντρωθεί, η προσοχή του ιμπεριαλισμού προς τα Βαλκάνια. Δηλαδή η Γερμανία στρέφεται προς την Κροατία-Σλοβενία. Βέβαια αυτό δεν είναι τωρινό. Είναι παλιό. Τα όπλα δεν τα πήραν τώρα. Την εκπαίδευση δεν την κάνανε τώρα. Είναι δουλειά χρόνων αυτή. Γιατί δεν θα υπήρχαν αυτά τα προβλήματα τα σοβαρά αν η Γερμανία δεν επέμβαινε ωμά στα εσωτερικά της Γιουγκουσλαβίας. Έχουμε μετά τις ΗΠΑ οι οποίες επεμβαίνουν μέσω της Βουλγαρίας και μάλιστα όχι μόνο μέσω της Βουλγαρίας. Βασικό, αυτό που είπατε, με την Ένωση Δημοκρατικών Δυνάμεων, αυτό το συνασπισμό των δεξιών κομμάτων, και για το κόμμα των Μουσουλμάνων. Απ' ότι λένε και διάφορα δημοσιεύματα το ενίσχυσαν ανοιχτά οι Αμερικάνοι. Γι' αυτό συγχέντρωσαν αυτό το ποσοστό. Έχουμε μια παρέμβαση ανοιχτή των Αμερικάνων στη

Βουλγαρία. Αλλά δεν είναι μόνο αυτό. Οι Αμερικάνοι μέσω της Τουρκίας έχουν κάνει έναν άξονα μέσω Βουλγαρίας - Γιουγκουσλαβίας - Αλβανίας. Είναι γνωστό ότι ο Πρωθυπουργός των Σκοπίων, — πρόεδρος τι είναι — πήγε στην Τουρκία. Ο Αλία επίσης πήγε στην Τουρκία. Μουσουλμανικοί πληθυσμοί υπάρχουν πολλοί στη Γιουγκουσλαβία και επομένως η Αμερική πάει να ασκήσει επιρροή και μέσω της Βουλγαρίας άμεσα, αλλά και μέσω της Τουρκίας, κατά κάποιο τρόπο, έμμεσα. Από την άλλη πλευρά και η Ιταλία προσπαθεί να ασκήσει επιρροή στην Αλβανία. Λοιπόν έχουν συγκεντρωθεί εδώ στα Βαλκάνια όλες οι αντιθέσεις. Και βέβαια γεννιέται ένα ερώτημα: Γιατί τόσο ενδιαφέρον για τα Βαλκάνια; Έχουν κάποια ιδιαίτερη γαιοπολιτική σημασία τα Βαλκάνια είτε για τη Μεσόγειο και τη Μέση Ανατολή είτε για τη Σοβιετική Ένωση και όλες αυτές τις χώρες που αποτελούσαν πριν το σύμφωνο της Βαρσοβίας; Λοιπόν πραγματικά έχουν συγκεντρωθεί εδώ όλες οι αντιθέσεις και αντιπαραθέσεις. Από τη στιγμή που θα έχουμε αλλαγή συνόρων δεν ξέρουμε ποια θα είναι τα αποτελέσματα. Πραγματικά είναι ένα μεγάλο ζήτημα. Τι μπορούμε να κάνουμε σήμερα που δεν υπάρχει Σοβιετική Ένωση;

Δημ.: Μήπως κύριε Κάμπο σήμερα η μόνη μας λύση είναι να υποταχτούμε στις επιθυμίες των ΗΠΑ τουλάχιστον, να τα 'χουμε καλά με αυτή την υπερδύναμη που υπάρχει μπας και μας φροντίσει;

Κ. Κάπος: Να φροντίσει; Ποτέ δεν φροντίζει — και μάλιστα — μια χώρα ιμπεριαλιστική άλλη χώρα. Τα συμφέροντά της θα εξυπηρετήσει και ποτέ δεν θα δούμε άσπρη μέρα. Μην ξεχνάμε ότι υπάρχουν οι χώρες που πριν τις λέγαμε τρίτος κόσμος — τώρα πρέπει να τις λέμε χώρες της περιφέρειας — οι οποίες στερούνται το δικαίωμα της ανάπτυξης διότι είναι εξαρτημένες, είναι υποταγμένες στον ιμπεριαλισμό. Λοιπόν και μεις αν αυτό συμβεί ή επιδεινωθεί, γιατί συμβαίνει σε μεγάλο βαθμό, καταλαβαίνετε ότι

το μέλλον θα είναι σκοτεινό. Η απάντηση στο ζήτημα αυτό είναι νομίζω ότι η εργατική τάξη και της Ελλάδας και των άλλων χωρών των Βαλκανίων που αντιμετωπίζουν, βέβαια, πολύ δύσκολα προβλήματα πρέπει να αναπτύξουν την πάλη τους, πρέπει να συνειδητοποιήσουν ότι ένα έθνος που καταπιέζει άλλα έθνη ή που διεκδικεί εδάφη από άλλους λαούς δεν μπορεί να είναι ελεύθερο. Είναι η γνωστή θέση του Μαρξ. Επομένως πρέπει να αναπτύξουν το διεθνισμό τους, την αλληλεγγύη τους και να συμπαραταχθούν ώστε πραγματικά να μπορέσουν τα Βαλκάνια, οι λαοί των Βαλκανίων να ζήσουν με ειρήνη και να μπορέσουν να αναπτυχθούν.

Δημ.: Μοιάζει όμως ουτοπικό κύριε Κάππο, δηλαδή μιλάμε σήμερα για λαούς των Βαλκανίων που θα πρέπει να συνεννοηθούν να αναπτύξουν αλληλεγγύη. Αυτή την ώρα νομίζω ότι δεν υπάρχει αντικειμενική βάση για κάτι τέτοιο.

Κ. Κάππος: Και πριν το 1917 υπήρχε ανάλογη κατάσταση. Όταν όμως οι λαοί αναπτύξουν κίνημα και ξέρει ο ιμπεριαλισμός ότι υπάρχει δυνατό κίνημα και σε περίπτωση τυχόν αναταραχής, ότι θα χάσει την επιρροή, θα περάσουν χώρες σε άλλο καθεστώς, το σοσιαλισμό, οπωσδήποτε, αυτό είναι ένα κάποιο αντίπαλο δέος. Αλλά όταν οι ίδιοι λαοί πιστεύουν ότι θα λύσουν τα προβλήματα με το να παίρνουν από τους άλλους λαούς εδάφη, τότε καταλαβαίνουμε ότι δεν υπάρχει αντίπαλο δέος.

Δημ.: Δηλαδή αυτοί οι εθνικισμοί που αναπτύσσονται δεν είναι επωφελείς;

Κ. Κάππος: Οι εθνικισμοί είναι σε βάρος των λαών και οι λαοί χύνουν το αίμα τους φυσικά και δεν το χύνουν οι ιμπεριαλιστές.

Δημ.: Κύριε Κάππο για το κοινό χρειάζεται να δώσουμε κάποια πληροφόρηση. Λέμε πρώην βουλευτής του ΚΚΕ. Σήμερα ανήχετε σε κάποιο συγκροτημένο πολιτικό χώρο;

Κ. Κάππος: Όχι. Δεν ανήκω σε κάποιο συγκροτημένο χώρο. Βέβαια υπάρχουν μια σειρά συντρόφων που βγάζουμε το περιοδι-

χο «Αριστερή Ανασύνταξη» και πιστεύουμε ότι στο ΚΚΕ βρίσκονται βασικές δυνάμεις των κομμουνιστών. Επομένως εκεί πρέπει, σ' αυτές τις δυνάμεις, να επιδράσουμε ώστε να μπορέσει να γίνει ανασύνταξη ιδεολογική, πολιτική και οργανωτική του κομμουνιστικού κινήματος, ώστε να μπορεί πραγματικά να υπερασπιστεί τα άμεσα και μακροπρόθεσμα συμφέροντα της εργατικής τάξης. Δηλαδή ο στόχος μας δεν είναι να διαλύσουμε το ΚΚΕ. Έχουμε μια κριτική στάση απέναντί του.

Δημ.: Θετική κριτική εποικοδομητική...

Κ. Κάππος: Θετική κριτική και φυσικά είμασταν χρόνια ολόκληρα στελέχη του ΚΚΕ. Πήγαμε εκεί. Συμφωνούσαμε χρόνια ολόκληρα και τώρα δεν μπορούμε να αρνιούμαστε τα πάντα, όπως συμβαίνει πολλές φορές...

Δημ.: Λένε πολλοί κύριε Κάππο όπως συμβαίνει στα κουτσομπολιά ότι επίκειται η επανένταξή σας στο ΚΚΕ και ότι τέλος πάντων αυτή είναι η φυσική ροή των πραγμάτων.

Κ. Κάππος: Κοιτάξτε· αυτό το διαδίδουν όσοι έχουν περάσει από το ΚΚΕ. Φαίνεται ότι ισχύει αυτό που είπε ο Μαρξ. Οι πιο ριζοσπαστικοί συμμετοχοί στην επανάσταση ξαφνικά αποδεικνύονται προδότες, τα παθητικά στοιχεία γίνονται ενεργητικά και οι ηγέτες είναι πολιτικά αγράμματοι. Το είπε και όταν το διάβασα αυτό είπα βρίζει τους επαναστάτες. Φαίνεται όμως ότι πολλές φορές θα το είχε αντιμετωπίσει, θα το είχε δει στην πράξη. Λοιπόν δεν είναι δυνατόν να είσαι χρόνια, — 10-20 χρόνια — μέλος της ΚΕ να τα αποδέχεσαι όλα και ξαφνικά να τα αρνείσαι όλα και να πας με τους τροτσκιστές, που είναι εχθρικό ρεύμα προς το εργατικό κίνημα, ενάντια στο ΚΚΕ. Αυτό δεν είναι σοβαρό. Εν πάση περιπτώσει αυτοί διαδίδουν ότι δήθεν θα επιστρέψω στο ΚΚΕ.

Δημ.: Αναφέρεστε σε κείνα τα στελέχη του ΚΚΕ που έφυγαν;

Κ. Κάππος: Αναφέρομαι σ' ένα μέρος στελεχών που έφυγαν. Βεβαίως ο Λένιν έχει πει ότι «ο αριστερισμός είναι τιμωρία του κι-

νήματος για τη δεξιά του γραμμή». Το καταλαβαίνω αυτό. Αλλά από κει και πέρα να τ' αρνιέσαι όλα, να περνάς στο αντίπαλο ρεύμα, στο αντίπαλο στρατόπεδο δεν το καταλαβαίνω.

Δημ.: Ίσως αυτοί οι άνθρωποι κύριε Κάππο από ένα σημείο και μετά να διαπίστωσαν ότι δεν είναι κομμουνιστές τελικά και να ήθελαν να κάνουν το ΚΚΕ κάτι άλλο.

Κ. Κάππος: Απ' ότι φαίνεται αυτό είναι σωστό για ορισμένα πρώην στελέχη του ΚΚΕ. Έγινε, ξέρετε, μια έρευνα στη Σοβιετική Ένωση επί Αντρόποφ και ρώτησαν πόσα από τα μέλη τους Κόμματος ήταν κομμουνιστές και πόσοι ήταν απλώς μέλη του Κόμματος. Αν δεν κάνω λάθος ήταν γύρω στο 6% με 8% οι κομμουνιστές από τα μέλη του ΚΚΣΕ και οι άλλοι ήταν απλώς μέλη του κόμματος, κομματικοί οι οποίοι χρησιμοποιούσαν την υπόθεση της λαϊκής εξουσίας και την υπόθεση της επανάστασης για βιοπορισμό.

Δημ.: Μάλιστα. Τώρα μέيناμε εδώ. Θα ήθελα να πάμε στη Βουλή αλλά τέλος πάντων. Είναι τυχαίο ότι το μεγαλύτερο τμήμα αυτών που έφυγαν ανήκαν στη διανόηση τη λεγόμενη;

Κ. Κάππος: Αυτοί που έφυγαν τότε το '89 ή μετά;

Δημ.: Μιλάω συνολικά γιατί εσείς φύγατε με μια καταγγελία γενικότερη.

Κ. Κάππος: Ναι βασικά έτσι είναι όπως το λέτε. Αλλά όταν λέμε διανόηση τι εννοούμε. Εννοούμε να τελειώσεις ένα πανεπιστήμιο, να πας και να δουλέφεις, να μάθεις και μια δουλειά. Αυτοί δεν ήταν ούτε διανοούμενοι. Αυτούς τους έπαιρνε το ΚΚΕ από τα θρανία των πανεπιστημίων και τους έκανε μέλη της Κεντρικής Επιτροπής και μέλη του Πολιτικού Γραφείου. Πρέπει να μάθεις μια δουλειά για να έχεις αυτοπεποίθηση, αυτοτέλεια, να ξέρεις την κοινωνία. Να δεις και την εργάτρια με ανεβατισμένα τα χέρια που πάει από τη δουλειά στο σπίτι της και δεν προλαβαίνει

όχι να διαβάσει τα παιδιά αλλά ούτε να τα πλύνει και να μαγειρέψει. Να 'χεις επίγνωση τι εκφράζεις. Δεν μπορεί δηλαδή να ανήκεις στο ΚΚΕ, να το εκπροσωπείς και να μην ξέρεις τι εκφράζεις.

Δημ.: Να περάσουμε τώρα στη Βουλή και να δούμε πώς κρίνεται εσείς κύριε Κάππο από τη θέση τη δικιά σας την ιδεολογικοπολιτική θέση όχι από την κομματική θέση πλέον, που είσθε ενταγμένος στο κομμουνιστικό κίνημα γενικά, πώς κρίνετε τις θέσεις των κομμάτων που αναπτύχθηκαν στη Βουλή;

Κ. Κάππος: Μάλιστα. Η Ν.Δ ουσιαστικά όλα τα περιμένει από τους Αμερικάνους. Υπάρχει μια πλήρης υποταγή στους Αμερικάνους. Αυτό, βέβαια, είναι φανερό αν σκεφτούμε ότι η ΝΔ μόλις ήρθε στην κυβέρνηση αμέσως υπέγραψε για τις βάσεις. Και οι βάσεις τι χρειάζονται επιτέλους; Στρέφονται ουσιαστικά στο εσωτερικό κατά του λαού. Έχουν στόχο να επηρεάζουν την πολιτική ζωή. Βέβαια η ΝΔ έχει επίγνωση. Το δείχνει όλη της η στάση. Η ρύπανση που βλέπουμε τι σημαίνει; Ότι η αστική τάξη δεν πήρε κανένα μέτρο που έπρεπε για να μην έχουμε αυτά τα προβλήματα. Για να μην συγκεντρωθεί η βιομηχανία στο Λεκανοπέδιο. Να γίνουν δρόμοι, διαβάσεις κλπ. Αλλά τότε δεν είχαν καμιά αυτοπεποίθηση ότι θα κρατήσουν την εξουσία για πολύ. Κοιτάζανε με τον αστυνόμο να λύνουν τα προβλήματα. Βέβαια τώρα έχουν κάπως αλλάξει τα πράγματα, μετά την αντεπανάσταση στις χώρες της Κεντρικής και Ανατολικής Ευρώπης. Πάντως στηρίζονται στον ιμπεριαλισμό. Γι' αυτό έβαλαν και τη χώρα στην ΕΟΚ. Η ΕΟΚ ήταν επιλογή για να μπορέσουν να διατηρήσουν το σύστημα και βεβαίως και τους Αμερικάνους τους θέλουν. Αυτό έκφραζε η ομιλία του κυρίου Μητσοτάκη. Αυτό έλεγε και στις επιστολές που αποκαλύφθηκαν. «Εγώ για το χατήρι σας δεν ακούω ούτε την αντιπολίτευση ούτε κανέναν άλλο. Στηρίξτε μας. Εγώ είμαι για σας». Λοιπόν δεν νομίζω ότι χρειάζεται να πω περισσότερα πράγ-

ματα για τη ΝΔ. Όσον αφορά το ΠΑΣΟΚ κινείται σε μια κατεύθυνση υποταγής προς τον ιμπεριαλισμό αλλά κυρίως προς την ΕΟΚ. Βέβαια κριτικά. Δεν είπε τίποτα για την Δυτικοευρωπαϊκή Ένωση. Δεν είπε τίποτα για τα καινούργια όπλα που φέρνει το ΝΑΤΟ εδώ, τους ΤΑΣΜ, δηλαδή για πυρηνικά όπλα που εκσυγχρονίζονται. Δεν είπε για τις επεμβάσεις των ιμπεριαλιστών στα Βαλκάνια και τους κινδύνους που δημιουργούνται έτσι. Κατά τα λοιπά είχε προσανατολισμό προς την ΕΟΚ. Βέβαια με ελληνοκεντρικά στοιχεία θα 'λεγα. Τώρα ο ΣΥΝ αν κατάλαβα καλά η ουσία αυτών που είπε είναι πρώτα ΕΟΚ και μετά Ελλάδα. Ούτε για ΝΑΤΟ μίλησε ούτε για Δυτικοευρωπαϊκή Ένωση. Μάλιστα χτες επιβεβαίωσε η κυρία Δαμανάκη στη Θεσσαλονίκη ότι είναι υπέρ του στρατού αυτού της ΕΟΚ δηλαδή θα μας χάνουν και στρατιώτες της ΕΟΚ. Φυσικά δεν είπε τίποτα για τις βάσεις. Θεώρησε θετική την αντεπανάσταση που έγινε στις χώρες της Κεντρικής και Ανατολικής Ευρώπης και κυρίως στη Σοβιετική Ένωση για τη διεθνή ειρήνη. Αν είναι δυνατό δηλαδή.

Δημ.: Δηλαδή διολισθαίνουν σε δεξιές θέσεις αυτοί του ΣΥΝ;
Κ. Κάππος: Εμένα μου δίνουν την αίσθηση, όταν τους ακούω, ότι εκφράζουν την Ένωση Κέντρου του 1974-77 που μιλούσε για φοροδιαφυγή, για κάθαρση, για ΕΟΚ, έτσι μια αταξική σούπα.

Δημ.: Έχουν κεντρώες θέσεις;

Κ. Κάππος: Εκεί περίπου... Όσον αφορά το ΚΚΕ πέρα από τα ζητήματα μορφής και παρουσίας, — όσοι είδαν τηλεόραση θα είδαν πως παρουσιάστηκαν οι θέσεις —, νομίζω ότι το περιεχόμενο τους ήταν σε θετική κατεύθυνση.

Δημ.: Έχετε κριτικές παρατηρήσεις στις θέσεις που υποστήριζε το ΚΚΕ; Λέτε ήταν σε θετική κατεύθυνση, κάποια έτσι κριτική παρατήρηση;

Κ. Κάππος: Ναι, κοιτάζτε υπάρχουν πολλά ζητήματα. Θέλω να πω η ουσία τους ήταν σε θετική κατεύθυνση, αλλά το να λέμε τώ-

ρα ότι πάμε για ένα παγκόσμιο σύστημα ασφαλείας όταν δεν υπάρχει αντίπαλο δέος είναι εξωπραγματικό.

Δημ.: Είναι ουτοπία.

Κ. Κάππος: Είναι ουτοπία, είναι εξωπραγματικό και απάντηση επομένως είναι ότι πρέπει να ενωθεί το εργατικό κίνημα, να αναπτυχθεί να συνειδητοποιήσουν οι λαοί τα προβλήματα που υπάρχουν. Να συνειδητοποιήσουν ότι δεν έχουν να κερδίσουν τίποτα με το να γίνει πόλεμος και να διεκδικούν εδάφη από άλλους λαούς. Να δημιουργηθεί ένα αντίπαλο δέος όπως είπα και πριν από αυτή την πλευρά. Το ΚΚΕ λέει θα βοηθήσει η Διάσκεψη για την Ασφάλεια και τη Συνεργασία της Ευρώπης (ΔΑΣΕ). Τι θα βοηθήσει η ΔΑΣΕ; Εδώ πρόκειται για ένα πράγμα με το οποίο έγινα έξω φρενών όταν διάβασα τη συμφωνία, την οποία δεν δίνουν κιόλας. Πήγα στο υπουργείο Εξωτερικών και δεν μου τη δίνανε. Μου 'λεγαν διάβασέ την εδώ. Δεν μπορείς να την πάρεις και είναι απόρρητο έγγραφο. Αλλά δικαιολογημένα να μην τη δίνουνε γιατί τα δυο βασικά στοιχεία που έχει είναι: Για να είσαι στη ΔΑΣΕ πρέπει να έχουν οι πολίτες σου δικαίωμα να έχουν επιχείρηση· ένα, και το δεύτερο να έχεις οικονομία της αγοράς δηλαδή καπιταλισμό. Αυτά υπέγραψε η Σοβιετική Ένωση πριν 1 χρόνο. Υπάρχουν και άλλα ζητήματα με το ΚΚΕ. Λέγεται, το διάβασα βέβαια στο «ΡΙζοσπάστη» — ήταν όμως δήλωση του Χριστόφια του γραμματέα του ΑΚΕΛ της Κύπρου — ότι χαρακτηριστικό των διεθνών εξελίξεων είναι η σταθερή απομάκρυνση από τον ψυχρό πόλεμο. Ναι, δεν έχουμε ψυχρό πόλεμο θα πάμε όμως γρήγορα για θερμό δυστυχώς και αυτό βέβαια δεν σημειώνεται. Μετά λέγεται ότι έχουμε διαδικασία ύφεσης. Εδώ έχει μετατραπεί σε αποικία η Σοβιετική Ένωση και αυτό λέγεται ύφεση. Μετά λέγεται ότι έχουμε άνοιγμα του δρόμου προς τον αποπλισμό. Ποιον αποπλισμό; Τα παλιά όπλα αντικαθιστούν οι άνθρωποι. Νέους πυραύλους ΤΑΣΜ φέρνουν. Πρέπει να γίνει πραγματικός αποπλισμός και πρέπει να διαλυθεί το ΝΑΤΟ και όχι το ΚΚΕ να λέει ότι πρέπει να διαλυθούν οι συνασπισμοί... Ένας είναι ο συνασπισμός το

NATO. Να διαλυθεί αυτός ο συνασπισμός και να μη γίνουν άλλοι συνασπισμοί. Δεν υπάρχει λόγος, είναι αδικαιολόγητο.

Δημ.: Εσείς γιατί λέτε ότι οι ΗΠΑ διατηρούν το NATO. Έχουν, αισθάνονται κάποια απειλή και το διατηρούν;

Κ. Κάππος: Έχω τη γνώμη ότι — λένε βέβαια και κάποιοι μελετητές — υπάρχουν ή μπορούν να δημιουργηθούν κάποιες εστίες, όπως η κατάσταση που δημιουργήθηκε στον Κόλπο με τον Σαντάμ και επομένως μπορούν να δημιουργηθούν και σε άλλες χώρες και γι' αυτό πρέπει να υπάρχει. Αλλά πιστεύω ότι κύρια και βασικά το 'χουν για τους λαούς τους ίδιους που βρίσκονται οι δυνάμεις του NATO για να ασκούν επίδραση πολιτική και να καθυποτάσσουν τους λαούς.

Δημ.: Μάλιστα. Νομίζω ότι ασκήσατε κριτική σε όλες τις πλευρές, δηλώνετε όμως κάποια θετική στάση, για τις θέσεις του ΚΚΕ, έτσι όπως τις έκφρασε στη Βουλή, παρ' όλο που κάνατε κάποιες κριτικές παρατηρήσεις. Θα ήθελα όμως κύριε Κάππο να σας πω κάτι. Πολλοί λένε ότι στις σύγχρονες συνθήκες οι απόψεις περί αντιιμπεριαλιστικής πάλης είναι ουτοπία, δεν έχουν νόημα, ότι είναι οπισθοδρόμηση.

Κ. Κάππος: Μπορεί να λένε ότι θέλουν αλλά υπάρχει και μια πραγματικότητα. Και η πραγματικότητα λέει ότι και πριν το 1917 λέγονταν αυτά και τον Λένιν τον θεωρούσαν εξωπραγματικό και μετά φτάσαμε να γίνει η Οκτωβριανή Επανάσταση, να γίνει η επανάσταση στη Φιλλανδία, στη Γερμανία, στην Αυστρία, στην Ουγγαρία που το Κομμουνιστικό Κόμμα πήρε και την εξουσία. Άλλο ότι πήγε και ενοποιήθηκε με τους σοσιαλιστές και με την επέμβαση των ιμπεριαλιστών έσβησε η επανάσταση. Λοιπόν από κει και πέρα πρέπει να έχουμε υπόψη μας ότι η εκμετάλλευση, η καταπίεση συνεχίζεται. Όποιος είναι κοντά στην παραγωγή, στο εργοστάσιο βλέπει πώς δουλεύουν οι εργάτες πως δεν σηκώνουν στο δωρο το κεφάλι τους.

Δημ.: Άρα ο καπιταλισμός δεν άλλαξε.

Κ. Κάππος: Δεν άλλαξε. Το 1/3 της εργατικής τάξης στις αναπτυγμένες χώρες πεινάει στην κυριολεξία. Μετά υπάρχει ο κόσμος της περιφέρειας, οι χώρες της περιφέρειας, όπου οι λαοί λιμοκτονούν, πεθαίνουν από την πείνα και από τις ασθένειες. Δεν έχουν το δικαίωμα της ανάπτυξης. Είναι δυνατόν αυτή η κατάσταση να διατηρηθεί; Μετά πρέπει να έχουμε υπόψη μας ότι υπάρχει και μια αντιιμπεριαλιστική συνείδηση. Είναι κάτι που θέλει ανάλυση. Είναι πολύ σημαντικό. Το είδαμε τώρα με τις εξελίξεις στις ανατολικές χώρες. Άνθρωποι που δεν είναι κομμουνιστές, που δεν είχαν κομμουνιστική συνείδηση βλέπανε θετικά οτιδήποτε ανάκοπτε το δρόμο προς την αντεπανάσταση και μπορούσε να βοηθήσει για να προχωρήσει το κίνημα προς τα μπρος. Στεναχωρήθηκαν με τις εξελίξεις που σημαίνει ότι στην Ελλάδα είναι αναπτυγμένη η αντιιμπεριαλιστική συνείδηση που είναι κάτι ευρύτερο και έχει ιδιαίτερη σημασία. Είναι πολύ θεμελιακό αυτό το ζήτημα.

Δημ.: Κάνετε πολλές αναφορές στον Λένιν, στον Μαρξ, η τηλεόραση έδειχνε κάποιους σοβιετικούς πολίτες να γκρεμίζουν αγάλματα του Λένιν. Κάποιοι ισχυρίζονται τελικά ότι ο Μαρξ πέθανε, ο Λένιν πέθανε.

Κ. Κάππος: Ο Κρόμβελ είχε πεθάνει το 1660 όταν έγινε η αντεπανάσταση. Τον ξέθαψαν μαζί με άλλους επαναστάτες και τον κρέμασαν νεκρό· τον κρέμασαν στην αγχόνη. Το 1794 που στη Γαλλία έγινε αντεπανάσταση μετά την επανάσταση του 1789 κλείσανε τις λέσχες των Γιακωβίνων και σφραγίσανε τα γραφεία. Δηλαδή η αντεπανάσταση τα έχει αυτά. Αλλά και στις δυο αυτές περιπτώσεις, πάλι είχαμε επαναστάσεις. Βέβαια άλλοτε γρηγορότερα, άλλοτε αργότερα. Ένα βασικό στοιχείο ήταν ότι οι οποιεσδήποτε αντεπαναστάσεις δεν μπόρεσαν να γυρίσουν στην προηγούμενη κατάσταση, ν' ακυρώσουν τις μεταρρυθμίσεις όπως και δω στις σο-

σιαλιστικές χώρες είναι δύσκολο να πάνε στην ιδιωτική ιδιοκτησία, ας το πω έτσι, και να μπορέσουν να φτιάξουν καπιταλισμό. Δεν είναι εύκολο. Πρέπει να υπάρχει μια πραγματική τάξη οπωσδήποτε. Ο καπιταλισμός δεν έγινε έτσι με μαυραγορίτες και μαφιόζους.

Δημ.: Υπήρχε η αστική τάξη.

Κ. Κάππος: Και έπαιξε ένα ουσιαστικό ρόλο και οικοδομήθηκε ο καπιταλισμός από τη φεουδαρχία.

Δημ.: Πιστεύετε ότι σ' αυτές τις χώρες μπορούν να ξαναγεννηθούν οι σοσιαλιστικές ιδέες;

Κ. Κάππος: Πιστεύω ότι οι αντιθέσεις είναι τέτοιες και αυτοί οι λαοί θα περάσουν μεγάλες δυσκολίες, θα αντιμετωπίσουν τόσο σοβαρά προβλήματα που οπωσδήποτε θα οξύνουν τις αντιθέσεις και οπωσδήποτε θα δημιουργηθεί συνείδηση. Άλλωστε δεν είναι τυχαίο ότι δεν πάει ξένο κεφάλαιο εκεί. Πάνε όλο κάτι μεταπράτες, εμπορικές αλυσίδες κλπ. Δεν πάνε να φτιάξουν εργοστάσια. Δεν χάνουν παραγωγικές επενδύσεις.

Δημ.: Να σας κάνω μια ερώτηση. Εντάξει· ο καπιταλισμός έχει χίλια ελαττώματα εγώ να βάλω άλλα εκατό και να τα κάνω χίλια εκατό. Ωστόσο κάποιοι λένε ότι, κοίτα, δίπλα στην Αλβανία οι άνθρωποι πεινούσαν. Πώς απαντάμε σ' αυτό;

Κ. Κάππος: Η Αλβανία είναι βέβαια μια ιδιαίτερη περίπτωση. Εκεί δεν εφαρμόζαν ούτε τους διαταξικούς οικονομικούς νόμους π.χ. το νόμο του παγκόσμιου καταμερισμού εργασίας. Διαφώνησαν, λοιπόν, με τη Σοβιετική Ένωση, διέκοψαν τις ανταλλαγές. Διαφώνησαν με τους Κινέζους το ίδιο. Είναι δυνατό μόνος σου να τα φτιάξεις όλα; Να βγάλεις πετρέλαιο, ορυκτά ή οτιδήποτε;

Δημ.: Και όταν είσαι μικρή χώρα;

Κ. Κάππος: Και όταν είσαι μικρή χώρα. Και μεγάλη να είσαι πάντα χρειάζεται. Θυμάμαι στη Βουλή έβλεπα τη ΝΔ, που είναι αυτή που είναι, όταν είχαν κάτι καλό οι σοβιετικοί είτε για τη

ΔΕΗ είτε για οτιδήποτε, ενδιαφερόντουσαν να το πάρουν.

Δημ.: Κύριε Κάππο τρέξαμε πολύ σε διεθνή θέματα και θεωρίες και ξεχάσαμε ότι αυτή την ώρα υπάρχει ένας λαός που πραγματικά καταδυναστεύεται. Θα ήθελα να πούμε δυο λόγια γι' αυτή την περίπτωση. Βλέπουμε μια άγρια εκμετάλλευση εργαζομένων, μια αύξηση της ανεργίας, βλέπουμε μια αποκρατικοποίηση, δηλαδή επιπρόσθετη ανεργία. Πώς τα κρίνετε όλα αυτά τα πράγματα;

Κ. Κάππος: Για να ανασυγκροτηθεί το σύστημα μέσω των ολοκληρώσεων πρέπει ν' αυξηθεί το ποσοστό κέρδους. Γι' αυτό ακριβώς μειώνουν τους μισθούς, τους παγώνουν. Ανεβαίνουν οι τιμές ανεξέλεγκτα. Μετά γίνονται αποκρατικοποιήσεις που ουσιαστικά έχουν σαν στόχο να δώσουν φτηνό σταθερό κεφάλαιο που λένε οι μαρξιστές οικονομολόγοι δηλαδή μηχανές και φτηνή γη σε ιδιώτες ώστε ν' αυξηθεί το ποσοστό κέρδους. Εδώ θα μου επιτρέψετε να κάνω μια παρατήρηση.

Δημ.: Ναι.

Κ. Κάππος: Λέω λοιπόν ότι όταν έχεις μια επιχείρηση και θέλεις να την πουλήσεις προσπαθείς να την πουλήσεις «ζωντανή» ώστε να πουληθεί στην αξία της. Η κυβέρνηση επειδή υπάρχει δυνατό, σ' ένα βαθμό, συνδικαλιστικό κίνημα και εμποδίζει τις ιδιωτικοποιήσεις, κλείνει τις επιχειρήσεις, απολύει το προσωπικό και τις πουλάει σαν παλιοσίδερα και οικόπεδα. Έτσι διασπαθίζεται η κρατική περιουσία. Και το ερώτημα είναι: Με ποιο δικαίωμα; Δεν είναι σκάνδαλο αυτό; Δεν υπάρχει εισαγγελέας; Δεν υπάρχει τίποτα; Λέμε για σκάνδαλα και αναφερόμαστε στο παρελθόν και καλώς κάνουμε. Τώρα αν κάνουν τίποτα οι εργαζόμενοι και αντισταθούν στις ιδιωτικοποιήσεις τους πάνε στα δικαστήρια. Αντί να χάτσουν στο σκαμνί, αυτοί που είναι υπεύθυνοι πάνε τους εργαζόμενους. Γιατί, με ποιο δικαίωμα οι κύριοι αυτοί διαλύουν τις επιχειρήσεις και καταστρέφουν τη δημόσια περιουσία;

Δημ.: Έχουν μια άποψη σαν κυβέρνηση.

Κ. Κάππος: Μα είναι δικά τους; Μόνο τα δικά τους όσα έχουν φέρει από τον πατέρα τους. Δεν έχουν δικαίωμα στη δημόσια περιουσία. Είναι μόχθος του λαού. Αυτό είναι ένα ζήτημα και απορώ πώς τα κόμματα δεν το 'χουν βάλει. Αλλά εν πάση περιπτώσει και οι εισαγγελείς, αυτή η ανεξάρτηση Δικαιοσύνη τι κάνει; Βεβαίως πρώτα είναι θέμα των κομμάτων της αντιπολίτευσης να το βάλουν και από χει και πέρα φυσικά και της Δικαιοσύνης.

Δημ.: Ίσως να υπάρχει και μια οπισθοδρόμηση, επειδή τα κόμματα της αντιπολίτευσης δεν παλεύουν αυτά τα θέματα με το σθένος που χρειάζεται να τα παλέψουν.

Κ. Κάππος: Έχουν ευθύνες. Βεβαίως ξεκινάμε από το ΚΚΕ. Το ΚΚΕ όταν δεν ακολουθεί συνεπή γραμμή, είναι φυσικό το ΠΑΣΟΚ να λέει και για προγράμματα τριετούς λιτότητας, να μη θέλει ν' αναβαθμιστεί το συνδικαλιστικό κίνημα. Σου λέει, όταν θα 'ρθω στην κυβέρνηση γιατί να 'χω αιτήματα διαμορφωμένα από τους συνδικαλιστές, γιατί να έχω ένα συνδικαλιστικό κίνημα που θα μου επιβάλλει τη θέλησή του και να μην το 'χω διαλυμένο να μπορώ να κάνω τη δουλειά μου. Άν το ΚΚΕ ακολουθούσε σωστή γραμμή ούτε για τριετή λιτότητα θα μιλούσε το ΠΑΣΟΚ, ούτε θα προσπαθούσε να υπονομεύσει το συνδικαλιστικό κίνημα.

Από το ΣΕΚΕ στην «Πρώτη» και τα εξώδικα

Τα προβλήματα που αντιμετωπίζει κατά καιρούς το ΚΚΕ αποδίδονται από ορισμένους στο χαρακτήρα του. Υποστηρίζεται ότι το ΚΚΕ από την ίδρυσή του ήταν μικροαστικό κόμμα. Υποστηρίζουν ότι ενυπήρχε στο ΚΚΕ ένα δυνατό μικροαστικό ρεύμα που καθόριζε το χαρακτήρα του.

Αυτό βέβαια, φαίνεται λίγο παράξενο αν σκεφτούμε ότι το ΚΚΕ ιδρύθηκε από τα συνδικάτα, από την ίδια την εργατική τάξη. Τα συνδικάτα ουσιαστικά αποφάσισαν το 1918 να ιδρύσουν, εκτός της ΓΣΕΕ, και πολιτικό φορέα για να βρίσκεται η εργατική τάξη «έξω από κάθε αστική επιρροή». Οι αρχές που ψηφίστηκαν από το ιδρυτικό συνέδριο του τότε Σοσιαλιστικού Εργατικού Κόμματος Ελλάδας (ΣΕΚΕ) διακήρυσσαν ανάμεσα στα άλλα: «Η εργατική τάξη δεν δύναται να πραγματοποιήσει την ιστορική της αποστολή χωρίς να γίνει κάτοχος της πολιτικής εξουσίας, όπερ δύναται να κατορθώσει μόνον δι' ενιαίας επαναστατικής δράσεως της παγκόσμιας εργατιάς οργανωμένης σε ξεχωριστό εργατικό κόμμα».

Παραπέρα το 1920 αποδέχεται τους 21 όρους για την εισδοχή στην Γ' Διεθνή και αποφασίζει να προσχωρήσει σ' αυτήν. Είναι χαρακτηριστικές στο διάστημα αυτό οι θέσεις ενάντια στην εκστρατεία στην Ουκρανία και στη Μικρά Ασία.

Κατά συνέπεια από άποψη προγράμματος το ΣΕΚΕ (κατόπιν ΚΚΕ) δεν μπορεί σε καμμία περίπτωση να χαρακτηριστεί μικροαστικό.

Παράλληλα το ΣΕΚΕ πρόβαλε ως φορέας της ιδεολογίας της ερ-

γατικής τάξης που θα καταργήσει την εκμετάλλευση ανθρώπου από άνθρωπο, θα καργήσει την καπιταλιστική βαρβαρότητα και θα δημιουργήσει νέο πολιτισμό.

Όσον αφορά την κοινωνική σύνθεση του ΚΚΕ, στη βάση του κυριαρχούσαν και κυριαρχούν πάντοτε εργάτες. Στην καθοδήγηση, με βάση ορισμένα στοιχεία, μέχρι το Μεσοπόλεμο κυριαρχούν οι εργάτες π.χ. το 1932-1934 από τα 28 μέλη της Κεντρικής Επιτροπής οι 19 ήταν εργάτες, οι 3 αγρότες και οι υπόλοιποι 6 φοιτητές και διανοούμενοι. Συνεπώς ούτε από άποψη ταξικής σύνθεσης ήταν μικροαστικό στα πρώτα, τουλάχιστον, χρόνια της ύπαρξής του. Αυτό, βέβαια, δεν ισχύει τουλάχιστον τα τελευταία χρόνια. Τα μέλη της ΚΕ που εκλέχτηκαν π.χ. από το 12ο συνέδριο (1987) ήταν κατά 55% διανοούμενοι. Το ίδιο και για το πολιτικό γραφείο που είναι και το αποφασιστικό όργανο.

Άλλοι αποδίδουν τα προβλήματα του ΚΚΕ στην παρέμβαση της Κομμουνιστικής Διεθνούς το 1931. Υποστηρίζουν ότι, έτσι, το ΚΚΕ ξεκόπηκε από την ελληνική κοινωνία, αντέγραψε και ακολούθησε το πρότυπο του Μπολσεβίκικου κόμματος και η ιδεολογία του ήταν ο μεσσιανισμός και ο εργατισμός.

Τί ήταν όμως η επέμβαση; «Η ΚΔ θεώρησε ότι η επέμβασή της — έκκληση προς τα μέλη του ΚΚΕ για την αποκατάσταση της ενότητας — δεν θα ήταν αποτελεσματική για την κομματική ενότητα αν δεν άλλαζε ολόκληρη η ηγετική ομάδα που κυβερνούσε το Κόμμα. Διόρισε λοιπόν νέο Πολιτικό Γραφείο από τους Νίκο Ζαχαριάδη γραμματέα, Γιαν. Ιωαννίδη, Στ. Σκλάβαινα, Γιαν. Μιχαηλίδη, Βασ. Νεφελούδη, Γιώργο Κωνσταντινίδη (Ασημίδη) και Λεωνίδα Στρίγκο. Η νέα ηγετική ομάδα είχε δύο αδιαφιλονίκητα προσόντα. Πρώτον ήταν νέα, ο μέσος όρος ηλικίας των μελών της δεν ξεπερνούσε τα 27 χρόνια και δεύτερο έχει την εμπιστοσύνη της ΚΔ που διαθέτει ένα απέραντο και αναμφισβήτητο κύρος στον κομμουνιστικό κόσμο». (Γ. Κατσούλης)

Το ότι δεν είχε αναλύσεις και επεξεργασίες το ΚΚΕ για την ελληνική πραγματικότητα είναι γεγονός. Αλλά αυτό δεν μπορεί να αποδοθεί στην παρέμβαση της Διεθνούς. Κι' αυτό γίνεται φανερό αν σκεφτούμε ότι το 1932-34 με τη βοήθεια της Διεθνούς το ΚΚΕ έκανε για πρώτη

φορά ανάλυση της ελληνικής οικονομίας και κοινωνίας και προσδιόρισε στην 6η Ολομέλεια το 1934 το χαρακτήρα της επερχόμενης επανάστασης και τις κινητήριες δυνάμεις.

Σοβαρές επεξεργασίες έγιναν και στη διάρκεια της Εθνικής Αντίστασης που συγκεντρώθηκαν στο βιβλίο του Δ. Μπάτση «Η βαριά βιομηχανία στην Ελλάδα».

Οι μελέτες αυτές απόδειξαν με συγκεκριμένο τρόπο ότι «η Ελλάδα δεν είναι Ψωροκώσταινα» δεν κάνει μόνο για λαχανόκηπος, αλλά έχει όλες τις προϋποθέσεις για να αναπτυχθεί οικονομικά και να γίνει ισότιμος εταίρος στη διεθνή κοινότητα.

Στο διάστημα αυτό, άλλωστε, το ΚΚΕ μαζικοποιήθηκε και έπαιξε αποφασιστικό ρόλο στην οργάνωση και καθοδήγηση της ταξικής πάλης, στην οργάνωση της αντίστασης ενάντια στον ξένο κατακτητή. Διεκδίκησε την εξουσία, όπως τη διεκδίκησε, δυο φορές το 1944 και το 1946-1949.

Ύστερα, βέβαια υπήρξε μια στασιμότητα στην επεξεργασία των προβλημάτων της ελληνικής κοινωνίας. Κάτι που συνεχίστηκε δυστυχώς και μετά τη μεταπολίτευση.

Όσον αφορά τον ισχυρισμό ότι ιδεολογία του ΚΚΕ ήταν ο μεσσιανισμός, και ο εργατισμός είναι δύσκολο να γίνει δεκτός. Το κόμμα ανέπτυξε τη συνείδηση της εργατικής τάξης, διακήρυξε ότι η επανάσταση και η λαϊκή εξουσία είναι υπόθεση της ίδιας της εργατικής τάξης και των συμμάχων της και οδήγησε την εργατική τάξη σε αγώνες και κατακτήσεις. Βέβαια πάντοτε σταθερά πρόβαλε τις οικονομικές διεκδικήσεις της εργατικής τάξης. Αλλά αυτό δεν είναι εργατισμός. Κατά συνέπεια δεν είναι δυνατό να λέμε ότι έχει σαν ιδεολογία το μεσσιανισμό και τον εργατισμό.

Μετά απ' όλα αυτά μένει το ερώτημα: γιατί στο ΚΚΕ λαβαίνουν χώρα κατά τακτά διαστήματα κρίσεις και διασπάσεις; Το ζήτημα είναι μεγάλο και θέλει αναλυτική έρευνα.

Μια πρώτη προσέγγιση οδηγεί στο συμπέρασμα ότι βασικές αιτίες είναι το καθεστώς της παρανομίας ή μισοπαρνομίας από το 1918 μέχρι το 1974 και οι δυσκολίες του παγκόσμιου εργατικού κινήματος όσον αφορά το πρόβλημα της οικοδόμησης του σοσιαλισμού. Πέρα απ'

αυτό πρέπει να σημειωθεί εδώ ότι υπάρχει πρόβλημα με την καθοδήγηση του ΚΚΕ σε σχέση με τα μέλη, τους οπαδούς και τους φίλους του. Όσοι τους γνωρίσαμε στις φυλακές, στις εξορίες, τα μπουντρούμια της ασφάλειας και μεταγενέστερα μπορούμε να βεβαιώσουμε ότι υπάρχει αναντιστοιχία. Πρόσφατο και χαρακτηριστικό παράδειγμα είναι η περίπτωση του πρώην γραμματέα Γ. Φαράκου. Όσο ήταν γραμματέας και μέλος του ΠΓ συμφωνούσε να διασπαθιστούν 2 δισ. δρχ. περίπου για την εφημερίδα «Πρώτη» που, ουσιαστικά, είχε κατεύθυνση να χαλάσει την συνείδηση των κομμουνιστών. Αντί να συναισθανθεί τις ευθύνες του απέναντι στους κομμουνιτές — γιατί τα 2 δισ. δεν τα έφερε από το σπίτι του — και να εξαφανιστεί κάνει εξώδικο για απαίτησή του σε βάρος του ΚΚΕ για τηλέφωνα 320.782 και για εφορία 292.924 δρχ.!

Το κυριότερο λοιπόν είναι ότι δεν έχουν επίγνωση των ευθυνών τους. Δίνουν την αίσθηση ότι θεωρούν ιδιοκτησία τους όχι μόνο τα οικονομικά μέσα του ΚΚΕ αλλά και τα ίδια τα μέλη και τους οπαδούς του. Αυτά για τώρα.....

Ο Στάλιν και οι επικριτές του.

Η ηγεσία της περεστρόικα, με επικεφαλής τον Μιχαήλ Γκορμπατσόφ και τα μέσα μαζικής επικοινωνίας, για να χτυπήσουν το λενινισμό και να μπορέσουν να διαλύσουν το ΚΚΣΕ κλιμάκωσαν την επίθεση ενάντια στον Στάλιν. (Δεν είναι σωστό να λέει ενάντια στο σταλινισμό γιατί δεν πρόκειται για ορισμένο σύστημα λογικά δομημένων θεωρητικών αντιλήψεων συγκεκριμένου προσώπου). Παράλληλα διακήρυσσαν ότι δεν «νοείται περεστρόικα χωρίς περεστρόικα της μνήμης» και αναφέρονταν στο τι έγινε το 1930-1940 επί Στάλιν. Πρέπει, όμως, να ξέρουμε ότι το 1982 δολοφονήθηκε ο τότε γενικός γραμματέας του ΚΚΣΕ Γιούρι Αντρόποφ. «Ο Αντρόποφ πυροβολήθηκε μέσα στο Κρεμλίνο και δεν πέθανε από κάποια ασθένεια όπως ανακοινώθηκε επίσημα», είχα καταγγείλει σε συνέντευξη που έδωσα στον Ρ/Σ Super FM το Φλεβάρη του 1991. Για το έγκλημα αυτό δεν έγινε καμιά δίκη ούτε τόλμησε η ηγεσία της περεστρόικα να πληροφορήσει τη σοβιετική και την παγκόσμια κοινή γνώμη για το τι έγινε και ποιοι οργάνωσαν τη δολοφονία. Πού είναι λοιπόν η διαφάνεια; Ακόμη ο Μ. Γκορμπατσόφ στο τελευταίο βιβλίο του «Το πραξικόπημα του Αυγούστου: η αλήθεια και τα μαθήματα» που εκδόθηκε στο Λονδίνο γράφει: «Όλα αυτά τα χρόνια έκανα τα πάντα, ώστε να τελειώνουμε με το σταλινισμό». Δηλαδή ενώ δρομολόγησε την επιστροφή στον καπιταλισμό, διέλυσε το ΚΚΣΕ — που είχε εκλεγεί για να το καθοδηγήσει — επιμένει υποκριτικά να μιλάει απλώς για τερματισμό του «σταλινισμού».

Τα γεγονότα αυτά μας υποχρεώνουν να εξετάσουμε από την αρχή το θέμα του Στάλιν. Από τη «μυστική έκθεση» του Νικήτα Χρουστσίφ

και μετά έχουν γραφτεί χιλιάδες σελίδες, έχουν χυθεί τόνοι μελάνι, έχουν γυριστεί ταινίες με στόχο να δυσφημιστεί ο Στάλιν. Όλα αυτά δεν κάνουν καμιά σοβαρή οικονομική, κοινωνική και ιστορική ανάλυση των γεγονότων. Δεν εξετάζουν την τάξη ή ακόμη τις πολιτικές δυνάμεις που βρίσκονται πίσω από τα γεγονότα. Έχουν, έτσι, επιφανειακό, ουσιαστικά, αστικό χαρακτήρα. Αυτό αποδεικνύεται, άλλωστε, και από το γεγονός ότι οι επικριτές του Στάλιν, 38 χρόνια μετά το θάνατό του, δεν μπόρεσαν να διορθώσουν «τα κακώς κείμενα». (Όσοι φυσικά ήθελαν πραγματικά να τα διορθώσουν και όχι όσοι ήθελαν να μας οδηγήσουν στην άρνηση του μαρξισμού και τον καπιταλισμό).

Με τους ηγέτες της εκστρατείας ενάντια στον Στάλιν όμως υπάρχει και ένα άλλο ζήτημα. Ο Νικήτας Χρουστσόφ π.χ. το 1939 στο 18ο συνέδριο του ΚΚΣΕ έλεγε: «Κάτω από την καθοδήγηση του σύντροφου Στάλιν, η εργατική τάξη και ο λαός σαν ένα σύνολο έχουν τσακίσει την αντίσταση των εχθρών». Δέκα χρόνια αργότερα επανέλαβε την υποστήριξή του: «Εκατομμύρια άνθρωποι στρέφονται προς το σύντροφο Στάλιν με τα πιο βαθιά αισθήματα αγάπης και αφοσίωσης γιατί αυτός, μαζί με τον Λένιν, δημιούργησε το μεγάλο κόμμα των μποσλεβίκων... Υποστήριξε την καθαρότητα της διδασκαλίας του Λένιν...». Γεννιέται εύλογα το ερώτημα: Πώς είναι δυνατόν με αυτούς τους ύμνους προς τον Στάλιν μετά από λίγα χρόνια ως γενικός γραμματέας του ΚΚΣΕ να τον χαρακτηρίζει εγκληματία; Ίσως, βέβαια, να πει κανείς ότι ο Στάλιν ήταν σκληρός και στα πλαίσια της «προσωπολατρίας», ήταν υποχρεωμένος ο Χρουστσόφ να εκφράζεται κατ' αυτόν τον τρόπο. Η απάντηση όμως είναι ότι δεν μπορείς να θέλεις να παίζεις πολιτικό, και πολύ περισσότερο ηγετικό ρόλο στο επαναστατικό κίνημα και να συμπεριφέρεσαι κατ' αυτόν τον τρόπο μπροστά στο κίνδυνο για τη ζωή σου. Ο Ανδρέας Κάλβος το έχει πει επιγραμματικά αυτό: «Θέλει αρετή και τόλμη η ελευθερία». Κάτι ανάλογο συνέβη και με τον ανεκδιήγητο Γιέλτσιν που όταν ρωτήθηκε τι έκανε επί Μπρέζνιεφ απάντησε ότι «δεν τολμούσα» και στη συνέχεια προήχθη επί Γχορμπατσόφ σε μέλος του ΠΓ του ΚΚΣΕ. Έτσι και τώρα «δεν τολμάει» να χαλάσει το χατήρι του Μπους.

Τα προβλήματα που δημιουργήθηκαν επί Στάλιν και μετά είναι

πολύ σοβαρά και θέλουν βαθιά ανάλυση για να βγουν και τα αναγκαία συμπεράσματα.

Χονδρικά μπορούμε να πούμε ότι με την Οκτωβριανή Επανάσταση δεν πέρασε, για συγκεκριμένους λόγους, η εξουσία στα χέρια της εργατικής τάξης και των συμμάχων της με αποτέλεσμα να μη ριζώσει. Αυτό προκάλεσε τις αντιθέσεις στα πλαίσια του ΚΚΣΕ, το φραξιονισμό και τον αυταρχισμό που έφτασε μέχρι τις σοβαρές παραβιάσεις της σοσιαλιστικής νομιμότητας. Ασφαλώς υπήρξαν και σοβαρά λάθη επί Στάλιν. Αλλά με ποιο δικαίωμα οι αντικομμουνιστές και οι... αναχωρητές θα μας περάσουν γραμμή στο ζήτημα των λαθών; Δεν πρέπει να ξεχνούν οι κάθε λογής θαυμαστές του καπιταλισμού ότι η αστική τάξη ποτέ δεν κάνει αυτοκριτική για τα εγκλήματα που διαπράττει. Οι αμερικανοί π.χ. που παρουσιάζονται σαν αρχάγγελιοι των ανθρωπίνων δικαιωμάτων ποτέ δεν έχουν κάνει αυτοκριτική για τη γενοκτονία σε βάρος των Ινδιάνων. Επίσης η δική μας αστική τάξη ποτέ δεν έκανε αυτοκριτική — αντίθετα έχει ανακηρύξει εθνάρχη τον Ελευθέριο Βενιζέλο — για την εκστρατεία της μεραρχίας το 1919 στην Ουκρανία για την καταστολή της Οκτωβριανής Επανάστασης, που είχε σαν αποτέλεσμα να εξοντωθεί ένα μέρος στρατευμένων παιδιών του λαού που συμμετείχαν στη μεραρχία.

Οι κομμουνιστές κάνανε και κάνουν αυτοκριτική για τα λάθη μπροστά στο λαό και την εργατική τάξη με στόχο να βγάλουν τα αναγκαία συμπεράσματα για να χαράξουν σωστή πορεία για το επαναστατικό κίνημα.

Αλλά πρέπει να πούμε καθαρά στην εργατική τάξη ότι τον Στάλιν τον κατηγορούν οι αστοί και οι θαυμαστές τους όχι για τα λάθη και τις παραβιάσεις της σοσιαλιστικής νομιμότητας — γι' αυτά θα τον παίνευαν, όπως πανιεύουν τώρα και τον Γκορμπατσόφ — αλλά για το ρόλο του στην ανάπτυξη των σοσιαλιστικών σχέσεων παραγωγής, για τις επιτυχίες στην ανάπτυξη της σοσιαλιστικής οικονομίας και για τη συμβολή στη συντριβή του φασιστικού άξονα κατά τη διάρκεια του Β' Παγκόσμιου Πολέμου.

Τελικά για τους κομμουνιστές το ζήτημα είναι να ερμηνεύσουν όλα τα γεγονότα της εποχής του Στάλιν και να βγάλουν τα αναγκαία συμπεράσματα για να διαμορφώσουν το σοσιαλιστικό όραμα στις σημερινές συνθήκες.

Επίλογος

Όταν τα κείμενα του βιβλίου είχαν σταλεί στο τυπογραφείο δημοσιεύτηκε ότι οι θλιβεροί ηγέτες της αντεπανάστασης Γχορμπατσόφ και Γιέλτσιν διαπραγματεύονται να πουλήσουν τη σωρό του Λένιν και τα αρχεία της KGB στους Αμερικανούς, ότι απαγορεύτηκε ο γιορτασμός της Οκτωβριανής Επανάστασης και τιμήθηκαν «τα θύματα» της επανάστασης με την παρουσία απόγονου των Τσάρων. Πρόκειται για πρωτοφανή γεγονότα που σφίγγουν την καρδιά κάθε κομμουνιστή.

Μπροστά στην κατάσταση αυτή πρέπει να συναισθανθούμε όλοι ανεξαιρέτα οι κομμουνιστές τις ευθύνες μας απέναντι στην παγκόσμια εργατική τάξη γιατί τηρώντας τις αρχές του δημοκρατικού συγκεντρωτισμού προπαγανδίζαμε την περεατρόικα (την οικονομία της αγοράς, τις ιδιωτικοποιήσεις κλπ.), που ήταν αντεπανάσταση και πορεία προς τον καπιταλισμό. Ενώ ο Λένιν έλεγε καθαρά ότι η δημοκρατική πειθαρχία νοείται μόνο για την εφαρμογή επαναστατικής πολιτικής. Έτσι αφήσαμε την εργατική τάξη χωρίς μπούσουλα με αποτέλεσμα να μην αντιδράσει και να είμαστε μάρτυρες ενός απαίσιου εγκλήματος.

Ελάχιστο δείγμα αυτής της συναίσθησης είναι το βιβλίο που έχετε στα χέρια σας.

Δεν μπορώ όμως να κλείσω αυτό το βιβλίο χωρίς ν' αναφερθώ στην τοποθέτηση του Χαρίλαου Φλωράκη που έχαμε με τη ευκαιρία του γιορτασμού της Οκτωβριανής Επανάστασης: «Σήμερα με τις οικονομικές και πολιτικοστρατιωτικές ολοκληρώσεις στην Ευρώπη εύλογα γεννιέται το ερώτημα: Μήπως πρέπει να επιστρέψουμε στην πρόβλεψη του Μαρξ πως για να νικήσει η σοσιαλιστική επα-

νάσταση πρέπει να γίνει σ' όλες τις χώρες ή τις περισσότερες χώρες της Ευρώπης ταυτόχρονα;» (Ριζοσπάστης 8/11/1991).

Ο Μαρξ δεν έχει πει κάτι τέτοιο. Ούτε ήταν δυνατόν να πει κάτι τέτοιο γιατί είναι εξωπραγματικό.

Άλλο πράμα είπε ο Μαρξ: «... καθήκον δικό μας είναι να κάνουμε την επανάσταση διαρκή... ώσπου να έχει καταχτηθεί η κρατική εξουσία από το προλεταριάτο... κι ώσπου η συνένωση των προλετάρων όχι μονάχα σε μια χώρα αλλά σ' όλες τις κυρίαρχες χώρες, να έχει προχωρήσει τόσο που να έχει σταματήσει ο συναγωνισμός ανάμεσα στους προλετάριους αυτών των χωρών κι ώσπου να συγκεντρωθούν στα χέρια των προλετάρων τουλάχιστον οι αποφασιστικές παραγωγικές δυνάμεις». (Προσφώνηση της Κεντρικής Επιτροπής στην Ένωση των Κομμουνιστών, Διαλεχτά Έργα, τόμος 1 σελ. 114). Δηλαδή ότι δεν μπορεί να οικοδομηθεί ο σοσιαλισμός αν η επανάσταση δεν επεκταθεί και σε άλλες χώρες και δεν κυριαρχήσει σε μερικές ή και σε όλες τις βασικές χώρες.

Παραπέρα η τοποθέτηση του Χαρίλαου Φλωράκη αγνοεί τη θέση του Λένιν ότι είναι δυνατόν να νικήσει η επανάσταση και σε μια καθυστερημένη χώρα, παρμένη χωριστά — κάτι που έγινε — και να οικοδομηθεί ο σοσιαλισμός αν η επανάσταση επεκταθεί σε αναπτυγμένες χώρες. Ουσιαστικά δηλαδή η τοποθέτηση του Χαρίλαου Φλωράκη δικαιώνει έμμεσα όσους υποστηρίζουν ότι η Οκτωβριανή Επανάσταση — που έγινε απ' το οπλισμένο ρωσικό προλεταριάτο και σήμανε την επιθανάτια αγωνία του ιμπεριαλισμού — ήταν λάθος. Αν είναι δυνατόν ο οπλισμένος λαός να κάνει λάθος!

Άλλο ζήτημα θέτουν οι οικονομικές και πολιτικοστρατιωτικές ολοκληρώσεις. Το ζήτημα της δημιουργίας Κομμουνιστικής Διεθνούς που πρέπει να έχει και περιφερειακά τμήματα στα πλαίσια των ολοκληρώσεων.

Όλα αυτά υπογραμμίζουν ότι η Επανάσταση που έρχεται προϋποθέτει την ιδεολογική πολιτική και οργανωτική ανασύνταξη του Κομμουνιστικού Κινήματος.

Σ' αυτό καλούμαστε όλοι να συμβάλουμε.

Ο Κώστας Κάππος γεννήθηκε το 1937 στο Κεφαλόβρυσο Αργολίδας. Κατάγεται από φτωχή αγροτική οικογένεια. Προσχώρησε στο αριστερό κίνημα όταν ήταν μαθητής γυμνασίου στο Άργος το 1955. Σπούδασε Οικονομικά και Στατιστική στην Ανωτάτη Βιομηχανική Πειραιά και ειδικεύτηκε στη Βιομηχανική Λογιστική και στον Προυπολογιστικό Έλεγχο. Εργάστηκε από το 1962 και όσο ήταν ελεύθερος, ως λογιστής σε διάφορα εργοστάσια. Το 1968 πιάστηκε, βασανίστηκε στο στρατόπεδο του Διόνυσου και κατόπιν στάλθηκε εξορία στο Λακκί Λέρου απ' όπου ελευθερώθηκε το 1971. Το 1972 αναδείχτηκε σε μέλος του γραφείου του Κ.Σ της ΚΝΕ και το 1973 σε μέλος της ΚΕ του ΚΚΕ. Το 1974 πιάστηκε εκ νέου, βασανίστηκε στο Μπογιάτι και φυλακίστηκε στο Κορυδαλλό απ' όπου απελευθερώθηκε μετά τη πολιτική αλλαγή. Το 1974 εκλέχτηκε για πρώτη φορά βουλευτής του ΚΚΕ στη Β' περιφέρεια Αθηνών. Επίσης εκλέχτηκε μέλος της ΚΕ της ΚΚΕ σε όλα τα συνέδρια μέχρι το 12ο και βουλευτής σε όλες τις εκλογικές αναμετρήσεις μέχρι τον Ιούνιο του 1989. Το 1987 δημοσίευσε το βιβλίο «Κοινωνικοπολιτικά Ζητήματα του Εργατικού Κινήματος». Τον Ιούλη του 1989 διαφώνησε με την πολιτική του ΚΚΕ, διαχώρισε δημόσια τη θέση του και υπέβαλε την παραίτησή του από μέλος της ΚΕ του ΚΚΕ. Από τότε ασκεί το επάγγελμα του λογιστή.